

PANDEMİ SÜRECİNDE OKULLARI GÜVENLE AÇMAK

ÖĞRETMEN VE VELİ ARAŞTIRMASI

ARAŞTIRMA DİZİSİ: 20 / EYLÜL 2020

PANDEMİ SÜRECİNDE OKULLARI GÜVENLE AÇMAK

ÖĞRETMEN VE VELİ ARAŞTIRMASI

EBSAM STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

ARAŞTIRMA DİZİSİ: 20 / EYLÜL 2020

Sahibi	:	Eğitim-Bir-Sen Adına Ali YALÇIN Genel Başkan
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	:	Şükrü KOLUKISA Genel Başkan Yardımcısı
Yayın Kurulu	:	Latif SELVİ Ramazan ÇAKIRCI Mithat SEVİN Şükrü KOLUKISA Hasan Yalçın YAYLA Atilla OLÇUM
Grafik Tasarım	:	Selim Aytekin
Baskı	:	Sistem Ofset
Baskı Tarihi	:	15 Eylül 2020 / 18 Mayıs 2021
Adeti	:	3.000 / 3.000
ISBN	:	978-625-7955-04-1
Adres	:	Zübeyde Hanım Mahallesi Sebze Bahçeleri Caddesi No: 86 Kat: 14-15-16 Altındağ-Ankara/TÜRKİYE
Tel	:	(0312) 231 23 06
Faks	:	(0312) 230 65 28
Web Sitesi	:	www.ebs.org.tr
E-posta	:	ebs@ebs.org.tr

Eğitim-Bir-Sen'in ücretsiz yayınıdır. Para ile satılmaz.

Dünyada koronavirüsün (Kovid-19) hızlı bir şekilde yayılarak salgına dönüşme süreci sonrasında neredeyse bütün ülkeler bu virüsün yayılımını engellemek için yüz yüze eğitime bir süre ara vererek bütün kademelerdeki okulları kapatma yoluna gittiler. Kapatılan okulların kısa sürede açılacağı düşünülürken, virüsün dünyanın pek çok ülkesinde hızla yayılması ve kontrol mekanizmalarının istenilen düzeyde çalışmamasından dolayı okulların açılış tarihleri ertelenmiştir.

Bu süreçte okulların kapanmasıyla beraber eğitim sürecinin devam edebilmesi, çocukların eğitimden geri kalmamaları için online/uzaktan eğitim için çalışmalara başlandı. Birçok ülke gibi Türkiye de mevcut teknolojik imkânlarına, öğretmenlerin teknolojiyi kullanma becerilerine ve çocukların internete erişim düzeylerine bağlı olarak uzaktan/online eğitime başladı. Bu süreçte öğretmenlerin ve öğrencilerin etkileşim hâlinde olmalarına ve birlikte çalışabilmelerine imkân sunan çeşitli e-öğrenme platformları, televizyon programları veya sosyal medya platformları aracılığıyla uzaktan eğitimler sürdürüldü.

Mart ayının ortasından itibaren okulların kapanmış olması ve uzaktan/online eğitime devam edilmiş olması, bu sürecin incelenmesinin gerekliliğini arz etmektedir. Özellikle Mart ayı sonrası eğitimin nasıl gerçekleştirildiği, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitime katılma düzeylerinin tespit edilmesi konusu oldukça önemlidir. Bu araştırmayla birlikte salgın sürecinde gerçekleştirilen online/uzaktan eğitimin eksikliklerine yönelik öneriler ile öğretmen ve velilerin kaygılarına yönelik alınacak önlemlerin tespitleri sunulacaktır.

Eğitim-Bir-Sen olarak, salgın sürecinde eğitimin en sağlıklı şekilde devam etmesine yönelik çabamızın bir göstergesi olarak akademik çalışmalarımız arasına "Pandemi

Sürecinde Okulları Güvenle Açmak: Öğretmen ve Veli Araştırması” başlıklı raporumuzu da eklemiş bulunmaktayız. Raporumuzun, salgını nedeniyle okulların kapandığı dönemde eğitimle ilgili veli ve öğretmen görüşleri ekseninde yeni dönemde eğitime ışık tutmasını temenni ediyorum.

Bu vesileyle araştırmamıza iştirak eden öğretmen ve velilerimiz başta olmak üzere, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Dünyada koronavirüsün (Kovid-19) ciddi bir şekilde yayılmasının ardından Türkiye ilk vakanın ortaya çıkmasıyla birlikte okulların kapatılarak hızlı bir şekilde uzaktan/online eğitime geçileceğini duyurdu. Bu süreçle birlikte hızlı bir şekilde online/uzaktan eğitimler başladı. Pandemide online/uzaktan eğitim sürecinde eğitimin niteliği, içeriği, nasıl yürütüldüğü ve öğretmen ile öğrencilerin iletişimi gibi hususlar tartışmalara konu olsa da sonrasında bu konuya yeterli derecede dikkat çekilmedi.

Pandemi sürecinde çocukların eğitime yönelik endişelerin Türkiye’de ne kadar tartışıldığına ve bakanlığın bu konuda ne kadar etkin politikalar geliştirdiğine bakıldığı zaman maalesef, bu konuda yeterli araştırmaların yapılmadığı ve yeterince etkin politikaların geliştirilemediği görülmektedir. Bu araştırmamızdaki temel amacımız ise devam eden bu süreçle birlikte eğitimdeki aksaklıklara ve temel sorun alanlarına işaret ederek pandemi sürecinde okulların daha güvenli bir şekilde açılmasını sağlama noktasında ortaya çözüm önerileri sunmaktır.

Okulların açılması sürecini öğretmenlerin ve velilerin nasıl değerlendirdiği, öğretmenlerin ve velilerin ne tür kaygılar taşıdığını tespit etmek, okulların açılması sürecinde oldukça önemlidir. Bundan dolayı bu araştırmada öğretmen ve velilerin okulların açılma takvimini nasıl değerlendirdiği, okulların açılması ile ilgili ne tür kaygılara sahip olduğu incelenmiştir. Öğretmenlere yönelik yapılan bu araştırma, 80 ilde toplam 9.064 öğretmene ve 20.052 veliye uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye’de kamu kurumlarında temel eğitim ve ortaöğretimde çalışan öğretmen ve bu kurumlara çocuğu giden veliler oluşturmaktadır. Örnekleme tasarımı oluşturulurken Milli Eğitim Bakanlığının il bazında ve TÜİK’in İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 1 bölgesinde devlet okullarında çalışan öğretmen sayıları dikkate alınmıştır.

Bu önemli süreçte hazırladığımız “*Pandemi Sürecinde Okulları Güvenle Açmak: Öğretmen ve Veli Araştırması*” başlıklı raporumuzun, pandemi sürecinde eğitimin önemli sorun alanlarına ışık tutmasını temenni ediyoruz. Raporda bu bağlamda, öğretmen ve velilerin görüşleri ekseninde önümüzdeki süreç boyunca sağlıklı bir şekilde eğitim öğretim hayatının devamı için daha etkin bir politika geliştirmek üzere öneriler sunduk.

Raporumuzda değerli görüşleriyle araştırmamıza katılan öğretmenler ve velilerimiz başta olmak üzere raporumuzun saha araştırmasının koordinasyonunu ve veri analizini yapan araştırma ekibimiz EBSAM’a teşekkür ederim. Raporumuzun eğitim camiası, kamuoyu, politika yapıcılar ve bütün ilgililer açısından faydalı olmasını dilerim.

İÇİNDEKİLER

Şekil, Tablo ve Harita Listesi	8
Kısaltmalar Listesi	12
TAKDİM	3
SUNUŞ	5
YÖNETİCİ ÖZETİ	13
GİRİŞ	
Giriş	21
İKİNCİ BÖLÜM	
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	25
2.1 Araştırmanın Modeli	27
2.2 Evren ve Örneklem	27
2.3 Veri Toplama Araçları	27
2.4 Sınırlılıklar	28
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
VERİ ANALİZİ VE BULGULAR	29
3.1. Öğretmenlerin Profili	31
3.2. Salgın dönemi uzaktan eğitim süreci	35
3.3. Koronavirüs Döneminde Öğretmenlerin Kaygıları ve Beklentileri	46
3.4. Velilerin Profili	64
3.5. Velilere Göre Koronavirüs Sürecinde Eğitim	67
3.6. Koronavirüs Döneminde Velilerin Kaygıları ve Beklentileri	84
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
SONUÇ ve ÖNERİLER	105
KAYNAKLAR	111

Şekil, Tablo ve Harita Listesi

Şekil 1.	<i>Koronavirüs sürecinde öğrencilerinizle canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptınız mı?</i>	65
Şekil 2.	<i>Yaptığınız canlı derslere öğrencilerin ne kadar katılım sağladı?</i>	38
Şekil 3.	<i>Katılmayan öğrencilere yönelik öğrenme açığını kapatmak için bir şey yaptınız mı?</i>	41
Şekil 4.	<i>EBA'ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşadınız mı?</i>	43
Şekil 5.	<i>Canlı-senkron eğitim konusunda MEB'den yardım / destek aldınız mı?</i>	45
Şekil 6.	<i>Koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olacağını düşünüyorsunuz?</i>	46
Şekil 7.	<i>“Okullar yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?</i>	49
Şekil 8.	<i>“Okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?</i>	51
Şekil 9.	<i>“Okullar açıldığında, çocukların öğretmenlere koronavirüs taşıyacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?</i>	53
Şekil 10.	<i>“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların eğitimlerinden geri kalacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?</i>	55
Şekil 11.	<i>“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların duygusal olarak olumsuz etkileneceğini düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?</i>	57
Şekil 12.	<i>Sizce çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okullar ne zaman açılmalıdır?</i>	60
Şekil 13.	<i>Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB'in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünüyor musunuz?</i>	62
Şekil 14.	<i>MEB'e bağlı devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren öğrencilere sizce nasıl bir eğitim sunulmalıdır?</i>	63
Şekil 15.	<i>Çocuğunuz/çocuklarınız koronavirüs sürecinde uzaktan eğitimi nasıl aldı?</i>	67
Şekil 16.	<i>Koronavirüs sürecinde çocuğunuzla (birden fazla çocuk varsa büyük çocuk için) öğretmen(ler)i canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptı mı? Yaptıysa ne sıklıkta?</i>	70
Şekil 17.	<i>Çocuğunuzla/çocuklarınızla birlikte ders çalıştınız mı / derslerine yardımcı oldunuz mu? Birlikte ders çalıştınız / derslerine yardımcı oldunuz ise ne sıklıkta?</i>	75
Şekil 18.	<i>Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan televizyon konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?</i>	77
Şekil 19.	<i>Uzaktan eğitim için çocuğunuzun/çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan cep telefonu konusunda sorun(lar) yaşama durumu gösterilmiştir</i>	79
Şekil 20.	<i>Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan internet konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?</i>	81
Şekil 21.	<i>Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan bilgisayar konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?</i>	83
Şekil 22.	<i>Koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olacağını düşünüyorsunuz?</i>	85

Şekil 23.	<i>“Okullar yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?</i>	87
Şekil 24.	<i>“Okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?</i>	90
Şekil 25.	<i>“Okullar açıldığında, çocukların ev halkına koronavirüs taşıyacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?</i>	92
Şekil 26.	<i>“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğumun/ çocuklarımın eğitimlerinden geri kalacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?</i>	94
Şekil 27.	<i>“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğumun/ çocuklarımın duygusal olarak olumsuz etkileneceğini düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?</i>	96
Şekil 28.	<i>Sizce çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okullar ne zaman açılmalıdır?</i>	99
Şekil 29.	<i>“Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB’in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünüyor musunuz?”</i>	101
Şekil 30.	<i>MEB’e bağlı devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren öğrencilere sizce nasıl bir eğitim sunulmalıdır?</i>	103
Tablo 1.	<i>Öğretmenlerin bölgelere göre dağılımı</i>	32
Tablo 2.	<i>Öğretmenlerin demografik özellikleri I (cinsiyet, medeni durum ve 0-18 yaş arası çocuk sahibi olma, yaş ve toplam çalışma süresi)</i>	32
Tablo 3.	<i>Öğretmenlerin demografik özellikleri II (okul türü, branş ve okula giderken servis /toplu taşıma kullanma)</i>	34
Tablo 4.	<i>“Koronavirüs sürecinde öğrencilerinizle canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptınız mı?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	36
Tablo 5.	<i>“Yaptığınız canlı derslere öğrencilerin ne kadar katılım sağladı?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	40
Tablo 6.	<i>“Katılmayan öğrencilere yönelik öğrenme açığını kapatmak için bir şey yaptınız mı?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	42
Tablo 7.	<i>“EBA’ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşadınız mı?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	44
Tablo 8.	<i>“Canlı-senkron eğitim konusunda MEB’den yardım / destek aldınız mı?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin çalışılan okul türü değişkenine göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	46
Tablo 9.	<i>“Koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olacağını düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	48
Tablo 10.	<i>“Okullar yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınacağını düşünüyorum” ifadesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	50

Tablo 11.	<i>“Okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ediyorum” ifadesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	52
Tablo 12.	<i>“Okullar açıldığında, çocukların öğretmenlere koronavirüs taşıyacağından endişe ediyorum” ifadesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	54
Tablo 13.	<i>“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların eğitimlerinden geri kalacağını düşünüyorum” ifadesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	56
Tablo 14.	<i>“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların duygusal olarak olumsuz etkileneceğini düşünüyorum” ifadesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	58
Tablo 15.	<i>Öğretmenlerin kaygı puanının cinsiyet ve okula giderken servis/toplu taşıma kullanma değişkenlerine ilişkin bağımsız örnekler t testi sonuçları</i>	59
Tablo 16.	<i>Öğretmenlerin kaygı puanının yaş, toplam çalışma süresi ve okul türü değişkenlerine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları</i>	59
Tablo 17.	<i>“Sizce çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okullar ne zaman açılmalıdır?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	61
Tablo 18.	<i>“Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB’in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	63
Tablo 19.	<i>Velilerin bölgelere göre dağılımı</i>	64
Tablo 20.	<i>Velilerin demografik özellikleri (cinsiyet, çocuk sayısı, yaş ve eğitim durumu)</i>	65
Tablo 21.	<i>Velilerin evlerine ve çocuklarına ilişkin özellikler (çocuğun okul türü, evde bilgisayar ve internet olma durumu, okula giderken servis /toplu taşıma kullanma)</i>	66
Tablo 22.	<i>“Çocuğunuz/çocuklarınız koronavirüs sürecinde uzaktan eğitimi nasıl aldı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	69
Tablo 23.	<i>“Koronavirüs sürecinde çocuğunuzla (birden fazla çocuk varsa büyük çocuk için) öğretmen(ler)i canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptı mı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	71
Tablo 24.	<i>Yapılan canlı derslere çocukların katılımlarına göre koronavirüs sürecinde çocuk(lar)la öğretmen(ler)i canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yapma durumuna ilişkin veli görüşlerinin dağılımı (%)</i>	73
Tablo 25.	<i>“Yapılan canlı derslere çocuğunuz ne sıklıkta katılım sağladı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	74
Tablo 26.	<i>“Çocuğunuzla / çocuklarınızla birlikte ders çalıştınız mı/derslerine yardımcı oldunuz mu?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	76
Tablo 27.	<i>“Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan televizyon konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	78
Tablo 28.	<i>“Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan cep telefonu konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	80

Tablo 29.	<i>“Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan internet konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	82
Tablo 30.	<i>“Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan bilgisayar konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	84
Tablo 31.	<i>“Koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olacağını düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	86
Tablo 32.	<i>“Okullar yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınacağını düşünüyorum” ifadesine ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	88
Tablo 33.	<i>“Okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ediyorum” ifadesine ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	91
Tablo 34.	<i>“Okullar açıldığında, çocukların ev halkına koronavirüs taşıyacağından endişe ediyorum” ifadesine ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	93
Tablo 35.	<i>“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğumun/ çocuklarımların eğitimlerinden geri kalacağını düşünüyorum” ifadesine ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	95
Tablo 36.	<i>“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğumun/ çocuklarımların duygusal olarak olumsuz etkileneneceğini düşünüyorum” ifadesine ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	97
Tablo 37.	<i>Velilerin kaygı puanının cinsiyet ve okula giderken servis/toplu taşıma kullanma değişkenlerine ilişkin bağımsız örnekler t testi sonuçları</i>	98
Tablo 38.	<i>Velilerin kaygı puanının yaş, toplam çalışma süresi ve okul türü değişkenlerine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları</i>	98
Tablo 39.	<i>“Sizce çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okullar ne zaman açılmalıdır?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	100
Tablo 40.	<i>“Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB’in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları</i>	102
Harita 1.	<i>Bölgelere göre koronavirüs sürecinde öğrencileriyle hergün canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptığını söyleyen öğretmenlerin dağılımı (%)</i>	37
Harita 2.	<i>Bölgelere göre koronavirüs sürecinde yaptığı canlı derslere öğrencilerin yarısında azının katıldığını söyleyen öğretmenlerin dağılımı (%)</i>	41
Harita 3.	<i>Bölgelere göre koronavirüs sürecinde çocuğunun/çocuklarının uzaktan eğitimi sadece EBA TV’den aldığını söyleyen velilerin dağılımı (%)</i>	70
Harita 4.	<i>Bölgelere göre koronavirüs sürecinde çocuğuyla (birden fazla çocuk varsa büyük çocuk için) öğretmen(ler)inin her gün canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptığını söyleyen velilerin dağılımı (%)</i>	72

Kısaltmalar Listesi

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü <i>The World Trade Organization</i>
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
İBBS	İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü <i>Organization for Economic Co-operation and Development</i>
SPSS	Sosyal Bilimler için İstatistik Programı <i>Statistical Package for the Social Sciences</i>
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu <i>United Nations International Children's Emergency Fund</i>
WFP	Dünya Gıda Programı <i>World Food Programme</i>

YÖNETİCİ ÖZETİ

Araştırmaya katılan velilerin görüşlerine göre çocuğu ortaokulda olan veliler (%77,8) ile ortaöğretimde olan veliler (%73,5), çocuğu ilkokulda olan velilere (%63,3) göre daha yüksek oranda, çocuğuyla öğretmen(ler)inin belirli aralıklarla canlı ders yaptığını ifade etmiştir. Bölgelere göre bakıldığında; Batı Marmara'daki velilerin %81'i, Doğu Karadeniz'deki velilerin %78,3'ü, Batı Karadeniz'deki velilerin %74,3'ü ve Ege'deki velilerin %73,3'ü çocuğuyla öğretmen(ler)inin belirli aralıklarla canlı ders yaptığını ifade ederken Ortadoğu Anadolu'daki velilerin %62,3'ü, Akdeniz'deki velilerin %65,3'ü ve İstanbul'daki velilerin %67,1'i, çocuğuyla öğretmen(ler)inin belirli aralıklarla canlı ders yaptığını ifade etmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin %75,7'si öğrencileriyle belirli aralıklarla canlı ders yaptığını belirtmiştir. Öğretmenlerin öğrencileri ile canlı ders yapma oranlarının yükselmesi öğrencilerin okulla olan bağlarının ve motivasyonlarının artmasına da katkı sağlayacaktır.

Araştırmaya katılan velilerin %23,5'i uzaktan eğitim sürecinde çocuğuna/çocuklarına her zaman, %18,4'ü sık sık, %30,5'i ara sıra ve %14,4'ü ise nadiren derslerinde yardımcı olduklarını %13,1'i ise bu süreçte çocuğuna/çocuklarına derslerinde yardımcı olmadıklarını, birlikte ders çalışmadıklarını belirtmişlerdir.

Koronavirüs sonrası uzaktan eğitim sürecinde televizyona erişim konusunda velilerin %28'i, cep telefonuna erişim konusunda %50'si, internete erişim konusunda %50'si ve bilgisayara erişim konusunda ise velilerin %48'i sorun yaşamıştır.

Okula servis ya da toplu taşıma ile gelen öğretmenler (%86,2) servis ya da toplu taşıma ile gelmeyenlere göre, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki öğretmenler (%83,2) ise diğer bölgelere göre kaygı düzeyi çok daha yüksektir. Ayrıca veliler arasında çocuğu/çocukları okula giderken servis/toplu taşıma kullananların kaygı düzeyi servis/toplu taşıma kullanmayan öğrencilerin velilerine göre daha yüksektir.

Araştırmaya katılan velilerin %14,5'i öğretmenlerin %14,8'i bu sonbahar döneminde yüz yüze dersler için öğrencileri okula göndermeyi güvenli bulurken velilerin %70,9'u ve öğretmenlerin %78,8'i öğrencileri okula göndermeyi güvenli bulmadıklarını belirtmiştir. Bu veriler, öğretmenlerin ve velilerin 21 Eylül'den sonra okulların açılması durumunda çocuklar için okulların yeterince güvenli olmadığını düşündüğünü göstermektedir.

Araştırmaya katılan velilerin %41,3'ü yüz yüze eğitimin başlamasıyla birlikte koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınmayacağını düşünürken, öğretmenlerin ise %42,3'ü okulların yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınmayacağını düşünmektedir. Ayrıca velilerin %73'ü vaka sayısının artacağı yönünde huzursuz olduğunu ifade

ederken öğretmenlerin %80,5'i okulların açılması ile birlikte vaka sayısının artacağı yönünde endişeli olduğu; velilerin %74,6'sı okullar açıldığında öğrencilerin ev halkına koronavirüs taşıyacağını, öğretmenlerin %75,9'u okullar açıldığında öğrencilerin kendilerine virüs bulaştıracağını ifade etmişlerdir.

Salgının yayılımının azalmasını sağlayan en önemli unsur, sosyal mesafe, hijyen ve maske uygulamalarıdır. Bu tedbirlerin uygulanması konusunda Sağlık Bakanlığının ve Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı rehber bulunmaktadır. Ancak bu verilere göre öğretmenlerin önemli bir kesiminde bu rehberlere tam uygun olarak faaliyet yürütülmesi ve gerekli tedbirlerin alınması konusunda güven eksikliği olduğu görülmektedir.

Bu süreçte velilerin %70,6'sı okullar açılmadığında ve uzaktan eğitim yapıldığında öğrencilerin eğitimlerinden geri kalacağını ifade ederken, %13,8'i ise öğrencilerin eğitimlerinden geri kalacakları ifadesine katılmadıklarını; öğretmenlerin %63,8'i okullar açılmadığında ve uzaktan eğitim yapıldığında öğrencilerin eğitimlerinden geri kalacağını belirtirken, %18,9'u ise bu düşünceye katılmadığını ifade etmiştir. Orta Anadolu Bölgesindeki öğretmenler (%71) diğer bölgelerde çalışanlara göre çok daha yüksek düzeyde okullar açılmadığı ve uzaktan eğitim yapıldığı durumda çocukların eğitimlerinden geri kalacağını düşünmektedir.

Cinsiyete, yaşa, mesleki deneyime, çalışılan okul kademesine ve bölgelere göre canlı-senkron ders yapma oranı anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Canlı ders yapan erkek öğretmen oranı (%78,2) kadın öğretmen oranından (%73,2) daha yüksektir. Belirli aralıklarla canlı ders yapma oranı 21 yıl ve üzeri deneyime sahip öğretmenlerde %73 iken, 16-21 yıl mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerde %78,5'tir. İlkokullarda öğretmenlerin %65,9'u belirli aralıklarla canlı ders yaptığını ifade ederken, ortaokul öğretmenlerinde bu oran %82,3, ortaöğretim öğretmenlerinde ise %81,6'dır. Kuzeydoğu Anadolu'da öğretmenlerin %72,5'i ve Güneydoğu Anadolu'da öğretmenlerin %72,6'sı öğrencileriyle belirli aralıklarla canlı-senkron ders yaparken, İstanbul'da öğretmenlerin %80,3'ü ve Batı Marmara'da öğretmenlerin %78,8'i öğrencileriyle belirli aralıklarla canlı-senkron ders yapmıştır.

6-10 yıl arası mesleki deneyime sahip öğretmenlerin %92,3'ü canlı derslerine katılmayan öğrencilere yönelik olarak ek canlı ders yaptığını, ödev verdiğini, ders ile ilgili doküman gönderdiğini veya diğer yöntemleri kullandığını ifade etmiştir. Kademelere göre bakıldığında ilkokul öğretmenlerinin %95,7'si, ortaokul öğretmenlerinin %90,4'ü ve ortaöğretim öğretmenlerinin %88,3'ü canlı derslerine katılmayan öğrencilere yönelik olarak ek canlı ders yaptığını, ödev verdiğini, ders ile ilgili doküman gönderdiğini veya diğer yöntemleri kullandığını söylemiştir. Bölgelere göre bakıldığında İstanbul (%94,2), Kuzeydoğu Anadolu (%92,2), Ege (%92), Ortadoğu Anadolu (%91,4), Batı Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu (%91,3) bölgelerindeki öğretmenler

en yüksek düzeyde, canlı derslerine katılmayan öğrencilere yönelik olarak ek canlı ders yaptığını, ödev verdiğini, ders ile ilgili doküman gönderdiğini veya diğer yöntemleri kullandığını ifade etmiştir.

Öğretmenlerin %57'si çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için Ocak 2021 ve sonrası bir tarihte okulların açılması gerektiğini belirtirken, öğretmenlerin %21,3'ü 21 Eylül'de %14,5'i Kasım 2020'de ve %7,1'i Aralık 2020 başında okulların açılması gerektiğini ifade etmiştir. Velilerin %50,2'sinin çocukların okullara daha güvenli bir şekilde gidebilmeleri için Ocak 2021 veya daha sonrası bir tarihte okulların açılması gerektiğini ifade ettiği, velilerin %29,8'inin 21 Eylül 2020'de, %13,1'inin Kasım 2020'de ve %6,9'unun ise Aralık 2020 başında okulların açılmasının gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür.

Öneriler

- **Öğrenme kayıpları tespit edilmeli ve öğrencilerin bilgi ve beceri durumlarına uygun telafi eğitimi programı uygulanmalıdır.** Öğrencilerin önemli bir kısmının yapılan canlı derslere katılmadığı dikkate alındığında, öğrenme kayıpları hem okullara göre, hemde aynı okul içinde farklılaşmaktadır. Bazı öğrencilerin hiç, bazı öğrencilerin oldukça az, uzaktan derslere katıldığı dikkate alınarak öncelikli olarak öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyi tespit edilmelidir. Öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygun olarak telafi eğitimi programı hazırlanmalıdır. Ülke genelinde herkesin takip edeceği ortak telafi eğitimi programı yerine öğrenci seviyesini dikkate alan okul bazlı telafi eğitim programları hazırlanmalıdır.
- **Öğretmenler, öğrencileri ile canlı dersler yapması konusunda motive edilmeli ve desteklenmelidir.** Uzaktan eğitime bir süre daha devam edileceği dikkate alındığında öğretmenlere yönelik uzaktan eğitimde etkin öğretim yapmaya yönelik destekleyici çalışmalar yapılmalıdır. Buna ilaveten, öğretmenlerin öğrencileri ile canlı dersler yapılması teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.
- **Öğrenciler canlı derslere katılım konusunda motive edilmeli ve desteklenmelidir.** Öğrencilerin birçoğunun uzaktan eğitimdeki canlı derslere katılmadığı ve uzaktan eğitimin bir süre devam edeceği dikkate alınarak öğrencilerin canlı derslere katılımı konusunda ailelerin çocuklarını motive etmesi ve teşvik etmesi gerekmektedir. Bunun için öğretmenler ve aileler arasında etkin bir iletişim kurulmalı, çocuklarını derslere yönlendirme konusunda desteklenmelidirler.

- **Öğrencilerin uzaktan eğitime daha etkin bir şekilde katılımlarını sağlamak için ihtiyaç sahibi öğrencilere tablet ve bilgisayar gibi gerekli dijital araçlar ile internet bağlantısı sağlanmalıdır.** Öğrencilerin önemli bir oranının evinde bilgisayar olmadığı ve bilgisayar ve internet bağlantısı olmayan çocukların derslere katılım oranlarının azlığı dikkate alınarak ihtiyaç sahibi ailelere tablet, bilgisayar ve internet bağlantısı sağlanmalıdır.
- **Okulların açılma sürecinde sağlık ve güvenlik konusunda gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.** Öğretmenler ve veliler haklı olarak okulların açılması ile birlikte virüsün bulaşması konusunda kaygılı oldukları görülmektedir. Burada yapılması gereken kaygı nedeniyle okulların kapalı kalması değil, virüsün yayılımını engelleyici önlemlerin katı bir şekilde alınmasıdır. Bunun için öncelikli olarak okulların ihtiyaç duyduğu hijyen malzemeleri ve ek temizlik personeli okullara sağlanmalıdır.
- **Uzaktan eğitim süreci en kısa sürede sonlandırılmalı ve yüz yüze eğitime başlanmalıdır.** Veliler ve öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde çocukların önemli bir öğrenme kaybı yaşayacağını ve duygusal olarak olumsuz etkileneceğini belirtmişlerdir. Bundan dolayı en kısa sürede, gerekli sağlık ve güvenlik önlemleri alınarak yüz yüze eğitim sürecinin başlatılması gerekmektedir.

GİRİŞ

Giriş

Yeni tip koronavirüsün (Covid-19) mart ayının başlarından itibaren dünyanın birçok ülkesinde görülmesinden sonra Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) pandemi ilan etmiştir. DSÖ'nün pandemi kararı sonrasında virüsün yayılımının hızlanması ile birlikte ülkeler virüsün yayılımını azaltmak için acil önlemler almaya başlamışlardır. Bu acil önlemler kapsamında mart ayının ortasında dünyadaki birçok ülke okulları kapatma kararı almış ve yüz yüze eğitim yerine uzaktan eğitim imkanlarını kullanmaya başlamışlardır. Türkiye'de de 12 Mart tarihinde yapılan açıklama ile okulların 16 Mart itibarıyla bir hafta tatil edileceği ve 23 Mart tarihinden itibaren uzaktan eğitimin başlayacağı ilan edilmiştir (Altaş & Yıldızalp Özmen, 2020). Tüm dünyada salgının en etkili olduğu nisan ayının başlarında 190'dan fazla ülkede 1,6 milyar öğrenci okullarda yüz yüze eğitimden mahrum kalmıştır. Bir başka ifade ile dünyadaki öğrencilerin %91,3'ü okulların kapanmasından etkilenmiştir (UNESCO, 2020a).

Salgının etkili olduğu İtalya, İspanya ve Fransa gibi birçok ülkede oldukça sert karantina ve kısıtlama önlemleri alınmıştır. Bu önlemlerin olumlu sonuçlar vermesi sonucunda nisan ayının sonunda itibaren Danimarka, Almanya, Çin, Japonya ve Güney Kore ile Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerde okullar tekrar açılmıştır. Diğer taraftan ise Türkiye ve İtalya gibi birçok ülkede öğretim yılını uzaktan eğitim ile tamamlamıştır. UNESCO tarafından sunulan dünyadaki ülkelerin okulları açma durumunu gösteren 8 Eylül 2020 tarihli veriye göre, 50 ülkede 900 milyona yakın öğrencinin okulları pandemi nedeniyle halen kapalıdır. Okulların kapalı olduğu ülkelere bakıldığında ağırlıklı olarak Latin Amerika ülkeleri ile Türkiye'den Bangladeş'e kadar uzanan hattaki Asya'nın güneyindeki ülkelerdir. Çin, ABD, Avustralya gibi ülkelerde ise okullar kısmen kapalı durumdayken, özellikle Avrupa ülkelerinin çoğunda ve Güney Kore ve Japonya'da okullar açıktır (UNESCO, 2020a).

Pandemi nedeniyle okulların kapanmasından sonra ülkeler çocukların öğrenme kaybı yaşamaması ve eğitimin devam etmesi için farklı uzaktan eğitim yöntemlerini kullanmışlardır. Ülkelerin sahip olduğu fiziki ve teknolojik kapasite, okulların ve öğretmenlerin dijital becerilerle donatılma düzeyi, ailelerin ve çocukların uygun fiziki koşullara ve dijital araçlara sahip olma düzeyi ve dijital okuryazarlık düzeyi gibi hususlara bağlı olarak, çeşitli dijital platformların kullanımı ile eş zamanlı-senkron ve senkron olmayan yöntemler kullanılarak öğretim gerçekleştirilmiştir (UNESCO, 2020b). Bazı Afrika ve Latin Amerika'daki dijital altyapısı yetersiz ülkelerde televizyon ve radyo yayınları kullanılmış hatta dijital araçları olmayan öğrenciler basılı öğretim materyalleri gönderilmiştir (Cobo, Hawkins & Rovner, 2020). Birçok ülke bedava internet sunma, internet bat genişliğini artırma, belirli bir kota interneti eğitim

hizmetleri için bedava sunma gibi yöntemlerle öğrencilerin daha etkin bir şekilde dijital platformlara erişmeleri için destek sunmuştur (Hawkins, 2020).

Okulların kapatılması ve uzaktan eğitim sürecinin başlaması ile birlikte UNESCO, UNICEF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar okulların kapatılmasının neden olduğu olumsuzlukları rapor ve çalışmalarında dile getirmişlerdir. Bu kuruluşlar özellikle dezavantajlı öğrencilerin okulların kapanması ve uzaktan eğitim sürecinde daha derinden etkilendiğini, var olan eğitimsel eşitsizliklerin daha da büyüdüğünü vurgulamışlardır. Okulların kapanması ile birlikte öğrenme kayıplarının yaşanacağını ve dezavantajlı öğrencilerin öğrenme kayıplarının daha büyük olacağı vurgulanmıştır. Çünkü dezavantajlı çocukların uygun fiziki ve teknolojik imkanlarının olmaması nedeniyle derslere erişmede güçlük yaşayacağından ve bundan dolayı da öğrenme motivasyonlarının kaybolacağından derslerle bağlarının kopma ihtimali çok daha yüksektir. Okulların kapanması ile karşılaşılan en önemli güçlüklerden biri de evde eğitim konusunda ebeveynlerin hazırlıksız ve yetersiz olması durumudur. Uzaktan eğitim sürecinde çocukları derslere motive etme, derslere hazırlama, dersleri takip etme ve ödevlerini yapma vb. gibi birçok konuda ailelerin sorumlulukları çok daha önemli hale gelmiştir. Buna ilaveten, evin fiziki ve teknolojik imkanları oldukça belirleyici hale gelmiştir. Okullar belirli düzeyde daha eşit bir eğitim sunarken, uzaktan eğitim sürecinde bu eşitlik ortadan kalkmış, hane halkının sahip olduğu fiziki ve teknolojik imkân ile dijital okuryazarlık temel belirleyici olmuştur. Daha açık ifade etmek gerekirse, evlerinde bilgisayar ve tablet olmayan ve birden fazla çocuğun okula gittiği bir ortamda bu çocuklar senkron dersleri takip edemezken, kendine ait çalışma odası ve bilgisayarı olan çocuklar senkron dersleri rahatlıkla takip edebilmektedir. Dolayısıyla, uzaktan eğitim sürecinde ailelerin eğitim düzeyi, geliri vb. gibi hususlar eğitimin temel belirleyicisi olmuştur. Diğer en önemli sorun ise çocukların arkadaşlarından mahrum kalması, akranları ile sosyal etkileşime geçememesi ve yalnızlaşmasının neden olduğu psiko-sosyal ve duygusal sorunlardır. Çünkü karantina ve izolasyon nedeniyle çocuklar akranları ile etkileşime geçememiştir. Buna ilaveten, salgın, hastalık ve ölüm vakaları çocukları duygusal olarak oldukça olumsuz etkilemiştir (Saavedra, 2020a, 2020b; UNESCO, 2020b, 2020c, 2020d; World Bank, 2020a).

Eylül ayına gelindiği süreçte salgın halen yaygınlığını devam ettirmekte ve okulların açılıp açılmayacağı ya da nasıl açılacağı tartışılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının yaptığı açıklamaya göre okullar 31 Ağustos'ta uzaktan eğitim ile eğitime başladı ve 21 Eylül itibarıyla okulların aşamalı ve seyreltilmiş olarak açılacağı ilan edilmiştir (MEB, 2020). Okulların açılması sürecini öğretmenlerin ve velilerin nasıl

değerlendirdiği, öğretmenlerin ve velilerin ne tür kaygılar taşıdığını tespit etmek, okulların açılması sürecinde oldukça önemlidir. Bundan dolayı bu araştırmada öğretmen ve velilerin okulların açılma takvimini nasıl değerlendirdiği, okulların açılması ile ilgili ne tür kaygılara sahip olduğu incelenmiştir. Ayrıca, mart ayından sonra uzaktan eğitim sürecinde canlı ders yapma, öğrencilerin derslere katılması ve EBA ile ilgili karşılaşılan güçlüklerin neler olduğu analiz edilmiştir. Bu vesile ile uzaktan eğitim sürecinin ne kadar verimli olduğu incelenmiştir. Öğretmen ve velilerin görüşleri ekseninde önümüzdeki süreçte daha etkin bir politika geliştirmek için öneriler sunulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanmasında izlenecek yol ile araştırmanın sınırlılıkları açıklanmıştır.

2.1 Araştırmanın Modeli

Nicel araştırmalar, olgu ve olayların dışarıdan objektif biçimde gözlemlenmesi, ölçülmesi ve deney yapılması yoluyla, betimleme ve nedensellik ilişkisi içinde gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışan araştırmalardır (Arıkan, 2011). Bu araştırmanın amacı doğrultusunda ihtiyaç duyulan verileri toplamak için betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu çerçevede araştırma, online anket tekniği kullanılacak şekilde, tarama (*survey*) modelinde gerçekleştirilmiştir.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de kamu kurumlarında temel eğitim ve ortaöğretimde çalışan öğretmenler ve bu kurumlara çocuğu giden veliler oluşturmaktadır. Türkiye geneli belirlenen örnekleme tasarımı dahilinde öğretmen ve velilerden online anket doldurmaları istenmiştir.

Örnekleme tasarımı oluşturulurken Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)’nin il bazında ve TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)’in İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 1 bölgesinde devlet okullarında çalışan öğretmen sayıları dikkate alınmıştır. Öğretmen için 10 bin, veli için ise 20 bin örneklem hedeflenmiş ve orantılı örnekleme yöntemiyle örnekleme dağılımı oluşturulmuştur. Elde edilen anket sayıları, evrenin dağılımıyla karşılaştırılmış ve örnekleme hatası (duyarlılık) en az olacak şekilde; öğretmen anketleri 9.064’e indirilmiş, veli anketi ise 20.052 anket üzerinden ağırlıklandırma yapılmıştır.

2.3 Veri Toplama Araçları

Anket çalışması kapsamında 23 sorudan oluşan veri toplama aracında yer alan öğretmenler için ilk 8, veliler için ise ilk 7 soru araştırmaya katılanların profillerini belirlemek amacıyla oluşturulmuştur. Geriye kalan 15 (veliler için 16 soru) soru

ise katılımcıların koronavirüs sürecinde verilen uzaktan eğitimin verimliliğini ve önümüzdeki dönem yüz yüze eğitimin güvenli bir şekilde verilip verilemeyeceğine ilişkin görüşlerinin alınmasına yönelik sorulardır. Nicel araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS paket programına girilerek analiz edilmiştir.

2.4 Sınırlılıklar

Araştırma Türkiye genelinde bir örnekleme ulaşılarak online anket tekniği ile yapılmıştır. Araştırma, sadece devlet okulunda çalışan öğretmenleri (okul yöneticileri hariç) ve bu okullara devam eden çocukları bulunan velileri kapsamaktadır. Veriler, 19-25 Ağustos 2020 tarihleri arasında tüm Türkiye genelinde online olarak toplanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERİ ANALİZİ VE BULGULAR

Veri Analizi ve Bulgular

Nicel araştırma çerçevesinde hazırlanan anketlerin uygulanması sonucu elde edilen veriler SPSS paket programına girilerek araştırmanın amaçları doğrultusunda analiz edilmiştir. Öğretmen ve veli anketi her iki grup için de ayrı ayrı olmak üzere; Öğretmenlerin/Velilerin Profili, *Koronavirüs Sürecinde Eğitim*, *Koronavirüs Döneminde Öğretmenlerin/Velilerin Kaygıları ve Beklentileri* olmak üzere üç ana başlıkta ele alınmıştır. Ankete katılan öğretmen ve velilerin koronavirüs sürecinde eğitime ilişkin görüşlerinin çözümlenmesinde frekans ve yüzde hesaplamaları kullanılmıştır. Ankete katılan öğretmen ve velilerin cinsiyeti, medeni durumu, branşları, yaşları, çalışma süreleri, çocuk sayısı ve okul türleri bağımsız değişkenleri bakımından ilgili sorulara verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Ki-Kare Bağımsızlık Testi ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

Öğretmen ve velilerin kaygı düzeylerini ölçmeye yönelik olarak ankette 6 soru yer almaktadır. Bu kaygıların düzeylerini belirlemek için beşli Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Bu 6 soruya ilişkin ilgili sorularda ters kodlamalar yapılarak ve soru skorları toplanıp altıya bölünerek, her bir öğretmen için *Kaygı Puanı* hesaplanmıştır. Beşli Likert tipi ölçekler için süreklilik ve toplanabilirlik varsayımı altında normallik varsayımına bakılmıştır. Bu kapsamda, basıklık ve çarpıklık katsayıları incelenmiş ve -1,0 ile +1,0 arasında yer aldığı analiz sonucunda görülmüştür (Hair et al. 2013).

Bu bağlamda, ankete katılan öğretmen ve velilerin kaygılarına ilişkin görüşleri bakımından hesaplanan *Kaygı Puanı* ele alınan bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı, Bağımsız Örnekler t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile çözümlenmiştir. Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu durumlarda ise bu farkın hangi düzey veya düzeylerden kaynaklandığını tespit etmek için Scheffe Testi yapılmıştır. Araştırmada kullanılan istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

3.1. Öğretmenlerin Profili

Bu bölümde öğretmenlerin çalıştığı bölge, yaş, cinsiyet, medeni durum, 18 yaş altı çocuk sahibi olma, mesleki deneyim, okul türü, branşı ve okula giderken servis ya da toplu taşıma kullanma durumuna dair genel bir profilleri sunulmuştur.

Öğretmenlere yönelik yapılan bu araştırma, 80 ilde toplam 9.064 öğretmene uygulanmıştır. Tablo 1'de araştırmaya katılan öğretmenlerin bölgelere göre dağılımı verilmiştir. Bölgelere göre öğretmen dağılımı dikkate alınarak oluşturulan örnekleme göre, en fazla Güneydoğu Anadolu (%14,5) Akdeniz (%13,8), Ege (%12,6) bölgelerinde öğretmenler araştırmaya katılırken, en az Doğu Karadeniz (%3,0), Batı Marmara (%3,6), Kuzeydoğu Anadolu (%4,5) bölgelerinden katılmıştır. Genel olarak bakıldığında, bölgelere göre araştırma katılımcıları, MEB'deki öğretmen sayıları ile kıyaslandığında, örneklemin MEB'deki öğretmen dağılımına benzer olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Öğretmenlerin bölgelere göre dağılımı

	<i>n</i>	%	MEB verisi %
<i>İstanbul</i>	999	11,0	12,3
<i>Batı Marmara</i>	326	3,6	3,8
<i>Ege</i>	1.141	12,6	12,2
<i>Doğu Marmara</i>	866	9,6	9,1
<i>Batı Anadolu</i>	797	8,8	9,4
<i>Akdeniz</i>	1.254	13,8	13,9
<i>Orta Anadolu</i>	555	6,1	5,6
<i>Batı Karadeniz</i>	593	6,5	6,0
<i>Doğu Karadeniz</i>	272	3,0	3,5
<i>Kuzeydoğu Anadolu</i>	407	4,5	3,6
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	541	6,0	6,5
<i>Güneydoğu Anadolu</i>	1.313	14,5	14,0
<i>Toplam</i>	9.064	100,0	100,0

Tablo 2. Öğretmenlerin demografik özellikleri I (cinsiyet, medeni durum ve 0-18 yaş arası çocuk sahibi olma, yaş ve toplam çalışma süresi)

Cinsiyet	<i>n</i>	%
<i>Kadın</i>	4.523	49,9
<i>Erkek</i>	4.541	50,1
<i>Toplam</i>	9.064	100,0
Medeni durum	<i>n</i>	%
<i>Bekâr</i>	2.115	23,3
<i>Evli</i>	6.949	76,7
<i>Toplam</i>	9.064	100,0
0-18 yaş arası çocuk sahibi olma	<i>n</i>	%
<i>Yok</i>	3.376	37,3
<i>1 çocuk</i>	2.371	26,2
<i>2 veya daha fazla çocuk</i>	3.316	36,6
<i>Toplam</i>	9.063	100,0
Yaş	<i>n</i>	%
<i>30 yaş ve altı</i>	2.110	23,3
<i>31-40 yaş</i>	4.014	44,3
<i>41-50 yaş</i>	2.290	25,3
<i>51 yaş ve üstü</i>	650	7,2
<i>Toplam</i>	9.064	100,0
Toplam çalışma süresi	<i>n</i>	%
<i>5 yıl ve altı</i>	2.082	23,0
<i>6-10 yıl</i>	2.223	24,5
<i>11-15 yıl</i>	1.692	18,7
<i>16-20 yıl</i>	1.276	14,1
<i>21 yıl ve üstü</i>	1.791	19,8
<i>Toplam</i>	9.064	100,0

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, medeni durum, 0-18 yaş arası çocuk sahibi olma, yaş ve mesleki deneyimini içeren demografik veriler yer almaktadır. Bu tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin %50,1’i erkek %49,9’u kadındır. Bu araştırmada öğretmenlerin medeni durumu ve çocuk sahibi olma durumunun uzaktan eğitimleri yürütme sürecini, öğretmenlerin okulların açılmasına yönelik yaklaşımını ve kaygı düzeylerini nasıl etkilediğini görmek amacıyla sorulmuştur. Buna göre araştırmaya katılanların %76,7’si evli ve %23,3’ü bekârdır. Katılımcıların %37,3’nün 18 yaş altı çocuğu yok iken %26,2’sinin 18 yaş altında bir çocuğu, %36,6’sinin ise 18 yaş altında iki ve daha fazla çocuğu vardır. Katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında %23,3’ünün 30 yaş ve altı, %44,3’ü 31-40 yaş arası, %25,3’ü 41-50 yaş arası ve %7,2’sinin ise 51 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların mesleki deneyimlerine bakıldığında ise %23’ü 7 yıl ve altı, %24,5’i 6-10 yıl, %18,7’si 11-15 yıl, %14,1’i 16-20 yıl, %19,8 ise 21 yıl ve üstü mesleki deneyime sahiptir.

Tablo 3’te araştırmaya katılan öğretmenlerin okul türü, branş ve okula giderken servis/taşıt kullanma durumlarına ilişkin demografik özelliklerine ilişkin veriler sunulmuştur. Buna göre araştırmaya katılanların %31’i ilkokul, %36,3’ü ortaokul ve %32,7 ise lise öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin branş dağılımına bakıldığında, araştırmaya en yüksek oranda sınıf öğretmeni (%26,7), matematik (%9,6), Türkçe (%7,9) ve İngilizce (%7,7) branşlarından öğretmenler katılmıştır. Okula giderken servis ya da toplu taşıma aracı kullanma durumuna bakıldığında ise araştırmaya katılan öğretmenlerin %33,4’ü servis ya da toplu taşıma kullanırken %66,6’sı ise servis ya da toplu taşıma kullanmamaktadır.

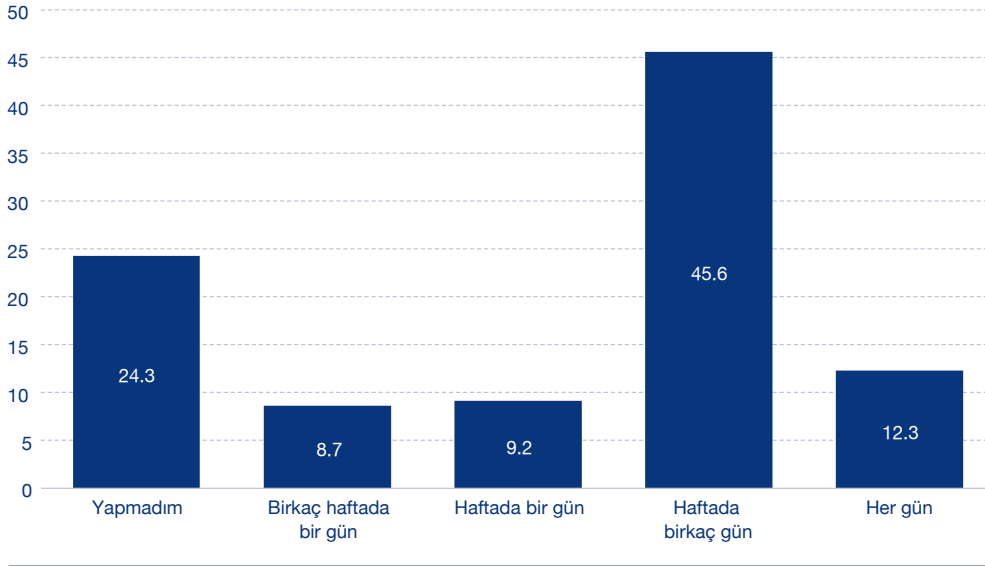
Tablo 3. Öğretmenlerin demografik özellikleri II (okul türü, branş ve okula giderken servis /toplu taşıma kullanma)

Okul türü	<i>n</i>	%
<i>İlkokul</i>	2.807	31,0
<i>Ortaokul</i>	2.618	28,9
<i>İmam hatip ortaokulu</i>	673	7,4
<i>Anadolu imam hatip lisesi</i>	606	6,7
<i>Anadolu lisesi</i>	1.027	11,3
<i>Anadolu mesleki ve teknik lise</i>	724	8,0
<i>Sosyal bilimler lisesi</i>	29	0,3
<i>Fen lisesi</i>	111	1,2
<i>Diğer</i>	469	5,2
Toplam	9.064	100,0
Branş	<i>n</i>	%
<i>Sınıf öğretmeni</i>	2.424	26,7
<i>Matematik</i>	874	9,6
<i>Türkçe</i>	719	7,9
<i>İngilizce</i>	695	7,7
<i>Din kültürü ve ahlak bilgisi</i>	603	6,7
<i>Fen bilimleri</i>	455	5,0
<i>Sosyal bilgiler</i>	355	3,9
<i>Tarih</i>	198	2,2
<i>Coğrafya</i>	156	1,7
<i>Biyoloji</i>	117	1,3
<i>Kimya</i>	116	1,3
<i>Fizik</i>	111	1,2
<i>Diğer</i>	2.241	24,7
Toplam	9.064	100,0
Okula (işe) giderken servis veya toplu taşıma aracı kullanma durumu	<i>n</i>	%
<i>Evet</i>	3.031	33,4
<i>Hayır</i>	6.033	66,6
Toplam	9.064	100,0

3.2. Salgın dönemi uzaktan eğitim süreci

Bu bölümde salgın döneminde okulların kapanması ile birlikte uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin canlı-senkron ders yapıp yapmadığı, bu derslere öğrencilerin katılım durumu, derslere katılmayan öğrencilere yönelik bir çalışma yapıp yapılmadığı, EBA'ya erişimde güçlük yaşayıp yaşamadıkları, canlı-senkron ders konusunda MEB'den destek alıp almadığı konularında öğretmenlerin görüşleri analiz edilmiştir. Bu bölümdeki her bir soru aynı zamanda farklı değişkenlere göre katılımcıların görüşlerinde bir farklılaşmanın olup olmadığı da incelenmiştir.

Şekil 1. *Koronavirüs sürecinde öğrencilerinizle canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptınız mı?*

Şekil 1'de okulların kapalı olduğu ve uzaktan eğitim uygulamasının olduğu süreçte öğretmenlerin öğrencileri ile canlı-senkron eğitim yapma durumu gösterilmiştir. Buna göre uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin %75,7'si öğrencileriyle belirli aralıklarla canlı ders yaptığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin öğrencileri ile canlı ders yapma oranlarının yükselmesi öğrencilerin okulla olan bağlarının ve motivasyonlarının artmasına da katkı sağlayacaktır.

Tablo 4'te öğretmenlerin öğrencilerle canlı-senkron eğitim yapma durumu farklı değişkenlere göre nasıl farklılaştığı analiz edilmiştir. Cinsiyete göre canlı-senkron ders yapma oranı anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Buna göre belirli aralıklarla canlı ders yapan erkek öğretmen oranı (%78,2) kadın öğretmen oranından (%73,2) daha yüksektir. Yaşa göre canlı-senkron ders yapma oranı da anlamlı bir şekilde farklılaş-

maktadır. Mesleki deneyime göre öğretmenlerin canlı-senkron ders yapma durumu anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Belirli aralıklarla canlı ders yapma oranı 21 yıl ve üzeri deneyime sahip öğretmenlerde %73 iken 16-21 yıl mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerde %78,5'tir. Çalışılan okul kademesine göre canlı-senkron ders yapma oranı önemli düzeyde farklılaşmaktadır. İlkokullarda öğretmenlerin %65,9'u belirli aralıklarla canlı ders yaptığını ifade ederken, ortaokul öğretmenlerinde bu oran %82,3, ortaöğretim öğretmenlerinde ise %81,6'dır. Bölgelere göre canlı-senkron ders yapma oranı da önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Kuzeydoğu Anadolu'da öğretmenlerin %72,5'i ve Güneydoğu Anadolu'da öğretmenlerin %72,6'sı öğrencileri düzenli olarak canlı-senkron ders yaparken, İstanbul'da öğretmenlerin %80,3'ü ve Batı Marmara'da öğretmenlerin % 78,8'i öğrencileriyle belirli aralıklarla canlı-senkron ders yapmıştır.

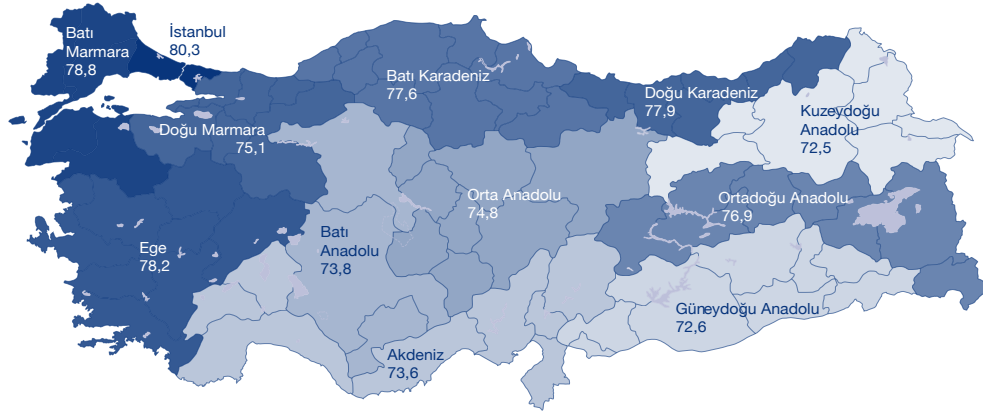
Tablo 4. “Koronavirüs sürecinde öğrencilerinizle canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptınız mı?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Koronavirüs sürecinde öğrencilerinizle canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptınız mı?					χ^2	sd	p
	Yapmadım	Her gün	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	Birkaç haftada bir gün			
Kadın	26,8	13,6	42,8	8,8	8,0	59,00	4	,000*
Erkek	21,8	10,9	48,4	9,6	9,4			
30 yaş ve altı	24,7	10,8	44,9	9,1	10,6	65,81	12	,000*
31-40 yaş	23,2	11,7	48,5	8,6	8,0			
41-50 yaş	24,2	13,8	43,6	10,5	7,9			
51 yaş ve üstü	29,8	15,7	36,9	8,5	9,1			
5 yıl ve altı	24,8	9,8	46,3	9,0	10,0	66,91	16	,000*
6-10 yıl	22,1	11,5	48,7	9,1	8,5			
11-15 yıl	25,8	13,3	45,0	8,1	7,8			
16-20 yıl	21,5	12,6	47,0	10,6	8,3			
21 yıl ve üzeri	27,0	15,0	40,4	9,4	8,3			
İlkokul	34,1	21,4	30,9	5,8	7,9	736,89	8	,000*
Ortaokul	17,7	9,4	54,0	10,3	8,7			
Ortaöğretim	18,4	7,2	53,5	11,5	9,4			

<i>İstanbul</i>	19,7	16,0	47,9	8,1	8,2	
<i>Bati Marmara</i>	21,2	15,0	48,8	8,0	7,1	
<i>Ege</i>	21,8	13,5	49,1	8,3	7,3	
<i>Doğu Marmara</i>	24,9	14,2	43,8	8,8	8,3	
<i>Bati Anadolu</i>	26,2	12,3	43,2	8,3	10,0	
<i>Akdeniz</i>	26,4	11,0	43,3	9,3	10,0	
<i>Orta Anadolu</i>	25,2	11,9	45,9	7,9	9,0	125,14 44 ,000*
<i>Bati Karadeniz</i>	22,4	16,7	44,4	8,4	8,1	
<i>Doğu Karadeniz</i>	22,1	12,1	48,5	8,8	8,5	
<i>Kuzeydoğu Anadolu</i>	27,5	11,5	43,5	8,8	8,6	
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	23,1	10,2	48,1	11,1	7,6	
<i>Güneydoğu Anadolu</i>	27,4	6,9	44,4	12,0	9,3	

* $P < ,05$.

Harita 1. Bölgelere göre koronavirüs sürecinde öğrencileriyle belirli aralıklarla canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptığını söyleyen öğretmenlerin dağılımı (%)

Şekil 2. *Yaptığınız canlı derslere öğrencilerin ne kadar katılım sağladı?*

Şekil 2’de canlı ders yapan öğretmenlerin derslerine öğrencilerin hangi oranda katıldığı gösterilmiştir. Buna göre canlı ders yapan öğretmenlerin %1,3’ü öğrencilerinin tümünün canlı derslere katıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin yarisından fazlasının derslere katıldığını söyleyen canlı ders yapan öğretmen oranı %14,4, öğrencilerin yarisının derslere katıldığını söyleyen canlı ders yapan öğretmen oranı %13 iken öğrencilerin yarisından azının derslere katıldığını söyleyen canlı ders yapan öğretmen oranı %71,3’tür. Bu kadar yüksek bir oranda öğrencilerin derslere katılmamış olması, öğrencilerin öğrenme kayıplarının oldukça yüksek olacağını göstermektedir. Bu veri, öğrencilere yönelik oldukça ciddi bir telafi eğitimi programının yapılmasını gerektiğini göstermektedir. Telafi eğitimi planlanırken, öğrencilerin yüksek oranda derslere katılmamış olması dikkate alınarak okul bazlı olarak planlanması gerekmektedir (Çelik, 2020).

Tablo 5’te canlı ders yapan öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin canlı derslere katılma durumları farklı değişkenlere göre nasıl farklılaştığı incelenmiştir. Buna göre yaş, mesleki deneyim, okul kademesi ve bölgelere göre öğrencilerin derslere katılım durumlarına ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Canlı ders yapan 51 yaş ve üstü öğretmenlerin %2,9’u derslerine öğrencilerin tümünün katıldığını, %64’ü yarisından azının katıldığını ifade ederken, 30 yaş ve altı grup-

taki öğretmenlerin %0,9'u canlı derslerine öğrencilerin tümünün katıldığını, %79,5'i ise yarısından azının katıldığını bildirmiştir. Yaşa benzer bir şekilde mesleki deneyimi 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin %2,8'i canlı derslerine öğrencilerin tümünün katıldığını bildirirken yarısından azının canlı derslere katıldığını ifade edenlerin oranı ise %61,1'dir. Diğer taraftan özellikle 5 yıl ve altı kıdeme sahip olan öğretmenlerin %82,2'si canlı derslerine öğrencilerin yarısından azının katıldığını bildirmektedir. Kademelere göre bakıldığında ilkokullarda diğer kademelere göre öğrencilerin derslere katılım oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin tümünün canlı derslere katıldığını bildiren öğretmenlerin oranı ilkokullarda %3,6, ortaokullarda %0,5 ve ortaöğretimde %0,3, yarıdan fazlasının derslere katıldığını bildirenlerin oranı ilkokulda %30,4 iken bu oran diğer kademelerde %8 civarındadır. Öğrencilerin yarısından azının canlı derslere katıldığını ifade eden öğretmenlerin oranı ilkokulda %49,6 iken ortaokulda bu oran %78,6 ortaöğretimde %81,2'dir. Bölgesel olarak bakıldığında öğrencilerin tümünün canlı derslere katıldığını ifade eden öğretmenlerin oranı Kuzeydoğu Anadolu'da %0,3 ve Güneydoğu Anadolu'da %0,4'tür. Ayrıca Güneydoğu Anadolu'da öğrencilerin yarısından azının canlı derslere katıldığını ifade eden öğretmenlerin oranı %86,3 Ortadoğu Anadolu'da %81,4 ve Kuzeydoğu Anadolu'da %79,3 ile oldukça yüksektir. Diğer taraftan İstanbul'da %58,4 ve Batı Marmara %63,8 ile canlı derslere öğrencilerin yarısından azının katıldığını bildiren öğretmen oranı en düşük olan bölgelerdir. Yukarıda ifade ettiğimiz üzere zaten dezavantajlı olan bölgelerdeki öğrencilerin dezavantajı, canlı derslere katılma oranlarının düşüklüğü ile birlikte pandemi dönemi uzaktan eğitimde daha da artmıştır.

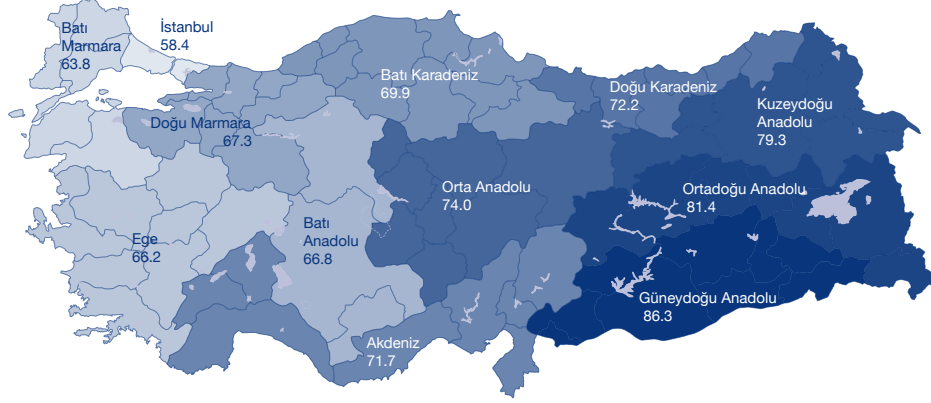

Tablo 5. “Yaptığınız canlı derslere öğrencilerin ne kadar katılım sağladı?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Yaptığınız canlı derslere öğrencilerin ne kadar katılım sağladı?				χ^2	sd	p
	Tümü	Yarisından fazlası	Yarısı	Yarisından azı			
30 yaş ve altı	0,9	8,3	11,3	79,5	126,44	9	,000*
31-40 yaş	1,0	14,3	12,8	71,9			
41-50 yaş	1,8	19,0	14,7	64,5			
51 yaş ve üstü	2,9	18,9	14,3	64,0			
5 yıl ve altı	1,0	6,5	10,3	82,2	265,00	12	,000*
6-10 yıl	,9	10,2	13,3	75,7			
11-15 yıl	1,3	18,7	13,3	66,7			
16-20 yıl	,8	20,5	13,0	65,6			
21 yıl ve üzeri	2,8	20,6	15,5	61,1	757,30	6	,000*
İlkokul	3,6	30,4	16,4	49,6			
Ortaokul	,5	7,9	13,0	78,6			
Ortaöğretim	,3	8,6	9,9	81,2			
İstanbul	2,5	23,3	15,8	58,4	265,39	33	,000*
Batı Marmara	1,9	17,9	16,3	63,8			
Ege	1,6	18,5	13,7	66,2			
Doğu Marmara	2,3	15,3	15,0	67,3			
Batı Anadolu	1,5	15,6	16,0	66,8			
Akdeniz	0,9	13,9	13,6	71,7			
Orta Anadolu	0,7	14,5	10,8	74,0			
Batı Karadeniz	0,4	13,1	16,6	69,9			
Doğu Karadeniz	1,9	12,7	13,2	72,2			
Kuzeydoğu Anadolu	0,3	9,5	10,9	79,3			
Ortadoğu Anadolu	1,4	9,2	8,0	81,4			
Güneydoğu Anadolu	0,4	5,9	7,4	86,3			

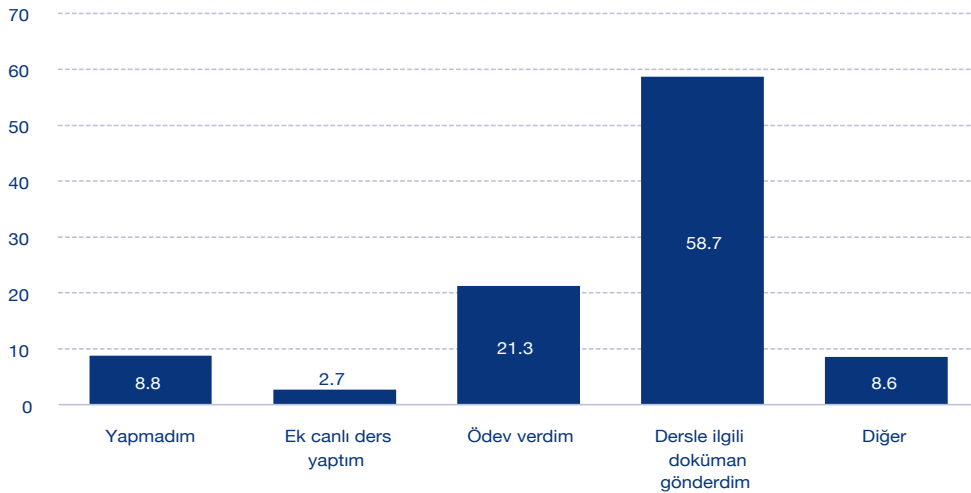
* $P < ,05$.

Harita 2. Bölgelere göre koronavirüs sürecinde yaptığı canlı derslere öğrencilerin yarısından azının katıldığını söyleyen öğretmenlerin dağılımı (%)

Şekil 3'te canlı derslere katılmayan öğrencilere yönelik, canlı ders yapan öğretmenlerin ek bir çalışma yapma durumu gösterilmiştir. Canlı ders yapan öğretmenlerin %2,7'si canlı derslere katılmayan öğrenciler için ek canlı ders yaptığını ifade etmiştir. %21,3'ü ise ödev verdiğini ve %58,7'si de ders ile ilgili doküman gönderdiğini ifade etmiştir. Açıkçası, buradaki veriler, canlı derslere katılmayan öğrencilerin öğrenme kayıplarını engellemeye yönelik daha etkin yöntemlerin kullanılması gerektiğini göstermektedir.

Şekil 3. Katılmayan öğrencilere yönelik öğrenme açığını kapatmak için bir şey yaptınız mı?

Canlı ders yapan öğretmenlerin derslere katılmayan öğrencilere yönelik yaptıkları çalışmalar mesleki deneyim, kademe ve bölgelere göre farklılaşmaktadır. 6-10 yıl arası mesleki deneyime sahip öğretmenlerin %92,3'ü canlı derslerine katılmayan öğrencilere yönelik olarak ek canlı ders yaptığını, ödev verdiğini, ders ile ilgili doküman gönderdiğini veya diğer yöntemleri kullandığını ifade etmiştir. Kademelere göre bakıldığında ilkokul öğretmenlerinin %95,7'si, ortaokul öğretmenlerinin %90,4'ü ve ortaöğretim öğretmenlerinin %88,3'ü canlı derslerine katılmayan öğrencilere yönelik olarak ek canlı ders yaptığını, ödev verdiğini, ders ile ilgili doküman gönderdiğini veya diğer yöntemleri kullandığını söylemiştir. Bölgelere göre bakıldığında İstanbul (%94,2), Kuzeydoğu Anadolu (%92,2), Ege (%92), Ortadoğu Anadolu (%91,4), Batı Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu (%91,3) bölgelerindeki öğretmenler en yüksek düzeyde, canlı derslerine katılmayan öğrencilere yönelik olarak ek canlı ders yaptığını, ödev verdiğini, ders ile ilgili doküman gönderdiğini veya diğer yöntemleri kullandığını ifade etmiştir.

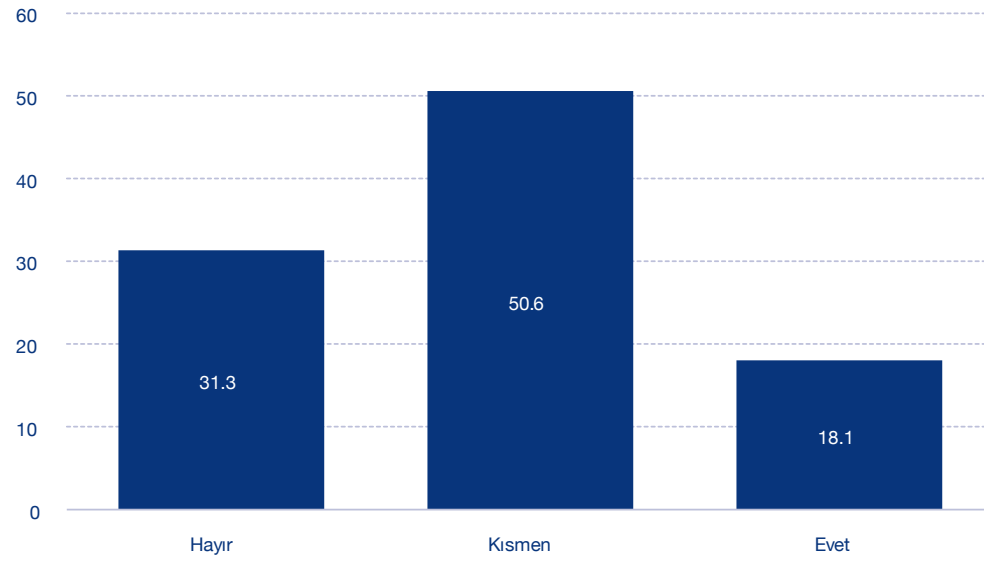
Tablo 6. “Katılmayan öğrencilere yönelik öğrenme açığını kapatmak için bir şey yaptınız mı?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Katılmayan öğrencilere yönelik öğrenme açığını kapatmak için bir şey yaptınız mı?					χ^2	sd	p
	Yapmadım	Ek canlı ders yaptım	Ödev verdim	Dersle ilgili doküman gönderdim	Diğer			
5 yıl ve altı	9,0	2,1	18,9	59,7	10,3			
6-10 yıl	7,7	3,2	21,9	58,4	8,8			
11-15 yıl	8,8	2,6	20,2	61,2	7,2	36,25	16	,003*
16-20 yıl	9,1	2,1	22,7	59,4	6,7			
21 yıl ve üzeri	9,7	3,1	23,4	55,0	8,8			
İlkokul	4,3	2,4	29,9	57,8	5,7			
Ortaokul	9,6	2,6	18,1	60,4	9,3	173,20	8	,000*
Ortaöğretim	11,7	2,9	17,8	58,0	9,6			

<i>İstanbul</i>	5,8	2,6	26,3	60,3	5,0			
<i>Batı Marmara</i>	10,3	1,6	20,6	59,5	7,9			
<i>Ege</i>	8,0	3,4	20,7	61,1	6,8			
<i>Doğu Marmara</i>	10,8	2,2	21,8	59,0	6,2			
<i>Batı Anadolu</i>	9,2	2,6	26,4	53,2	8,6			
<i>Akdeniz</i>	8,7	2,8	22,4	56,6	9,4			
<i>Orta Anadolu</i>	11,9	2,7	19,2	57,3	9,0	123,32	44	,000*
<i>Batı Karadeniz</i>	8,7	1,7	19,0	61,4	9,2			
<i>Doğu Karadeniz</i>	10,6	7,2	16,9	58,0	7,2			
<i>Kuzeydoğu Anadolu</i>	7,8	1,7	15,4	65,2	9,9			
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	8,6	3,7	17,1	59,9	10,8			
<i>Güneydoğu Anadolu</i>	8,7	1,8	19,9	57,2	12,5			

*P<,05.

Şekil 4. EBA'ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşadınız mı?

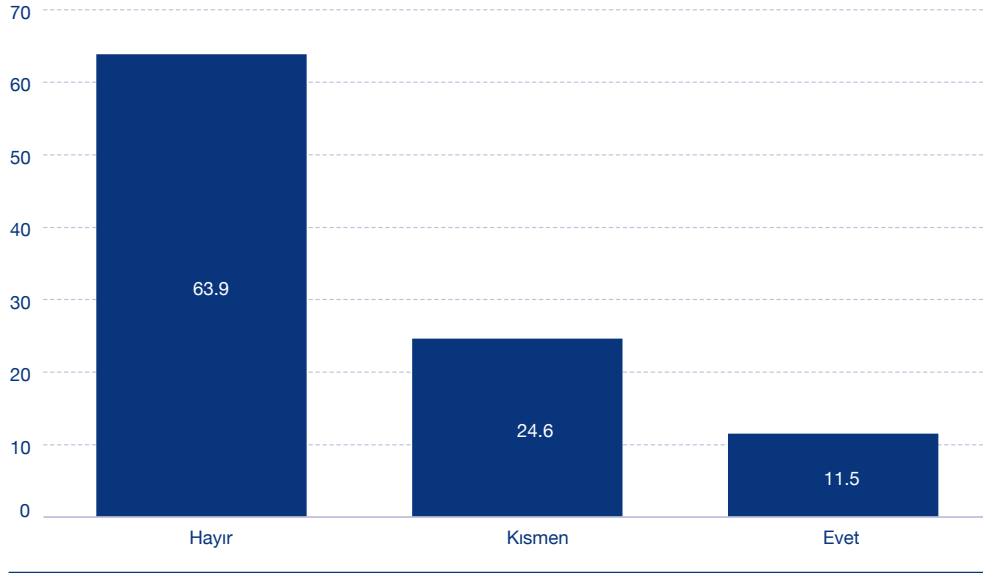
Şekil 4'te öğretmenlerin EBA'ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşama durumu gösterilmiştir. Buna göre öğretmenlerin %31,3'ü EBA'ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşamadığını belirtirken, %50,6'sı kısmen sorun yaşadığını %18,1'i de sorun yaşadığını ifade etmiştir. EBA altyapısının yetersizliği, internet bağlantılarının zayıf olması gibi hususlar öğretmenlerin EBA'ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşanmasına neden olmuştur.

Tablo 7’de öğretmenlerin EBA’ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşama durumunun farklı değişkenlere göre nasıl farklılaştığı gösterilmiştir. Buna göre EBA’ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşama durumu kademelere ve bölgelere göre farklılaşmaktadır. EBA’ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşanmasına ilişkin ilkokul öğretmenlerinin %22,7’si evet, %49,1’i ise kısmen cevabı verirken ortaöğretim öğretmenlerinin %13,6’si evet %51,4’ü ise kısmen cevabını vermiştir. Bölgelere göre bakıldığında İstanbul bölgesindeki öğretmenler EBA’ya erişim ve kullanım konusunda (%25,7) en az düzeyde sorun yaşarken, Batı Marmara (%35,6), Orta Anadolu (%35,3) ve Kuzeydoğu Anadolu (%34,9) bölgelerinde sorun yaşadıklarını ifade eden öğretmenlerin oranı daha yüksektir.

Tablo 7. “EBA’ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşadınız mı?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	EBA’ya erişim ve kullanım konusunda sorun yaşadınız mı?			χ^2	sd	p
	Hayır	Kısmen	Evet			
<i>İlkokul</i>	28,2	49,1	22,7			
<i>Ortaokul</i>	30,1	53,0	16,9	85,84	4	,000*
<i>Ortaöğretim</i>	35,0	51,4	13,6			
<i>İstanbul</i>	25,7	55,8	18,5			
<i>Batı Marmara</i>	35,6	51,4	13,0			
<i>Ege</i>	30,8	53,0	16,2			
<i>Doğu Marmara</i>	31,7	51,4	16,9			
<i>Batı Anadolu</i>	31,0	50,7	18,3			
<i>Akdeniz</i>	29,8	50,8	19,4			
<i>Orta Anadolu</i>	35,3	47,6	17,0	42,30	22	,006*
<i>Batı Karadeniz</i>	34,3	46,2	19,5			
<i>Doğu Karadeniz</i>	31,2	50,6	18,3			
<i>Kuzeydoğu Anadolu</i>	34,9	46,1	19,0			
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	30,9	49,5	19,5			
<i>Güneydoğu Anadolu</i>	32,5	48,7	18,8			

* $P < ,05$.

Şekil 5. Canlı-senkron eğitim konusunda MEB'den yardım / destek aldınız mı?

Şekil 5'te öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde canlı-senkron eğitim konusunda MEB'den yardım / destek alma durumu analiz edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin %11,5'i MEB'den canlı-senkron dersler konusunda destek aldığını belirtirken %63,9'u herhangi bir destek almadığını, %24,6'sı ise kısmen destek aldığını ifade etmiştir. Pandemi nedeniyle okulların ani bir kararla kapatılması ve uzaktan eğitim sürecinin başlaması nedeniyle eğitim sistemleri hazırlıksız yakalanmıştı. Bu süreçte dünyada da eğitim bakanlıklarının öğretmenlerin dijital becerilerinin yeterliliği ve bakanlıkların destek olması hususu en önemli tartışmalardan biri olmuştur (Theachers Thematic Group & World Bank, 2020; UNESCO, 2020c).

Tablo 8'de öğretmenlerin canlı/senkron eğitim konusunda MEB'den yardım/destek alma durumu eğitim kademesi değişkenine göre incelenmiştir. Buna göre ilkökul öğretmenlerinin %9,3'ü MEB'den canlı senkron ders konusunda destek aldığını belirtirken bu oran ortaokullarda %11,5 ve ortaöğretimde %14,1'dir. Diğer taraftan ilkökul öğretmenlerinin %69'u MEB'den canlı-senkron ders konusunda destek ya da yardım almadığını belirtirken ortaöğretim öğretmenlerinin %59,8'i, ortaokul öğretmenlerinin ise %62,8'i destek almadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 8. “Canlı-senkron eğitim konusunda MEB’den yardım / destek aldınız mı?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin çalışılan okul türü değişkenine göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

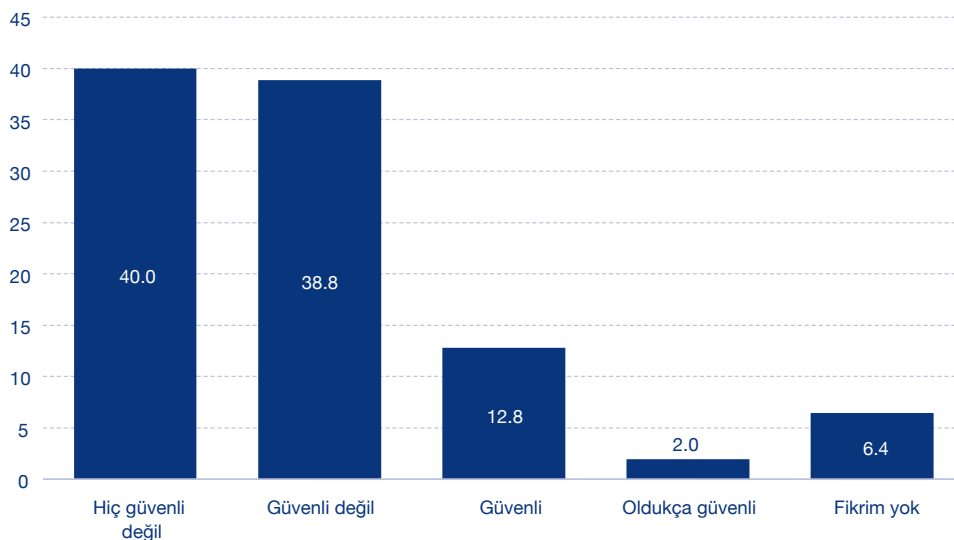
	Canlı-senkron eğitim konusunda MEB’den yardım / destek aldınız mı?			χ^2	sd	p
	Hayır	Kısmen	Evet			
İlkokul	69,0	21,7	9,3	54,36	4	,000*
Ortaokul	62,8	25,6	11,5			
Ortaöğretim	59,8	26,2	14,1			

* $P < ,05$.

3.3. Koronavirüs Döneminde Öğretmenlerin Kaygıları ve Beklentileri

Bu bölümde öğretmenlerin genel olarak okulların açılmasına yönelik beklentileri ve okulların açılması durumunda koronavirüsün bulaşması konusundaki kaygıları bazı değişkenlere göre analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Şekil 6. Koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olacağını düşünüyorsunuz

Şekil 6'da öğretmenlerin koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olduğu konusundaki görüşleri gösterilmiştir. Buna göre öğretmenlerin %12,8'si bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermeyi güvenli bulurken %78,8'si güvenli bulmadığını belirtmiştir. Bu veriler, öğretmenlerin 21 Eylül'den sonra okulların açılması durumunda çocuklar için okulların yeterince güvenli olmadığını düşünmektedir.

Tablo 9'da öğretmenlerin koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olduğu konusundaki görüşleri farklı değişkenlere göre analiz edilmiştir. Öğretmenlerin, cinsiyet, çocuk sahibi olma, yaş, mesleki deneyim ve bölgelere göre çocukları yüz yüze dersler için okullara göndermenin güvenli olması konusundaki görüşleri farklılaşmaktadır. Buna göre kadınlar (%83,9) erkeklerden (%73,8), bir çocuk sahibi olanlar (%81,7) çocuğu olmayanlardan (%79,4) ve iki veya daha fazla çocuğu olanlardan (%76,3) daha fazla oranda yüz yüze eğitim için çocukları okula göndermenin güvenli olmadığını ifade etmişlerdir. 30 yaş ve altı (%80,1) ile 31-40 yaş arası öğretmenler (%81,5) ile diğer yaş kategorilerinden daha yüksek oranda, 11-15 yıl deneyime sahip olanlar (%81,8), 6-10 yıl deneyime sahip olanlar (%81,7) ve 5 yıl ve altı deneyime sahip olanlar (%80,1) 16 yıl ve üzeri deneyimli öğretmenlere göre daha fazla oranda okula çocukları yüz yüze eğitim için göndermenin güvenli olmadığını ifade etmişlerdir. Bölgesel olarak bakıldığında Orta Anadolu'daki öğretmenler (%74,8) diğer bölgelerden daha düşük düzeyde; Batı Anadolu (%81,5) ve Güneydoğu Anadolu'daki öğretmenler (%81,2) ise okulların açılmasının en yüksek düzeyde çocuklar için güvenli olmadığını ifade etmişlerdir.

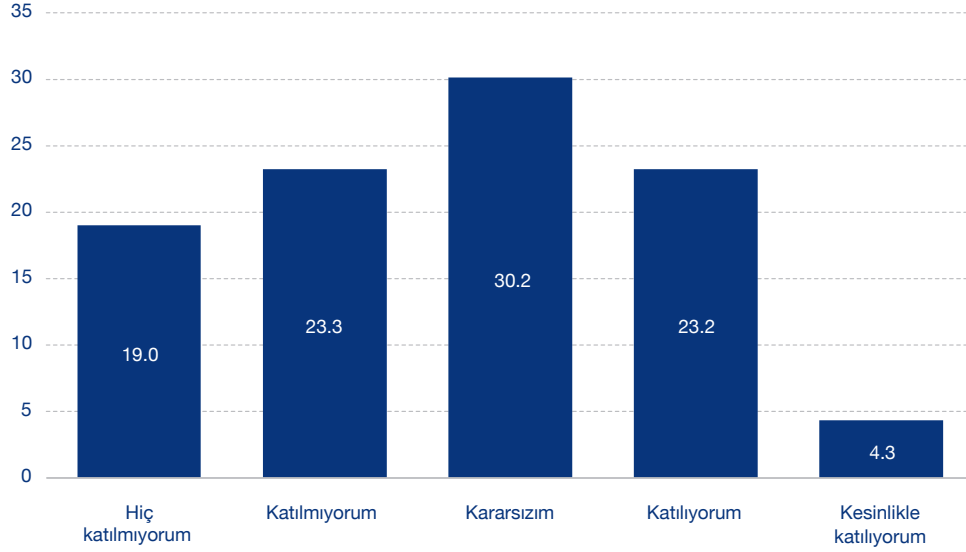

Tablo 9. “Koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olacağını düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olacağını düşünüyorsunuz?					χ^2	sd	p
	Hiç güvenli değil	Güvenli değil	Güvenli	Oldukça güvenli	Fikrim yok			
Kadın	45,2	38,7	9,3	,8	5,9	205,25	4	,000*
Erkek	34,8	39,0	16,2	3,1	6,9			
Yok	39,0	40,4	12,6	1,4	6,6	48,80	8	,000*
1 çocuk	44,2	37,5	10,3	2,2	5,7			
2 veya daha fazla çocuk	38,1	38,2	14,7	2,4	6,7	79,28	12	,000*
30 yaş ve altı	41,7	38,4	12,1	1,8	5,9			
31-40 yaş	42,7	38,8	10,7	1,6	6,2	78,16	16	,000*
41-50 yaş	35,0	38,9	16,2	2,6	7,3			
51 yaş ve üstü	35,5	40,5	15,4	2,3	6,3	78,16	16	,000*
5 yıl ve altı	41,3	38,8	11,9	1,5	6,5			
6-10 yıl	43,0	38,7	10,6	2,0	5,7	80,46	44	,000*
11-15 yıl	41,7	40,1	11,2	1,6	5,5			
16-20 yıl	37,1	38,3	14,1	2,3	8,2	80,46	44	,000*
21 yıl ve üzeri	35,3	38,3	17,0	2,5	6,8			
İstanbul	38,9	40,0	11,8	,9	8,3	80,46	44	,000*
Batı Marmara	37,7	41,4	13,5	2,5	4,9			
Ege	42,6	37,9	12,3	1,9	5,3	80,46	44	,000*
Doğu Marmara	38,7	38,6	13,4	2,5	6,8			
Batı Anadolu	43,5	37,8	11,9	1,8	5,0	80,46	44	,000*
Akdeniz	38,1	40,7	12,7	2,6	6,0			
Orta Anadolu	32,1	42,7	16,2	2,5	6,5	80,46	44	,000*
Batı Karadeniz	36,9	39,3	13,8	2,0	7,9			
Doğu Karadeniz	39,3	37,1	16,2	1,5	5,9	80,46	44	,000*
Kuzeydoğu Anadolu	39,1	37,3	13,5	2,7	7,4			
Ortadoğu Anadolu	38,4	40,3	12,4	2,4	6,5	80,46	44	,000*
Güneydoğu Anadolu	45,6	35,6	11,2	1,2	6,3			

*P<,05.

Şekil 7. “Okullar yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?

Şekil 7’de öğretmenlerin okulların yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınması konusundaki düşünceleri gösterilmiştir. Buna göre öğretmenlerin %42,3’ü okulların yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınmayacağını düşünürken %27,5’i ise gerekli tedbirlerin alınacağını düşünmektedir. Öğretmenlerin yaklaşık üçte biri ise bu konuda kararsız olduğunu belirtmişlerdir. Salgının yayılımının azalmasını sağlayan en önemli unsur, sosyal mesafe, hijyen ve maske uygulamalarıdır. Bu tedbirlerin uygulanması konusunda Sağlık Bakanlığının ve Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı rehber bulunmaktadır. Ancak bu verilere göre öğretmenlerin önemli bir kesiminde bu rehberlere tam uygun olarak faaliyet yürütülmesi ve gerekli tedbirlerin alınması konusunda güvensizlik olduğu görülmektedir.

Tablo 10. “Okullar yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınacağını düşünüyorum” ifadesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

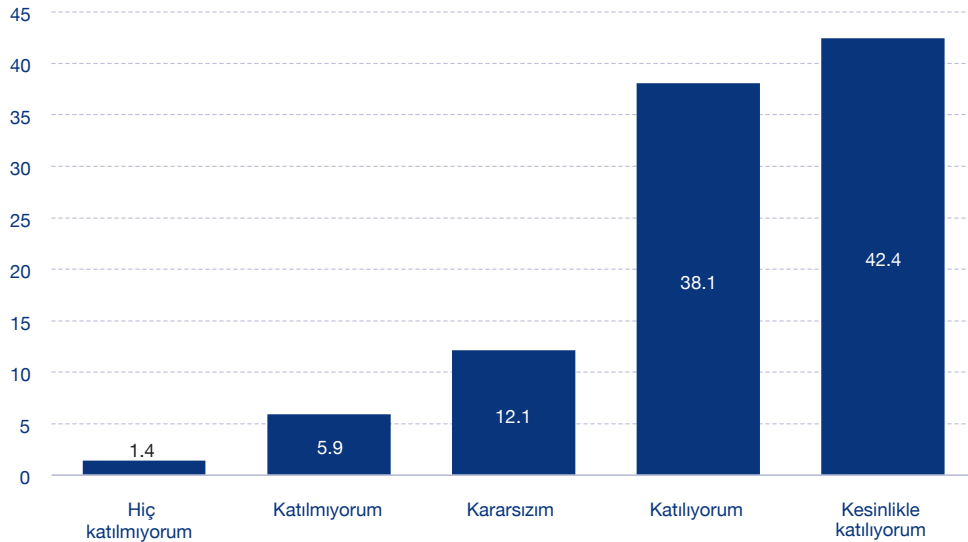
	“Okullar yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?					χ^2	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum			
Kadın	20,9	25,0	32,1	19,0	3,0	146,47	4	,000*
Erkek	17,2	21,5	28,3	27,4	5,7			
30 yaş ve altı	20,0	22,7	31,7	21,4	4,3	45,64	12	,000*
31-40 yaş	20,5	23,0	30,4	22,2	3,9			
41-50 yaş	16,2	23,4	29,4	25,7	5,3			
51 yaş ve üstü	16,6	26,3	26,6	26,6	3,8			
5 yıl ve altı	19,4	22,4	32,5	21,6	4,2	38,44	16	,001*
6-10 yıl	20,6	22,9	30,5	21,6	4,4			
11-15 yıl	20,2	23,0	30,4	22,2	4,1			
16-20 yıl	17,6	23,4	28,3	25,9	4,9			
21 yıl ve üzeri	16,7	24,8	28,1	26,1	4,3			
Okul servis/toplu taşıma kullanıyorum	24,6	24,9	30,4	16,6	3,5	173,53	4	,000*
Okul servis/toplu taşıma kullanmıyorum	16,2	22,4	30,0	26,6	4,8			
İlkokul	20,7	23,8	30,9	20,8	3,9	33,94	8	,000*
Ortaokul	18,7	23,0	30,5	23,5	4,3			
Ortaöğretim	17,3	23,2	28,1	26,3	5,1			
İstanbul	18,9	22,9	32,8	21,5	3,8	137,00	44	,000*
Batı Marmara	17,8	27,3	24,8	23,6	6,4			
Ege	21,7	22,8	26,0	25,9	3,5			
Doğu Marmara	17,9	22,2	32,2	22,1	5,7			
Batı Anadolu	17,6	25,1	33,2	20,1	4,0			
Akdeniz	16,2	24,9	31,7	23,0	4,2			
Orta Anadolu	14,1	22,9	26,5	31,0	5,6			
Batı Karadeniz	16,5	23,3	29,7	25,3	5,2			
Doğu Karadeniz	13,6	20,6	35,3	25,0	5,5			
Kuzeydoğu Anadolu	17,7	21,6	28,5	26,5	5,7			
Ortadoğu Anadolu	21,3	22,9	31,4	20,5	3,9			
Güneydoğu Anadolu	25,3	22,3	28,9	20,4	3,0			

* $P < ,05$.

Tablo 10’da öğretmenlerin okulların yüz yüze açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınması konusundaki düşünceleri farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Buna göre cinsiyete, yaşa, mesleki deneyime, okula

giderken servis/toplu taşıma kullanma durumuna, kademeye ve bölgeye göre okullar açıldığında virüsün yayılımını engellemek için yeterli önlem alınacağına dair görüşler farklılaşmaktadır. Kadın öğretmenler (%45,9), erkeklere göre (%38,7), 31-40 yaş grubundaki öğretmenler (%43,5) diğer yaş gruplarına göre, 6-10 yıl mesleki deneyime sahip olan öğretmenler (%43,5) diğer mesleki deneyim süresine sahip olanlara göre, okula servis ya da toplu taşıma ile gelen öğretmenler (%49,5) gelmeyenlere göre, ilkokul öğretmenleri (%44,5) diğer kademe öğretmenlerine göre, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki öğretmenler (%47,6) diğer bölgelere göre gerekli tedbirlerin alınacağını düşünmediklerini daha yüksek oranda ifade etmişlerdir.

Şekil 8. “Okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?

Şekil 8’de öğretmenlerin okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artışından endişe etme durumları gösterilmiştir. Buna göre, öğretmenlerin %80,5’i okulların açılması ile birlikte vaka sayısının artacağı yönünde endişeli olduğu ve %7,3’nün ise endişesi olmadığı görülmüştür. Bu veriler öğretmenler arasında okulların açılması ile birlikte vaka sayısının artacağından ciddi anlamda endişe duyulduğunu göstermektedir. Endişenin temel kaynaklarından biri de bir önceki soruda görüldüğü üzere, gerekli önlemlerin yeterince alınmayacağı konusundaki kaygılardır.

Tablo 11’de öğretmenlerin okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artışından endişe etme durumu farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Buna göre koronavirüs vaka sayısının artışından endişe etme durumu cinsiyete, yaşa, mesleki deneyime,

okula servis ya da toplu taşıma ile gitme durumuna ve bölgelere göre farklılaştığı görülmektedir. Okullar açıldığında koronavirüs vaka sayısının artışı nedeniyle endişe etme durumu; kadın öğretmenler (%86,1) erkekler (%75) göre, 31-40 yaş arasındaki öğretmenler (%83,9) diğer yaş gruplarına göre, 6-10 yıl tecrübeye sahip olan öğretmenler (%83,6) diğer mesleki deneyim kategorilerine göre, okula servis ya da toplu taşıma ile gelen öğretmenler (%86,2) servis ya da toplu taşıma ile gelmeyenlere göre, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki öğretmenler (%83,2) ise diğer bölgelere göre çok daha yüksektir.

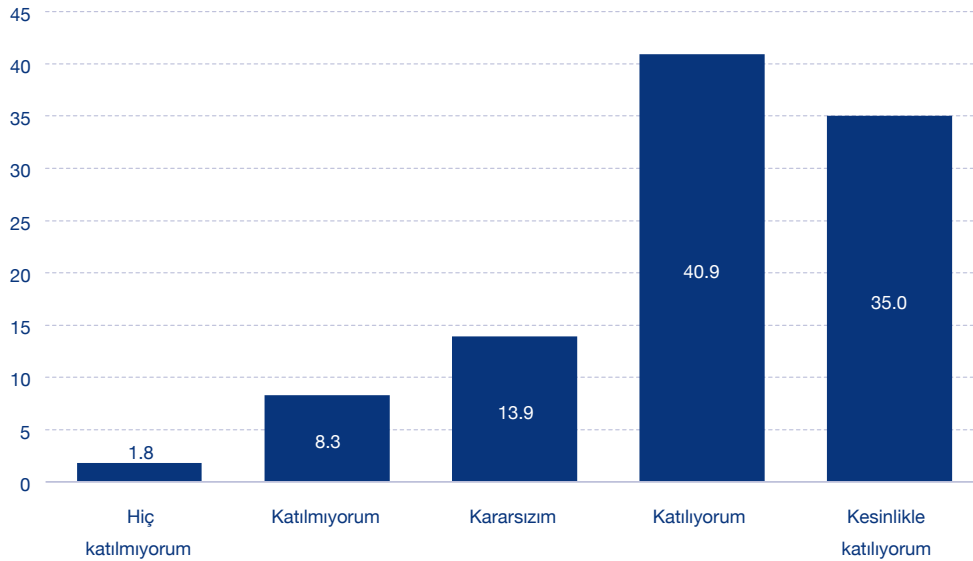
Tablo 11. “Okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ediyorum” ifadesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	“Okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?					χ^2	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum			
Kadın	0,4	3,5	9,9	37,0	49,1	279,71	4	,000*
Erkek	2,4	8,3	14,2	39,2	35,8			
30 yaş ve altı	0,9	4,0	12,4	36,4	46,3	191,12	12	,000*
31-40 yaş	1,3	4,3	10,5	38,1	45,8			
41-50 yaş	1,8	9,1	14,1	39,0	35,9			
51 yaş ve üstü	2,2	11,2	13,8	40,6	32,2			
5 yıl ve altı	,9	4,2	12,9	37,4	44,7			
6-10 yıl	1,3	4,2	10,9	37,0	46,6	164,24	16	,001*
11-15 yıl	1,6	5,1	9,8	38,7	44,9			
16-20 yıl	1,7	6,1	13,1	40,4	38,6			
21 yıl ve üzeri	1,8	10,7	14,2	38,1	35,1			
Servis/toplu taşıma kullanıyorum	1,0	3,5	9,3	35,8	50,4			
Servis/toplu taşıma kullanmıyorum	1,6	7,2	13,5	39,3	38,4			

<i>İstanbul</i>	0,6	4,7	15,9	35,3	43,4			
<i>Batı Marmara</i>	1,5	6,4	10,1	42,3	39,6			
<i>Ege</i>	1,5	5,0	11,1	36,5	45,9			
<i>Doğu Marmara</i>	2,1	6,9	12,0	40,1	38,9			
<i>Batı Anadolu</i>	1,5	5,3	11,2	38,6	43,4			
<i>Akdeniz</i>	1,5	6,8	12,8	37,7	41,2			
<i>Orta Anadolu</i>	2,2	7,6	11,9	38,9	39,5	74,17	44	,003*
<i>Batı Karadeniz</i>	1,5	7,1	13,8	37,9	39,6			
<i>Doğu Karadeniz</i>	0,4	6,3	10,7	43,0	39,7			
<i>Kuzeydoğu Anadolu</i>	1,0	6,4	11,5	40,8	40,3			
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	0,9	6,3	12,0	40,1	40,7			
<i>Güneydoğu Anadolu</i>	1,5	5,0	10,4	36,4	46,8			

*P<,05.

Şekil 9. “Okullar açıldığında, çocukların öğretmenlere koronavirüs taşıyacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?

Şekil 9’da okullar açıldığında çocukların öğretmenlere virüs bulaştırma endişesi-ne ilişkin öğretmenlerin görüşleri yer almaktadır. Buna göre öğretmenlerin %75,9’u okullar açıldığında öğrencilerin kendilerine virüs bulaştıracağını, %10,1’i ise bu düşünceye katılmadığını ifade etmişlerdir. Bu veri açık bir şekilde öğretmenlerin öğrencilerden virüs bulaşması konusunda kaygılı olduğunu göstermektedir.

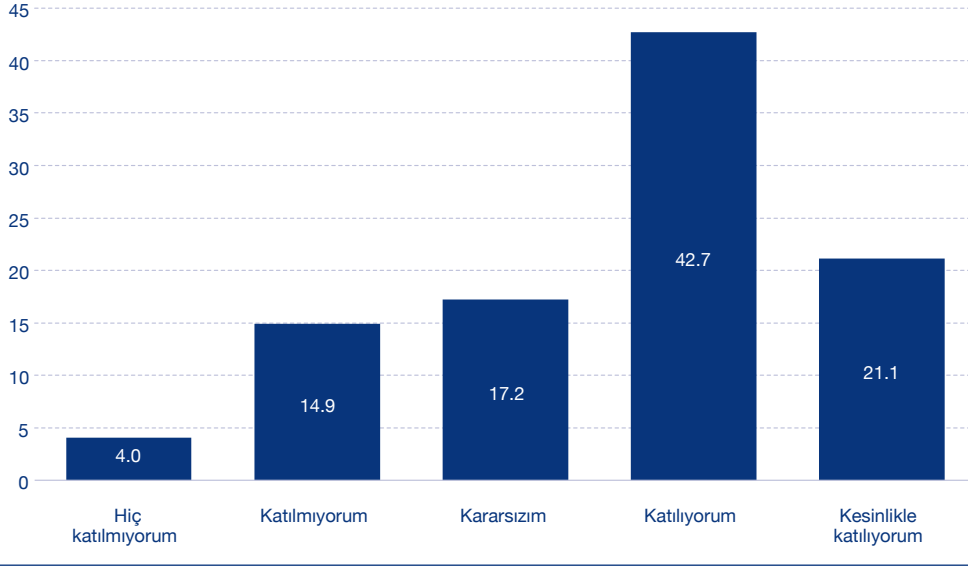
Tablo 12’de okullar açıldığında çocukların öğretmenlere virüs bulaştırma endişesine ilişkin öğretmenlerin görüşleri farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Buna göre çocukların öğretmenlere virüs bulaştırmasından endişe duyan öğretmenler cinsiyete, yaşa, mesleki deneyime, okula servis ya da toplu taşıma ile gitme durumuna ve kademeye göre farklılaşmaktadır. Öğretmenlerin okullar açıldığında çocukların öğretmenlere virüs bulaştırmasından endişe duyması kadınlarda (%81,2) erkeklere (%70,7) göre, 31-40 yaş arası öğretmenlerde (%78,3) diğer yaş kategorilerine göre, 6-10 yıl arası deneyime sahip öğretmenler (%78,6) diğer mesleki deneyim kategorilerindeki öğretmenlere göre, servis ya da toplu taşıma kullananlarda (%81) kullanmayanlara göre çok daha yüksek düzeydedir.

Tablo 12. “Okullar açıldığında, çocukların öğretmenlere koronavirüs taşıyacağından endişe ediyorum” ifadesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	“Okullar açıldığında, çocukların öğretmenlere koronavirüs taşıyacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?					χ^2	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum			
Kadın	0,8	5,8	12,2	40,9	40,3	213,27	4	,000*
Erkek	2,8	10,8	15,7	40,9	29,8			
30 yaş ve altı	1,4	6,6	14,3	41,0	36,7	91,54	12	,000*
31-40 yaş	1,5	7,1	13,0	40,9	37,4			
41-50 yaş	2,4	10,7	15,0	41,4	30,5			
51 yaş ve üstü	2,9	13,1	14,8	38,6	30,6			
5 yıl ve altı	1,3	7,2	14,6	41,4	35,5	75,88	16	,001*
6-10 yıl	1,7	6,4	13,3	40,2	38,4			
11-15 yıl	1,9	7,6	12,5	41,6	36,4			
16-20 yıl	1,9	9,5	14,7	42,0	31,9			
21 yıl ve üzeri	2,5	11,8	14,7	39,8	31,2			
Okul Servis/toplu taşıma kullanıyorum	1,3	6,3	11,4	39,0	42,0	117,22	4	,000*
Okul Servis/toplu taşıma kullanmıyorum	2,1	9,3	15,2	41,9	31,5			
İlkokul	1,5	7,2	13,5	40,7	37,1	26,10	8	,000*
Ortaokul	1,9	8,4	14,2	40,3	35,2			
Ortaöğretim	1,9	10,1	14,1	42,0	32,0			

* $P < ,05$.

Şekil 10. “Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların eğitimlerinden geri kalacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?

Şekil 10’da öğretmenlerin, okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim yapılırsa çocukların eğitimlerinden geri kalma durumu hakkındaki görüşleri gösterilmiştir. Buna göre öğretmenlerin %63,8’i okullar açılmadığında ve uzaktan eğitim yapıldığında öğrencilerin eğitimlerinden geri kalacağını belirtirken, %18,9’u ise bu düşünceye katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 13’te öğretmenlerin, okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim yapılırsa çocukların eğitimlerinden geri kalma durumu hakkındaki görüşleri farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Buna göre okullar açılmadığı ve uzaktan eğitim yapıldığında çocukların eğitimlerinden geri kalma durumları hakkındaki öğretmenlerin görüşleri cinsiyete, çocuk sahibi olma durumuna, yaşa, mesleki deneyime ve bölgelere göre değişmektedir. Erkek öğretmenler (%68,4) kadınlara (%59,2) göre, iki veya daha çok çocuk sahibi olan öğretmenler (%68,3) çocuğu olmayanlara (%62,4) ve tek çocuğu olanlara (%60) göre, 41-50 yaş arasındaki öğretmenler (%67,2) diğer yaş gruplarındaki öğretmenlere göre, 16-20 yıl arası mesleki deneyime sahip olan öğretmenler (%67,2) diğer mesleki deneyim kategorisinde olanlara göre, Orta Anadolu Bölgesindeki öğretmenler (%71) diğer bölgelerde çalışanlara göre çok daha yüksek düzeyde okullar açılmadığı ve uzaktan eğitim yapıldığı durumda çocukların eğitimlerinden geri kalacağını düşünmektedir.

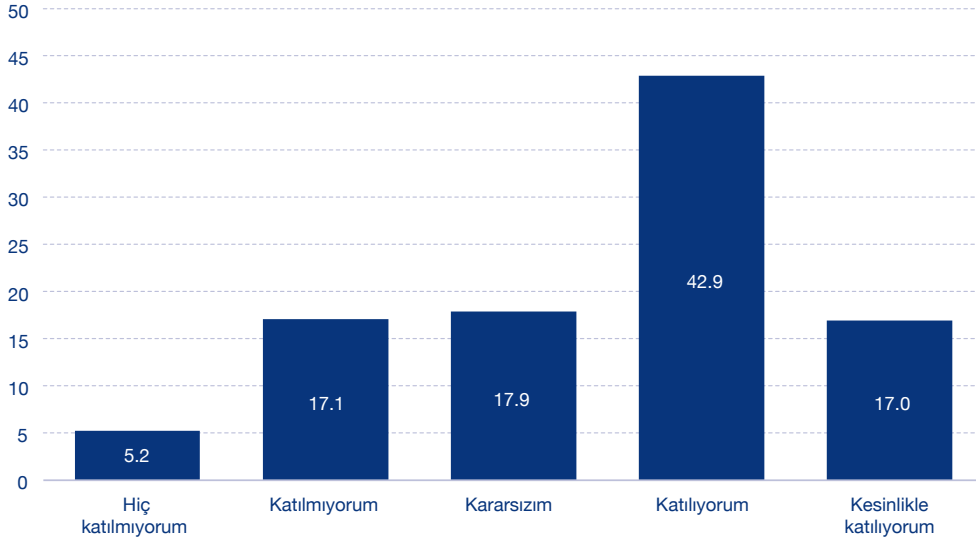

Tablo 13. “Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların eğitimlerinden geri kalacağını düşünüyorum” ifadesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların eğitimlerinden geri kalacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?					χ^2	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum			
Kadın	3,8	17,0	19,9	40,8	18,4	106,84	4	,000*
Erkek	4,3	12,8	14,5	44,6	23,8			
Yok	4,1	14,8	19,0	42,2	19,9	58,01	8	,000*
1 çocuk	4,6	17,5	17,8	40,4	19,6			
2 veya daha fazla çocuk	3,6	13,1	15,0	44,8	23,5	64,37	12	,000*
30 yaş ve altı	3,4	13,9	20,2	40,4	22,0			
31-40 yaş	4,5	15,3	17,5	41,4	21,3	68,79	16	,001*
41-50 yaş	3,5	14,8	14,6	45,2	22,0			
51 yaş ve üstü	5,4	16,2	15,1	49,4	14,0	68,79	16	,001*
5 yıl ve altı	3,2	13,5	20,4	40,3	22,5			
6-10 yıl	4,1	16,4	18,5	41,1	19,9	124,00	44	,000*
11-15 yıl	4,7	14,3	17,1	41,4	22,5			
16-20 yıl	4,2	14,3	13,7	45,3	22,5	124,00	44	,000*
21 yıl ve üzeri	4,1	15,6	14,5	46,8	18,9			
İstanbul	4,9	15,9	18,4	42,3	18,4	124,00	44	,000*
Batı Marmara	4,0	21,5	13,8	40,5	20,2			
Ege	4,8	18,8	15,9	42,0	18,6	124,00	44	,000*
Doğu Marmara	4,5	15,1	18,1	40,3	21,9			
Batı Anadolu	4,8	17,8	19,3	42,9	15,2	124,00	44	,000*
Akdeniz	3,8	13,2	16,7	45,1	21,3			
Orta Anadolu	2,7	12,8	13,5	45,2	25,8	124,00	44	,000*
Batı Karadeniz	4,6	13,2	16,0	43,0	23,3			
Doğu Karadeniz	1,8	14,0	16,9	44,5	22,8	124,00	44	,000*
Kuzeydoğu Anadolu	2,9	10,3	16,7	41,5	28,5			
Ortadoğu Anadolu	3,1	10,0	20,3	41,0	25,5	124,00	44	,000*
Güneydoğu Anadolu	3,7	14,2	18,1	42,8	21,2			

*P<,05.

Şekil 11. “Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların duygusal olarak olumsuz etkileneceğini düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?

Şekil 11’de öğretmenlerin okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların duygusal olarak olumsuz etkileneceğine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre öğretmenlerin %59,9’u okulların açılmadığı ve uzaktan eğitim yapıldığı süreçte çocukların duygusal açıdan olumsuz olarak etkileneceğini belirtirken %22,3’ü ise etkileneceğini ifade etmiştir. Dünya Bankası, UNESCO, OECD gibi kuruluşlar tarafından okulların kapanması ve uzaktan eğitim sürecinde çocukların sosyo-duygusal olarak olumsuz etkilendikleri vurgulanmıştır. Çocukların özellikle okulda akranları ile birlikte vakit geçirmemesinin çocukları olumsuz etkileyen bir husus olarak tanımlanmaktadır (Reimers ve Schleicher, 2020; UNESCO 2020a, 2020b; World Bank, 2020a).

Tablo 14’te öğretmenlerin okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların duygusal olarak olumsuz etkileneceğine ilişkin görüşleri farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Buna göre öğretmenlerin okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların duygusal olarak olumsuz etkileneceğine ilişkin görüşleri cinsiyete, çocuk sahibi olma durumuna yaşa ve mesleki deneyime göre farklılaşmaktadır. Erkek öğretmenler (%62,5) kadın öğretmenlere (%57,1) göre, iki veya daha fazla çocuğu olan öğretmenler (%63,3) çocuğu olmayan ve tek çocuğu olanlara göre, 41-50 yaş arası öğretmenler (%61,1) diğer yaş kategorilerine göre ve 11-15 ile 16-20 yıl arası deneyime sahip öğretmenler (%60,5) diğer mesleki dene-

yim süresine sahip öğretmenlere göre, okullar açılmadığı ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapıldığı takdirde çocukların duygusal olarak daha yüksek düzeyde olumsuz olarak etkileneceğini ifade etmişlerdir.

Tablo 14. “Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların duygusal olarak olumsuz etkileneceğini düşünüyorum” ifadesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların duygusal olarak olumsuz etkileneceğini düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?					χ^2	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum			
Kadın	5,3	18,2	19,4	41,7	15,4	33,24	4	,000*
Erkek	5,2	16,0	16,3	44,0	18,5			
Yok	4,9	16,7	19,9	42,4	16,1	41,16	8	,000*
1 çocuk	6,2	18,7	18,1	41,2	15,8			
2 veya daha fazla çocuk	4,8	16,3	15,7	44,6	18,7	49,91	12	,000*
30 yaş ve altı	4,2	15,3	20,8	41,8	17,9			
31-40 yaş	5,9	17,2	17,5	42,7	16,8			
41-50 yaş	5,0	17,6	16,4	43,1	18,0			
51 yaş ve üstü	5,4	20,6	15,8	46,9	11,2	48,66	16	,001*
5 yıl ve altı	4,9	14,9	21,1	41,2	17,8			
6-10 yıl	4,8	17,8	18,8	43,0	15,7			
11-15 yıl	5,7	17,3	16,4	41,4	19,1			
16-20 yıl	6,0	17,0	16,5	44,7	15,8			
21 yıl ve üzeri	5,2	18,4	15,2	44,7	16,4			

* $P < ,05$.

Kaygı Puanı

Bu bölümde tartışılan ilk altı araştırma sorusu öğretmenlerin kaygı durumlarını ifade etmektedir. Bundan dolayı, bu soruların birlikte analizinin yanında bu soruların tamamından yola çıkılarak öğretmenlerin kaygı puanı oluşturulmuştur. Oluşturulan kaygı puanı farklı değişkenlere göre analiz edilmiştir. Tablo 15’te cinsiyete ve okula giderken servis ya da toplu taşıma kullanıp kullanma durumuna göre öğretmenlerin kaygı puanı ortalamaları farklılaştığı görülmektedir. Kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre, okula giderken servis ya da toplu taşıma kullanan öğretmenler, kullanmayan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde kaygı içindedirler.

Tablo 15. Öğretmenlerin kaygı puanının cinsiyet ve okula giderken servis/toplu taşıma kullanma değişkenlerine ilişkin bağımsız örnekler t testi sonuçları

Öğretmenler	n	Ort.	Std.S.	t	sd	p
Kadın	4.523	3,8364	,486	13,382	8743,9	0,000*
Erkek	4.541	3,6842	,592			
Servis/toplu taşıma kullanıyorum	3.031	3,8387	,506	10,081	6660,5	0,000*
Servis/toplu taşıma kullanmıyorum	6.033	3,7207	,562			

*P<,05.

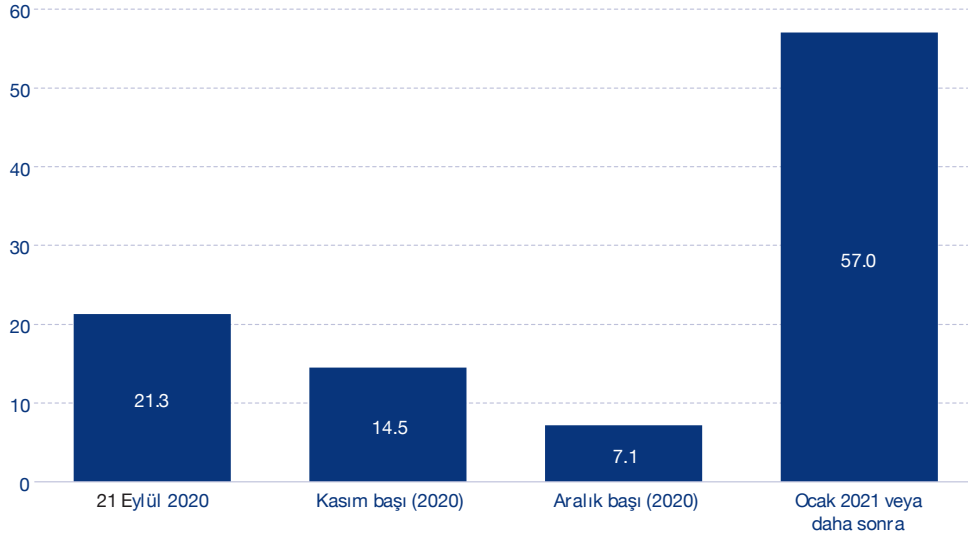
Tablo 16'da yaş, mesleki kıdem ve kademeye göre öğretmenlerin kaygı puanı ortalamalarının en az bir veya daha fazla grupta farklılaştığı görülmektedir. Bu kaygı puanı ortalamasının hangi grup veya gruplarda farklılık gösterdiğine ilişkin Scheffe Testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre, 30 yaş ve altı ile 31-40 yaş arası öğretmenlerin kaygı düzeyleri, diğer yaş gruplarındaki öğretmenlere göre; 15 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin kaygı düzeyi 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenlere göre; ilkökul ve ortaokul kademesindeki öğretmenlerin kaygı düzeyi ise ortaöğretim kademesindeki öğretmenlere göre daha yüksektir.

Tablo 16. Öğretmenlerin kaygı puanının yaş, toplam çalışma süresi ve okul türü değişkenlerine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Öğretmenler	n	Ort.	Std.S.	Var.K.	KT	sd	KO	F	p
30 yaş ve altı	2110	3,8078	,52033	G.rası	35,924	3	11,975	40,589	,000
31-40 yaş	4014	3,8000	,53022	G.İçi	2672,972	9060	,295		
41-50 yaş	2290	3,6846	,57417	Toplam	2708,896	9063			
51 yaş ve üstü	650	3,6259	,58112	Toplam					
Toplam	9064	3,7602	,54671						
5 yıl ve altı	2082	3,7976	,51999	G.Arası	26,495	4	6,624	22,370	,000
6-10 yıl	2223	3,7962	,53497	G.İçi	2682,401	9059	,296		
11-15 yıl	1692	3,7976	,53710	Toplam	2708,896	9063			
16-20 yıl	1276	3,7206	,56095						
21 yıl ve üstü	1791	3,6647	,57645						
Toplam	9064	3,7602	,54671						
İlkokul	2807	3,7953	,54163	G.rası	11,349	2	3,783	12,706	,000
Ortaokul	3291	3,7681	,54469	G.İçi	2697,547	8592	,298		
Ortaöğretim	2497	3,7057	,55043	Toplam	2708,896	8594			
Toplam	8595	3,7846	,55089						

*P<,05.

Şekil 12. Sizce çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okullar ne zaman açılmalıdır?

Şekil 12’de çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okulların ne zaman açılması gerektiği konusundaki öğretmen görüşleri yer almaktadır. Buna göre öğretmenlerin %57’si çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için Ocak 2021 ve sonrası bir tarihte okulların açılması gerektiğini belirtirken, öğretmenlerin %21,3’ü 21 Eylül’de %14,5’i Kasım 2020’de ve %7,1’i Aralık 2020 başında okulların açılması gerektiğini ifade etmiştir.

Tablo 17’de çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okulların ne zaman açılması gerektiği konusundaki öğretmen görüşlerinin farklı değişkenlere göre nasıl farklılaştığı incelenmiştir. Buna göre çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okulların ne zaman açılması gerektiği konusundaki öğretmen görüşleri cinsiyete çocuk sayısına, yaş ve mesleki deneyime göre farklılaşmaktadır. Kadın öğretmenlerin %61,9’u Ocak 2021 veya daha sonrasında, %17’si ise 21 Eylül’de, erkek öğretmenlerin %55,2’si Ocak 2021 veya daha sonrasında, %25,7’si ise 21 Eylül’de okulların çocuklar için güvenli bir şekilde açılacağı tarih olarak belirtmiştir. İki veya daha fazla çocuk sahibi olan öğretmenlerin %24,5’i, bir çocuk sahibi olan öğretmenlerin %18,1’i ve çocuk sahibi olmayan öğretmenlerin %20,5’i okulların güvenli bir şekilde açılacağı tarih olarak 21 Eylül’ü belirtmişlerdir. İki veya daha fazla çocuk sahibi öğretmenlerin %56,2’si, tek çocuk sahibi öğretmenlerin %60,8’i ve

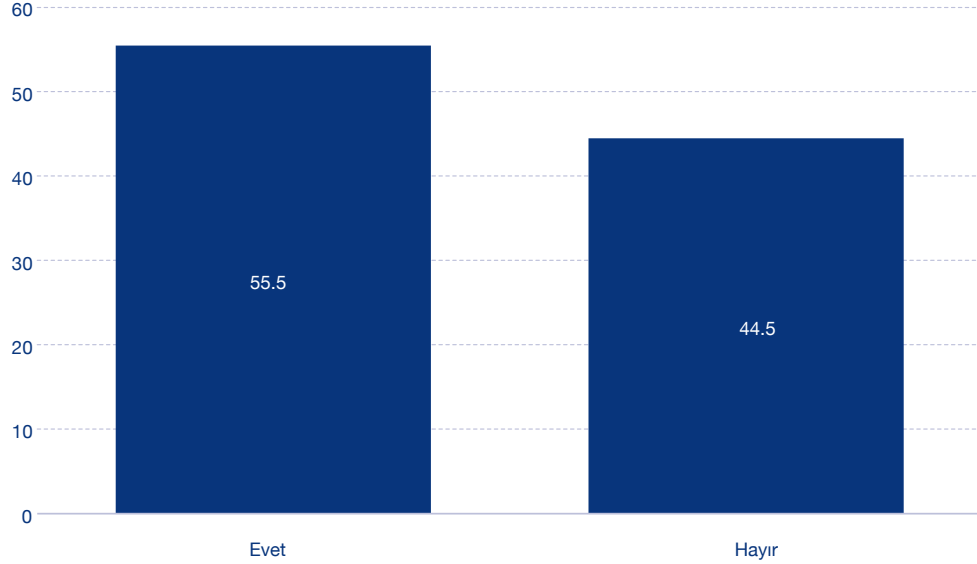
çocuğu olmayan öğretmenlerin %55,2'si ise Ocak 2021 veya daha sonrasında okulları açmanın güvenli olacağını ifade etmişlerdir. 41-50 yaş arası ile 51 yaş ve üstü öğretmenler, 31-40 yaş arası ve 30 yaş ve altındaki öğretmenlere göre daha yüksek oranda 21 Eylül'de okulların açılmasının güvenli olduğunu ifade ederken, 41-50 yaş arası ile 51 yaş ve üstü öğretmenler, 31-40 yaş ile 30 yaş ve altındaki öğretmenlere göre daha düşük oranda Ocak 2021 veya daha sonraki bir tarihte okulları açmanın güvenli olduğunu ifade etmişlerdir. Mesleki deneyime bakıldığında 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenler (%27,5) diğer tüm mesleki deneyim kategorilerindeki öğretmenlerden çok daha yüksek bir oranda 21 Eylül tarihinde okulları açmanın güvenli olduğunu ifade ederken, yine bu mesleki kıdem grubundaki öğretmenler (%51) diğer mesleki deneyim kategorilerindeki öğretmenlerden çok daha düşük oranda Ocak 2021 ve sonrasında okulları açmanın güvenli olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 17. “Sizce çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okullar ne zaman açılmalıdır?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Sizce çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okullar ne zaman açılmalıdır?				χ^2	sd	p
	21 Eylül 2020	Kasım başı (2020)	Aralık başı (2020)	Ocak 2021 veya daha sonra			
Kadın	17,0	14,2	7,0	61,9	118,14	3	,000*
Erkek	25,7	14,8	7,3	52,2			
Yok	20,5	16,2	8,1	55,2			
1 çocuk	18,1	13,9	7,2	60,8	56,35	6	,000*
2 veya daha fazla çocuk	24,5	13,2	6,1	56,2			
30 yaş ve altı	18,2	15,2	8,6	58,0	108,56	9	,000*
31-40 yaş	19,2	13,1	6,6	61,1			
41-50 yaş	26,5	15,6	7,1	50,8			
51 yaş ve üstü	26,3	17,2	5,5	50,9			
5 yıl ve altı	20,0	14,6	8,4	57,0	88,57	12	,000*
6-10 yıl	18,4	13,5	7,3	60,8			
11-15 yıl	18,7	13,7	6,6	61,1			
16-20 yıl	23,3	16,1	7,0	53,7			
21 yıl ve üzeri	27,5	15,5	6,1	51,0			

*P<,05.

Şekil 13. Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB'in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünüyor musunuz?

Şekil 13'te Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB'in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağı konusundaki öğretmenlerin görüşleri gösterilmiştir. Buna göre öğretmenlerin %55,5'i Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB'in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünürken %44,5'i ise MEB'in bu tür bir eğitim sunacağını düşünmemektedir.

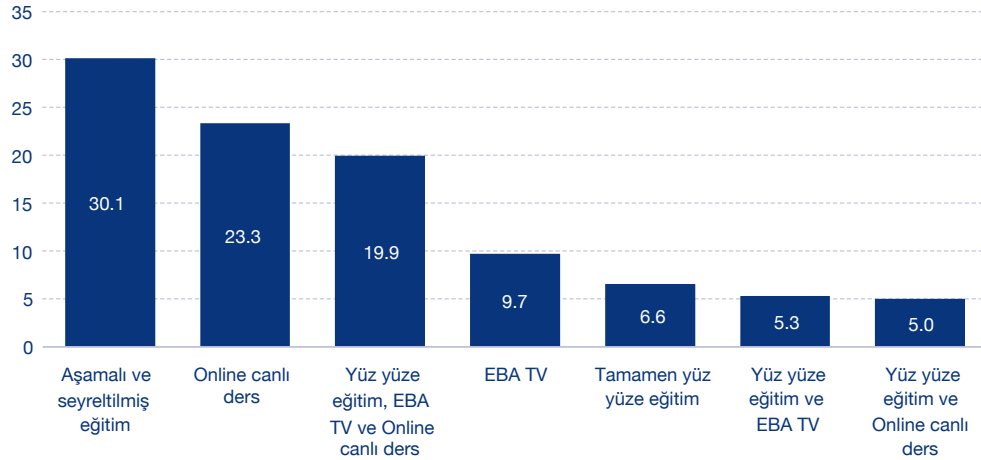
Tablo 18'de Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB'in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağı konusundaki öğretmenlerin görüşleri eğitim kademesi değişkenine göre incelenmiştir. Ortaöğretim öğretmenlerinin %58,1'i, ortaokul öğretmenlerinin %55,8'i ve ilkökul öğretmenlerinin %53,9'u Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB'in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünmektedir.

Tablo 18. “Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB’in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB’in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünüyor musunuz?		χ^2	sd	p
	Evet	Hayır			
İlkokul	53,9	46,1	16,15	2	,001*
Ortaokul	55,8	44,2			
Ortaöğretim	58,1	41,9			

*P<,05.

Şekil 14. MEB’e bağlı devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren öğrencilere sizce nasıl bir eğitim sunulmalıdır?

Şekil 14’te öğretmenlerin MEB’e bağlı devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren öğrencilere nasıl bir eğitim sunulması konusundaki görüşleri yer almaktadır. Buna göre öğretmenlerin %30,1’i MEB’e bağlı devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren öğrencilere aşamalı ve seyreltilmiş eğitim, %23,3’ü online canlı ders, %19,9’u yüz yüze eğitim, EBA TV ve online canlı ders birlikte sunulmasını, %9,7 EBA TV, %6,6 tamamen yüz yüze eğitim, %5,3’ü yüz yüze eğitim ve EBA TV ve %5 ise yüz yüze eğitim ve online canlı ders verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

3.4. Velilerin Profili

Bu bölümde velilerin yaşadıkları bölge, cinsiyet, çocuk sayısı, yaş ve eğitim durumu, çocuğun okul türü, evde bilgisayar ve internet olma durumu, okula giderken servis/toplu taşıma kullanma durumuna dair genel profilleri verilmiştir.

Araştırma kapsamında 80 ilde toplam 20.052 veli ankete katılmıştır. Bölgelere göre kamu okullarında örgün eğitim kapsamındaki öğrenci sayıları üzerinden ağırlıklandırma yapılmıştır. Tablo 19’da velilerin bölgelere göre dağılımı gösterilmiştir. Bu örnekleme bakıldığında, velilerin dağılımının İstanbul (%16,3), Güneydoğu Anadolu (%16) ve Akdeniz (%14,1) bölgelerinde en fazla olduğu görülürken velilerin en az katıldığı bölgelerin ise Doğu Karadeniz (%2,8), Kuzeydoğu Anadolu (%3,2) ve Batı Marmara (%3,4) bölgeleri olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 19. Velilerin bölgelere göre dağılımı

	<i>n</i>	%
<i>İstanbul</i>	3262	16,3
<i>Batı Marmara</i>	675	3,4
<i>Ege</i>	2132	10,6
<i>Doğu Marmara</i>	1797	9,0
<i>Batı Anadolu</i>	1768	8,8
<i>Akdeniz</i>	2819	14,1
<i>Orta Anadolu</i>	1008	5,0
<i>Batı Karadeniz</i>	987	4,9
<i>Doğu Karadeniz</i>	558	2,8
<i>Kuzeydoğu Anadolu</i>	643	3,2
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	1200	6,0
<i>Güneydoğu Anadolu</i>	3203	16,0
<i>Toplam</i>	20052	100,0

Tablo 20’de velilerin cinsiyet, çocuk sayısı, yaş ve eğitim durumunun yer aldığı demografik bilgiler verilmiştir. Elde edilen verilere göre araştırmaya katılan velilerin %67,1’ini kadınlar oluştururken %32,9’unu erkekler oluşturmaktadır. Velilere yönelik sorulan çocuk sayısı, yaş ve eğitim durumu gibi sorular, velilerin çocukların eğitim süreçlerine etkilerinin daha açık bir şekilde görülmesi ve bu farklılıkların anlamlılığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Buna göre araştırmaya katılan velilerin %69,1’i bir çocuk, %24,6’sı iki çocuk, %5,5’i üç çocuk ve %0,8’i ise dört ve üzeri ilköğretim, ortaokul ve ortaöğretime giden çocuklara sahiptir. Yaş dağılımına bakıldığında ise

velilerin %10,4'ünün 30 yaş ve altı, %54,7'sinin 31-40 yaş arası, %30,9'unun 41-50 yaş arası ve %3,9'unun ise 51 yaş ve üstü velilerden oluştuğu görülmektedir. Velilerin eğitim durumlarına göre yüzdelerine bakıldığı zaman ise %24,2'sinin ilkokul, %19,1'inin ortaokul/ilköğretim, %26,7'sinin lise, %26,8'inin üniversite (önlisans/lisans) ve %3,3'ünün ise yüksek lisans/doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 20. Velilerin demografik özellikleri (cinsiyet, çocuk sayısı, yaş ve eğitim durumu)

Cinsiyet	<i>n</i>	%
<i>Kadın</i>	13445	67,1
<i>Erkek</i>	6607	32,9
<i>Toplam</i>	20052	100,0
İlkokul, ortaokul ve ortaöğretime giden toplam çocuk sayısı	<i>n</i>	%
<i>1 çocuk</i>	13854	69,1
<i>2 çocuk</i>	4936	24,6
<i>3 çocuk</i>	1095	5,5
<i>4 ve üzeri çocuk</i>	166	,8
<i>Toplam</i>	20052	100,0
Yaş	<i>n</i>	%
<i>30 yaş ve altı</i>	2093	10,4
<i>31-40 yaş</i>	10978	54,7
<i>41-50 yaş</i>	6193	30,9
<i>51 yaş ve üstü</i>	788	3,9
<i>Toplam</i>	20052	100,0
Eğitim durumu	<i>n</i>	%
<i>İlkokulu</i>	4846	24,2
<i>Ortaokul / İlköğretim</i>	3822	19,1
<i>Lise</i>	5362	26,7
<i>Üniversite (önlisans / lisans)</i>	5370	26,8
<i>Yüksek lisans / doktora</i>	652	3,3
<i>Toplam</i>	20052	100,0

Tablo 21'de velilere çocuğunun/çocuklarının okul türü, evde bilgisayar ve internet olma durumu ve okula giderken servis/toplu taşıma kullanma durumlarına yönelik yöneltilen soruların yanıtları verilmiştir. Tabloya göre okul türüne göre çocukların (birden fazla çocuk varsa büyük çocuğun okul türü) oranına bakıldığında %36,5'inin ortaokul, %27,4'ünün ilkokul, %13,8'inin Anadolu lisesi, %5,9'unun imam hatip ortaokulu, %5'inin Anadolu imam hatip lisesi, %4,3'ünün Anadolu mesleki ve teknik lisesi ve diğer liseler, %2,3'ünün fen lisesi ve %0,4'ünün ise sosyal bilimler lisesin-

de olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan velilerin %57,2'sinin evinde bilgisayar bulunurken %42,8'inin evinde bilgisayar bulunmamaktadır. Evde internet olma durumuna göre verilen yanıtlarda ise velilerin %69'unun evinde internet olduğu, %11,5'inin evinde internet bulunmadığı ve %18,5'inin ise sadece cep telefonunda internet bulunduğu sonucu görülmektedir. Okula erişimde toplu taşıma veya servis kullanımı sorusuna ise velilerin %37,5'i evet cevabını verirken %62,5'i ise hayır cevabını vermiştir.

Tablo 21. Velilerin evlerine ve çocuklarına ilişkin özellikler (çocuğun okul türü, evde bilgisayar ve internet olma durumu, okula giderken servis /toplu taşıma kullanma)

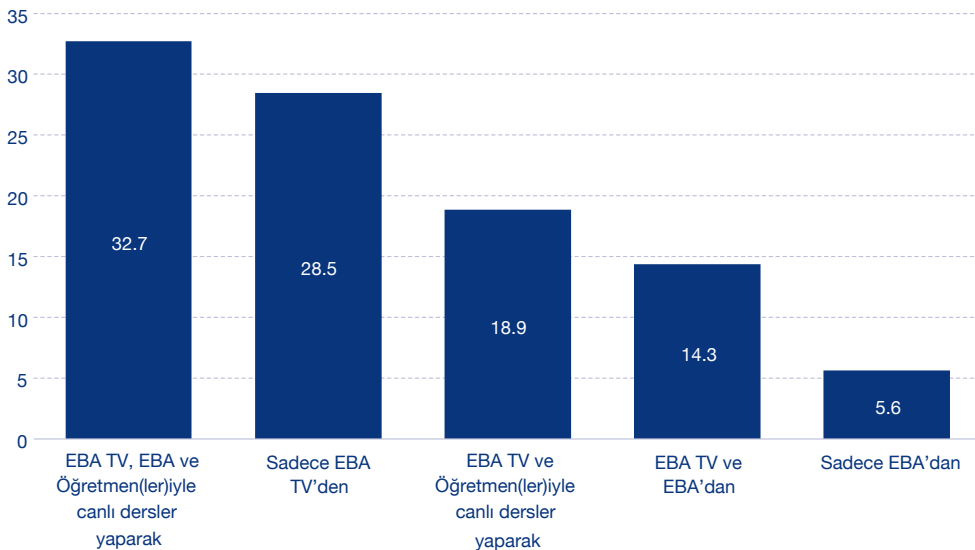
Çocuğun okul türü (birden fazla çocuk varsa büyük çocuğun okul türü)	<i>n</i>	%
<i>İlkokul</i>	5495	27,4
<i>Ortaokul</i>	7324	36,5
<i>İmam hatip ortaokulu</i>	1183	5,9
<i>Anadolu imam hatip lisesi</i>	1006	5,0
<i>Anadolu lisesi</i>	2774	13,8
<i>Anadolu mesleki ve teknik lise</i>	863	4,3
<i>Sosyal bilimler lisesi</i>	85	,4
<i>Fen lisesi</i>	455	2,3
<i>Diğer</i>	866	4,3
Toplam	20052	100,0
<i>Evde bilgisayar olma durumu</i>	<i>n</i>	%
<i>Var</i>	11461	57,2
<i>Yok</i>	8591	42,8
Toplam	20052	100,0
<i>Evde internet olma durumu</i>	<i>n</i>	%
<i>Yok</i>	2310	11,5
<i>Var</i>	14026	69,9
<i>Sadece cep telefonunda var</i>	3716	18,5
Toplam	20052	100,0
<i>Çocuğunuz okula giderken servis veya toplu taşıma aracı kullanıyor mu?</i>	<i>n</i>	%
<i>Evet</i>	7510	37,5
<i>Hayır</i>	12542	62,5
Toplam	20052	100,0

3.5. Velilere Göre Koronavirüs Sürecinde Eğitim

Araştırmanın bu bölümünde koronavirüs nedeniyle okulların kapanması ve uzaktan eğitim sürecinde velilere, çocukların uzaktan eğitimi nasıl aldıkları, öğretmenleriyle birlikte canlı-senkron derslerin yapılma durumu, canlı derslere ne sıklıkla katılım sağlandığı, velilerin çocuklara ders çalışma noktasında yardımcı olma durumu ve uzaktan eğitim süreci için ihtiyaç duyulan teknolojik araçlar konusunda sıkıntı yaşama durumlarını öğrenmek adına velilerin görüşleri analiz edilmiştir.

Şekil 15'te koronavirüs nedeniyle okulların kapanması ve uzaktan eğitim uygulamasının gerçekleştirdiği süre zarfında öğrencilerin uzaktan eğitimi nasıl aldıklarını öğrenmek adına yöneltilen sorulara verilen yanıtların oranları gösterilmiştir. Buna göre, koronavirüs sürecinde araştırmaya katılan velilerin %32,7'si EBA TV, EBA ve öğretmenleriyle/öğretmenleriyle canlı dersler yaparak çocuğunun/çocuklarının eğitimlerinin devam ettiğini ifade etmiştir. Velilerin %18,9'u çocuğunun/çocuklarının EBA TV ve öğretmenleriyle canlı dersler yaptıklarını söylemişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenleriyle canlı dersler yapmadan sadece EBA TV'den eğitim sürecini devam ettirenlerin oranı %28,5, sadece EBA TV ve EBA'dan süreci devam ettirenlerin oranı %14,3 ve sadece EBA'dan süreci devam ettirenlerin oranı ise %5,6'dır. Genel olarak şekle bakıldığı zaman çocukların %48,4'ü öğretmenleriyle canlı derse dahil olamadıkları görülmektedir. Bu öğrenciler EBA ve EBA TV gibi kanallarla eğitime dahil olmaya çalışmıştır.

Şekil 15. Çocuğunuz/çocuklarınız koronavirüs sürecinde uzaktan eğitimi nasıl aldı?

Tablo 22’de araştırmaya katılan velilere çocuğunun/çocuklarının koronavirüs sürecinde uzaktan eğitim alma durumunun farklı değişkenlere göre nasıl farklılaştığı analiz edilmiştir. Buna göre, çocuk sayısına göre koronavirüs sürecinde uzaktan eğitim alma durumu farklılık arz etmektedir. Koronavirüs sürecinde araştırmaya katılan velilerin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde dört ve üzeri çocuğa sahip olan ailelerin diğer çocuk sayısına sahip olan ailelere göre çocuğun/çocukların sadece EBA TV’den ders almaları %38,9 ile en yüksektir. Araştırmaya katılan velilerin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde EBA TV, EBA ve öğretmenleriyle canlı dersler yaparak eğitimlerine devam edenler arasında en yüksek oran %39 ile iki çocuklu ailelerken en düşük oranın %25,1 ile dört ve üzeri çocuklu ailelerde olduğu görülmektedir. Okul kademesine göre koronavirüs sürecinde uzaktan eğitim alma sürecinde sadece EBA TV’den eğitim alanların oranının en yüksek olduğu kademe %39 ile ilkökuldür. EBA TV ve EBA’dan uzaktan eğitim alma sürecinde ise en yüksek oran %18 ile ilkökul, en düşük oran ise %12,9 ile ortaokul kademesindedir. Ayrıca EBA TV, EBA ve öğretmenleriyle canlı dersler yaparak uzaktan eğitim alma sürecinde ise en yüksek oran %39,3 ile ortaokul en düşük oran ise %21,1 ile ilkökul kademesinde görülmüştür. Bilgisayara sahip olma durumuna göre koronavirüs sürecinde uzaktan eğitim alan bilgisayara sahip velilerin %17,7’si, evinde bilgisayarı olmayan velilerin ise %42,2’si sadece EBA TV’den eğitimlerine devam etmişlerdir. Evinde bilgisayar bulunan öğrencilerin %41,8’i EBA TV, EBA ve öğretmenleriyle canlı dersler yaparak eğitime katılırken bu oran evinde bilgisayar olmayan öğrencilerde %20,6 şeklinde gerçekleşmiştir. İnternete sahip olma durumuna göre koronavirüs sürecinde uzaktan eğitim alma durumunda ise evinde internet bulunmayanların %55,8’i sadece EBA TV’den eğitime devam etmişken, evinde internet bulunanlarda bu oran %21,1, sadece cep telefonunda internet olanlarda ise bu oran %39,4’tür. Evinde internet olanların %38’i EBA TV, EBA ve öğretmenleriyle canlı dersler yaparken bu oran evinde internet bulunmayanlarda %13 sadece cep telefonunda internet olanlarda ise %15,3’tür. Bölgelere göre koronavirüs sürecinde uzaktan eğitim alma durumu da farklılaşmaktadır. Bölgelere göre çocukların uzaktan eğitim sürecine bakıldığında sadece EBA TV’den uzaktan eğitimi alanlar en yüksek oranda Güneydoğu Anadolu Bölgesinde (%36,6) iken en düşük düzeyde ise Batı Marmara Bölgesinde (%16,2)’dir. EBA TV, EBA ve öğretmenleriyle canlı dersler yapma durumuna bakıldığında Ortadoğu Anadolu %22,8 ve Güneydoğu Anadolu %26,9 ile en düşük orana sahip iken Batı Marmara %44,8 ve Ege bölgelerinin %41,3 ile en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 22. “Çocuğunuz/çocuklarınız koronavirüs sürecinde uzaktan eğitimi nasıl aldı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Çocuğunuz/çocuklarınız koronavirüs sürecinde uzaktan eğitimi nasıl aldı?					χ^2	sd	p
	Sadece EBA TV'den	Sadece EBA'dan	EBA TV ve EBA'dan	EBA TV ve Öğretmen(ler) iyle canlı dersler yaparak	EBA TV, EBA ve Öğretmen(ler) iyle canlı dersler yaparak			
1 çocuk	29,5	6,2	15,0	18,6	30,6	169,69	12	,000*
2 çocuk	24,6	4,2	12,8	19,4	39,0			
3 çocuk	32,1	4,8	13,0	19,6	30,5			
4 ve üzeri çocuk	38,9	5,4	15,0	15,6	25,1			
İlkokul	39,0	4,8	18,0	17,2	21,1	726,19	8	,000*
Ortaokul	24,0	5,3	12,9	18,5	39,3			
Ortaöğretim	24,7	6,6	13,1	20,8	34,8			
Bilgisayar var	17,7	4,7	14,7	21,0	41,8	1818,3	4	,000*
Bilgisayar yok	42,8	6,8	13,9	16,0	20,6			
İnternet yok	55,8	6,0	10,1	15,1	13,0	1553,4	8	,000*
Var	21,1	5,6	15,0	20,4	38,0			
Sadece cep telefonunda	39,4	5,6	14,5	15,3	25,1			
İstanbul	25,5	7,3	16,6	15,3	35,3	618,94	44	,000*
Batı Marmara	16,2	5,6	11,4	22,0	44,8			
Ege	20,9	4,6	14,4	18,9	41,3			
Doğu Marmara	27,7	4,8	13,8	18,2	35,5			
Batı Anadolu	23,5	7,2	12,7	23,0	33,6			
Akdeniz	35,6	5,3	14,5	18,7	26,0			
Orta Anadolu	26,7	3,6	16,8	19,1	33,8			
Batı Karadeniz	22,9	4,5	11,7	24,0	36,9			
Doğu Karadeniz	20,3	5,9	11,5	22,9	39,4			
Kuzeydoğu Anadolu	30,7	5,6	12,2	20,4	31,1			
Ortadoğu Anadolu	35,4	6,1	17,2	18,6	22,8			
Güneydoğu Anadolu	36,6	5,2	13,7	17,6	26,9			

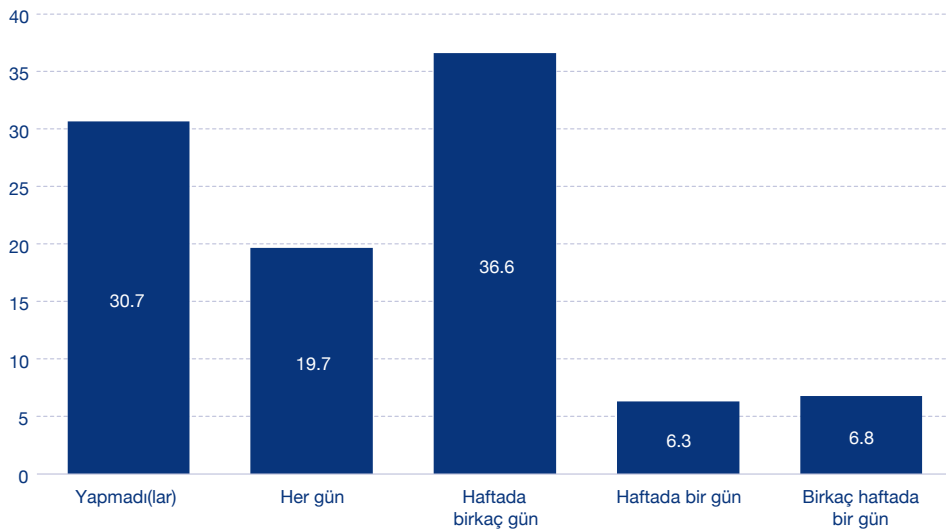
* $P < ,05$.

Harita 3. Bölgelere göre koronavirüs sürecinde çocuğunun/çocuklarının uzaktan eğitimi sadece EBA TV'den aldığını söyleyen velilerin dağılımı (%)

Şekil 16'da koronavirüs sürecinde velilere göre çocuğunun öğretmenleriyle canlı-senkron eğitim yapma durumu analiz edilmiştir. Buna göre velilerin yaklaşık %70'i koronavirüs sürecinde çocuğuyla öğretmen(ler)inin belirli aralıklarla canlı ders yaptığını ifade etmiştir.

Şekil 16. Koronavirüs sürecinde çocuğunuzla (birden fazla çocuk varsa büyük çocuk için) öğretmen(ler)ji canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptı mı? Yaptıysa ne sıklıkta?

Tablo 23'te araştırmaya katılan velilerin görüşlerine göre çocuğunun öğretmen(ler) iyle canlı-senkron eğitim yapma durumunun bazı değişkenlere göre nasıl farklılaştığı analiz edilmiştir. Buna göre çocuğu ortaokulda olan veliler (%77,8) ile ortaöğretimde olan veliler (%73,5), çocuğu ilkokulda olan velilere (%63,3) göre daha yüksek oranda, çocuğuyla öğretmen(ler)inin belirli aralıklarla canlı ders yaptığını ifade etmiştir. Bölgelere göre bakıldığında; Batı Marmara'daki velilerin %81'i, Doğu Karadeniz'deki velilerin %78,3'ü, Batı Karadeniz'deki velilerin %74,3'ü ve Ege'deki velilerin %73,3'ü çocuğuyla öğretmen(ler)inin belirli aralıklarla canlı ders yaptığını ifade ederken Ortadoğu Anadolu'daki velilerin %62,3'ü, Akdeniz'deki velilerin %65,3'ü ve İstanbul'daki velilerin %67,1'i, çocuğuyla öğretmen(ler)inin belirli aralıklarla canlı ders yaptığını ifade etmiştir.

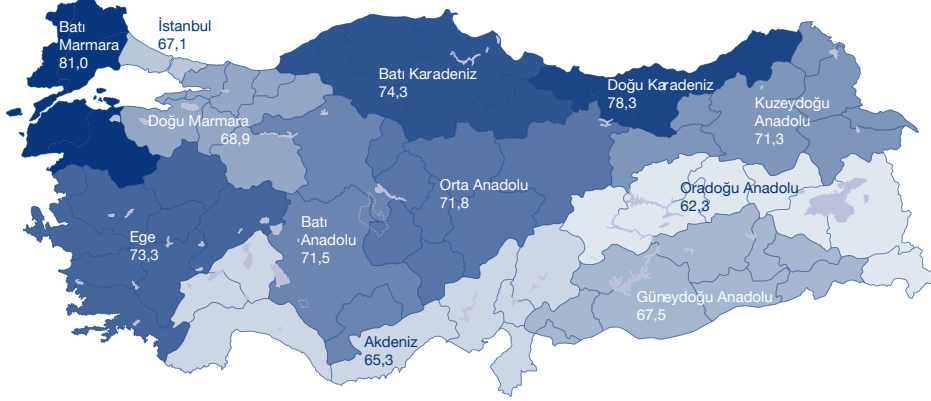
Tablo 23. “Koronavirüs sürecinde çocuğunuzla (birden fazla çocuk varsa büyük çocuk için) öğretmen(ler)i canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptı mı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Koronavirüs sürecinde çocuğunuzla öğretmen(ler)i canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptı mı?					χ^2	sd	p
	Yapmadı(lar)	Her gün	Haftada birkaç gün	Haftada bir gün	Birkaç haftada bir gün			
İlkokul	46,7	19,8	23,7	4,2	5,5	1137,5	8	,000*
Ortaokul	22,2	20,6	42,3	7,3	7,6			
Ortaöğretim	26,5	18,0	42,0	6,9	6,6			
İstanbul	32,9	16,4	36,8	6,7	7,3	508,74	44	,000*
Batı Marmara	19,0	27,0	40,0	7,3	6,8			
Ege	26,7	26,6	36,4	4,9	5,3			
Doğu Marmara	31,1	23,5	33,3	6,3	5,9			
Batı Anadolu	28,5	25,3	36,1	5,4	4,8			
Akdeniz	34,7	18,4	35,6	5,5	5,7			
Orta Anadolu	28,2	15,3	41,1	7,9	7,4			
Batı Karadeniz	25,7	25,3	37,7	6,5	4,8			
Doğu Karadeniz	21,7	25,4	39,8	5,7	7,3			
Kuzeydoğu Anadolu	28,7	20,4	39,3	5,6	6,1			
Ortadoğu Anadolu	37,8	13,7	37,3	4,7	6,7			
Güneydoğu Anadolu	32,5	13,4	35,8	8,1	10,1			

*P<,05.

Harita 4. Bölgelere göre koronavirüs sürecinde çocuğuyla (birden fazla çocuk varsa büyük çocuk için) öğretmen(ler)inin belirli aralıklarla canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptığını söyleyen velilerin dağılımı (%)

Tablo 24'te yapılan canlı derslere çocukların katılım oranlarına göre koronavirüs sürecinde çocuk(lar)la öğretmen(ler)in canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yapma durumuna ilişkin veli görüşlerinin dağılımı gösterilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan velilerin çocuklarının %39,9'u canlı derslerin tümüne, %28,3'ü derslerin yarısından fazlasına, %13,5'i yarısına ve %18,3'ü ise yarısından azına katılmıştır. Koronavirüs sürecinde öğretmenlerin çocuklarla yaptıkları canlı derslerin tümüne katılan çocukların %58,4'ü her gün, %33,1'i haftada birkaç gün, %31,6'sı haftada bir gün, %30,6'sı ise birkaç haftada bir gün katılmışlardır. Bu süreçte her gün yapılan derslerin tümüne katılan öğrencilerin oranı %58,4 iken yarısından azına katılan öğrencilerin oranı ise %8,6'dır. Öğretmenlerin istikrarlı bir şekilde her gün canlı bir şekilde öğrencilerle yaptığı derslere katılan öğrencilerin derslere katılım oranları diğer düzeyler arasında daha yüksek iken bu derslerin yarısından azına katılım oranı da en düşük düzeydir.

Tablo 24. Yapılan canlı derslere çocukların katılımlarına göre koronavirüs sürecinde çocuk(-lar)la öğretmen(ler)i canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yapma durumuna ilişkin veli görüşlerinin dağılımı (%)

		Yapılan canlı derslere çocuğunuz ne sıklıkla katılım sağladı?				Toplam
		Tümüne katıldı	Yarisından fazlasına	Yarisına	Yarisından azına	
Koronavirüs sürecinde çocuğunuzla öğretmen(ler)i ne sıklıkta canlı-senkron (eşzamanlı) eğitim yaptı?	Her gün	58,4	25,1	7,9	8,6	100,0
	Haftada birkaç gün	33,1	33,1	16,3	17,5	100,0
	Haftada bir gün	31,6	23,2	17,5	27,6	100,0
	Birkaç haftada bir gün	30,6	16,0	11,2	42,2	100,0
Toplam		39,9	28,3	13,5	18,3	100,0

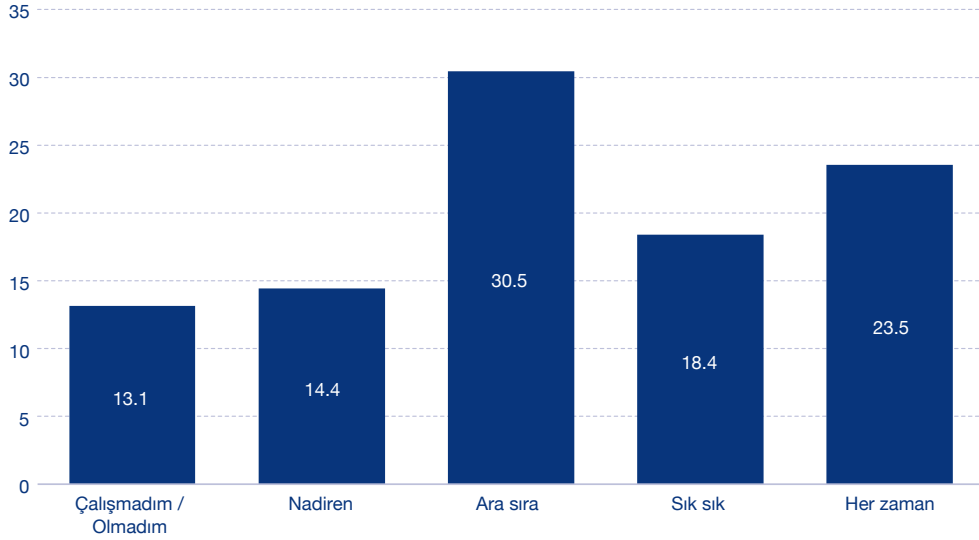
Tablo 25'te araştırmaya katılan velilerin görüşlerine göre öğrencilerin canlı derslere katılma durumlarının farklı değişkenlere göre nasıl farklılaştığı incelenmiştir. Şekle göre çocuk sayısı, okul kademesi, bilgisayara sahip olma durumu, internete sahip olma durumu ve bölgelere göre öğrencilerin derslere katılım durumlarına ilişkin velilerin görüşleri farklılaşmaktadır. Buna göre bir çocuk sahibi olan veliler (%41,1) diğer çocuk sahibi olan velilere göre, yüksek lisans/doktora mezunu veliler (%53) diğer mezuniyet durumuna sahip velilere göre, çocuğu/çocukları ilkokulda olan veliler (%49,5) diğer kademedeki çocuğu/çocukları olan velilere göre, evinde bilgisayarı olan veliler (%46,3) olmayan velilere göre, evinde interneti olan veliler (%44,6) diğer velilere göre, Batı Marmara (%47) ve Ege bölgesindeki veliler (%45,5) diğer bölgelerdeki velilere göre en yüksek düzeyde çocuğunun/çocuklarının yapılan canlı derslerin tümüne katıldığını ifade etmiştir. Ayrıca dört ve üzeri çocuk sahibi olan veliler (%26,1) diğer çocuk sahibi olan velilere göre, ilkokul mezunu veliler (%23,5) diğer mezuniyet durumuna sahip velilere göre, çocuğu/çocukları ortaöğretimde olan veliler (%21,6) diğer kademedeki çocuğu/çocukları olan velilere göre, evinde bilgisayarı olmayan veliler (%27) diğer velilere göre, evinde interneti olmayan veliler (%34,4) diğer velilere göre, Güneydoğu Anadolu (%22,2) ve Ortadoğu Anadolu bölgesindeki veliler (%21,9) diğer bölgelerdeki velilere göre en yüksek düzeyde çocuğunun/çocuklarının yapılan canlı derslerin yarısından azına katıldığını ifade etmiştir.

Tablo 25. “Yapılan canlı derslere çocuğunuz ne sıklıkta katılım sağladı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Yapılan canlı derslere çocuğunuz ne sıklıkta katılım sağladı?				χ^2	sd	p
	Tümüne katıldı	Yarisından fazlasına	Yarisına	Yarisından azına			
1 çocuk	41,1	27,7	13,5	17,7	56,08	9	,000*
2 çocuk	39,1	29,1	13,1	18,8			
3 çocuk	29,3	31,8	15,8	23,2			
4 ve üzeri çocuk	34,1	18,2	21,6	26,1			
İlkokulu	29,9	27,0	19,6	23,5	495,61	12	,000*
Ortaokul / İlköğretim	34,4	26,9	17,2	21,4			
Lise	42,6	28,5	12,4	16,5			
Üniversite (önlisans/ lisans)	47,1	29,8	8,6	14,6			
Yüksek lisans / doktora	53,0	27,9	5,6	13,5	250,99	6	,000*
İlkokul	49,5	24,5	10,8	15,3			
Ortaokul	40,7	28,6	12,8	17,9			
Ortaöğretim	31,0	30,5	16,9	21,6			
Bilgisayar var	46,3	29,2	11,3	13,2	674,64	3	,000*
Bilgisayar yok	29,0	26,6	17,4	27,0			
İnternet yok	25,7	22,5	17,4	34,4	642,98	6	,000*
Var	44,6	28,7	12,2	14,4			
Sadece cep telefonunda	26,8	29,3	17,2	26,6			
İstanbul	43,6	26,7	12,3	17,3	204,68	33	,000*
Batı Marmara	47,0	27,1	10,5	15,5			
Ege	45,5	28,1	12,4	14,0			
Doğu Marmara	41,4	26,8	13,8	18,0			
Batı Anadolu	44,7	25,8	13,6	15,9			
Akdeniz	38,2	27,8	12,9	21,1			
Orta Anadolu	39,7	26,8	13,9	19,6			
Batı Karadeniz	42,6	29,7	14,4	13,3			
Doğu Karadeniz	37,5	30,3	12,8	19,3			
Kuzeydoğu Anadolu	33,1	30,3	18,4	18,2			
Ortadoğu Anadolu	27,5	32,7	17,9	21,9			
Güneydoğu Anadolu	33,3	30,4	14,0	22,2			

*p<0,05.

Şekil 17. Çocuğunuzla/çocuklarınızla birlikte ders çalıştınız mı / derslerine yardımcı oldunuz mu? Birlikte ders çalıştınız / derslerine yardımcı oldunuz ise ne sıklıkta?

Şekil 17’de velilerin uzaktan eğitim sürecinde çocuklarıyla birlikte ders çalışıp yardımcı olma durumu ve sıklığı analiz edilmiştir. Bu sonuçlara göre velilerin %23,5’i uzaktan eğitim sürecinde çocuğuna/çocuklarına her zaman derslerinde yardımcı olduklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde görüşülen velilerin %18,4’ü çocuğuna/çocuklarına sık sık, %30,5’i ara sıra ve %14,4’ü ise nadiren derslerinde yardımcı olduklarını ifade etmişlerdir. Son olarak velilerin %13,1’i uzaktan eğitim sürecinde çocuğuna/çocuklarına derslerinde yardımcı olmadıklarını, birlikte ders çalışmadıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak şekle bakıldığı zaman araştırmaya katılan velilerin yarısında fazlasının çocuğuna/çocuklarına bu süreçte en az ara sıra derslerinde yardımcı olduğu ifade edilebilir.

Tablo 26’da araştırmaya katılan velilerin uzaktan eğitim sürecinde çocuğu/çocuklarıyla birlikte ders çalışma/yardımcı olma durumlarının farklı değişkenlere göre nasıl farklılık gösterdiği analiz edilmiştir. Tabloda cinsiyet, yaş, çocuk sayısı, okul kademesi ve bölgelere göre öğrencilerin derslere katılım durumlarına ilişkin velilerin görüşleri farklılaşmaktadır. Cinsiyete göre erkek veliler (%14,1) kadın velilere göre, 51 yaş ve üstü veliler (%30,8) diğer yaştaki velilere göre, üç çocuk sahibi olan veliler (%20,4) diğer çocuk sahibi olan velilere göre, ilkökul mezunu veliler (%21,2) diğer mezuniyet durumuna sahip velilere göre, çocuğu/çocukları ortaöğretimde olan veliler (%25,3)

diğer kademedeki çocuğu/çocukları olan velilere göre, Güneydoğu Anadolu (%16,2) ve Ortadoğu Anadolu bölgesindeki veliler (%16,2) diğer bölgelerdeki velilere göre çok daha yüksek bir oranda çocuğuyla/çocuklarıyla ders çalışmadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca cinsiyete göre kadın veliler (%27,1) erkek velilere göre, 30 yaş ve altı veliler (%37,1) diğer yaşta velilere göre, bir çocuk sahibi olan veliler (%25,2) diğer çocuk sahibi olan velilere göre, üniversite mezunu veliler (%28) diğer mezuniyet durumuna sahip velilere göre, çocuğu/çocukları ilkokulda olan veliler (%43,9) diğer kademedeki çocuğu/çocukları olan velilere göre, Ege (%29,2) ve Doğu Marmara bölgesindeki veliler (%28,8) diğer bölgelerdeki velilere göre daha yüksek bir oranda her zaman çocuğuyla/çocuklarıyla ders çalıştıklarını ifade etmiştir.

Tablo 26. “Çocuğunuzla / çocuklarınızla birlikte ders çalıştınız mı/derslerine yardımcı olduğunuz mu?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

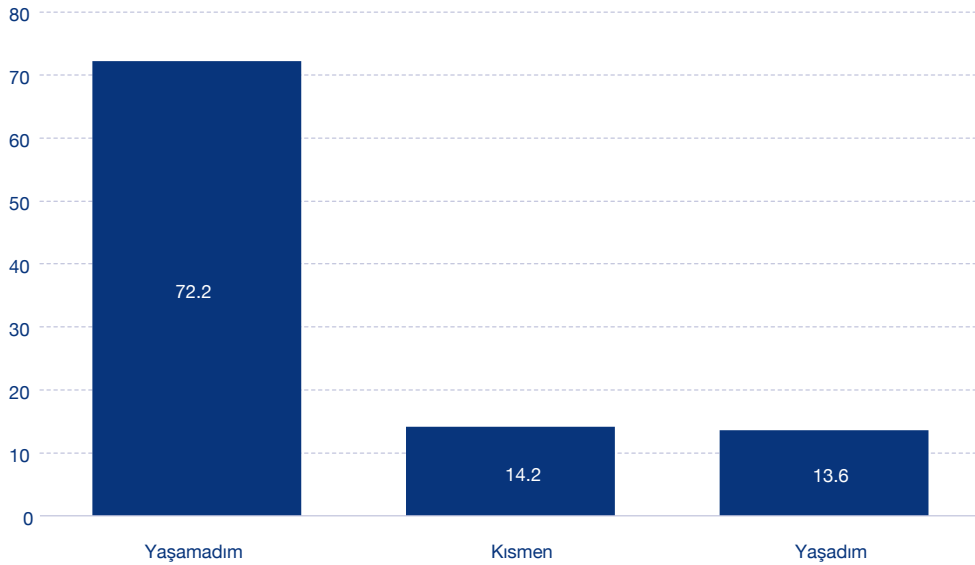
	Çocuğunuzla / çocuklarınızla birlikte ders çalıştınız mı / derslerine yardımcı olduğunuz mu? Birlikte ders çalıştınız / derslerine yardımcı olduğunuz ise ne sıklıkta?					χ^2	sd	p
	Çalışmadım / Olmadım	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman			
<i>Kadın</i>	12,7	13,3	29,3	17,6	27,1	286,90	4	,000*
<i>Erkek</i>	14,1	16,7	32,8	20,0	16,4			
<i>30 yaş ve altı</i>	4,0	9,7	29,6	19,5	37,1	1011,2	12	,000*
<i>31-40 yaş</i>	10,4	14,1	30,2	19,1	26,2			
<i>41-50 yaş</i>	18,8	16,5	31,4	17,4	16,0			
<i>51 yaş ve üstü</i>	30,8	15,7	29,1	14,6	9,8			
<i>1 çocuk</i>	13,2	14,1	29,2	18,3	25,2	179,85	12	,000*
<i>2 çocuk</i>	11,2	15,1	32,9	19,6	21,2			
<i>3 çocuk</i>	20,4	15,3	35,1	13,9	15,4			
<i>4 ve üzeri çocuk</i>	16,3	17,5	33,7	23,5	9,0			
<i>İlkokulu</i>	21,2	17,9	31,3	12,6	17,0	963,87	16	,000*
<i>Ortaokul / İlköğretim</i>	13,0	15,7	34,4	14,1	22,8			
<i>Lise</i>	11,5	13,6	31,3	18,2	25,5			
<i>Üniversite (önlisans/ lisans)</i>	8,2	11,8	26,4	25,5	28,0			
<i>Yüksek lisans / doktora</i>	8,0	10,1	27,3	30,2	24,4			
<i>İlkokul</i>	3,0	8,0	23,3	21,8	43,9			
<i>Ortaokul</i>	11,8	16,0	35,1	18,9	18,2	2916,4	8	,000*
<i>Ortaöğretim</i>	25,3	18,5	31,0	14,1	11,1			

<i>İstanbul</i>	12,8	14,5	31,6	17,4	23,7	
<i>Batı Marmara</i>	15,4	13,8	28,7	19,3	22,8	
<i>Ege</i>	9,9	12,8	28,4	19,7	29,2	
<i>Doğu Marmara</i>	11,0	11,7	29,5	19,0	28,8	
<i>Batı Anadolu</i>	11,4	12,5	27,9	20,8	27,4	
<i>Akdeniz</i>	12,6	13,8	30,1	18,4	25,1	
<i>Orta Anadolu</i>	12,1	13,1	31,4	19,5	23,8	382,03 44 ,000*
<i>Batı Karadeniz</i>	13,0	12,8	28,2	19,4	26,7	
<i>Doğu Karadeniz</i>	15,8	17,2	28,1	18,1	20,8	
<i>Kuzeydoğu Anad- olu</i>	14,8	19,3	30,7	14,8	20,4	
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	16,2	18,3	26,4	19,1	20,0	
<i>Güneydoğu Anad- olu</i>	16,2	16,9	35,6	16,6	14,7	

* $p < 0,05$.

Şekil 18’de velilerin uzaktan eğitim sürecinde çocuğun/çocuklarının ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan televizyon ihtiyacı konusunda sorun yaşama durumları gösterilmiştir. Bu şekle göre velilerin %72,2’si sorun yaşamadım, %14,2’si kısmen yaşadım ve %13,6’sı sorun yaşadım yanıtını vermiştir.

Şekil 18. Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan televizyon konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?

Tablo 27’de velilerin uzaktan eğitim sürecinde çocuğun/çocuklarının ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan televizyon ihtiyacı konusunda sorun yaşama durumu farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Buna göre, bir çocuk sahibi velilerin %72,6’sı, iki çocuk sahibi velilerin %72,2’si, üç çocuk sahibi velilerin %68,6’sı ve dört ve üzeri çocuk sahibi olan velilerin ise %58,1’i uzaktan eğitim sürecinde çocuğunun/çocuklarının ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan televizyon ihtiyacı konusunda sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir. Bölgelere göre tabloyu incelediğimizde ise Ortadoğu Anadolu (%18), Güneydoğu Anadolu (%15,4) ve İstanbul (%14,8) bölgelerinde televizyon ihtiyacı konusunda sıkıntı yaşama oranları en yüksek düzeyde iken buna karşın Doğu Karadeniz (%10,4), Batı Karadeniz (%10,6) ve Ege (%11,1) bölgelerinde ise sıkıntı yaşama oranları en düşük seviyede gerçekleşmiştir.

Tablo 27. “Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan televizyon konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

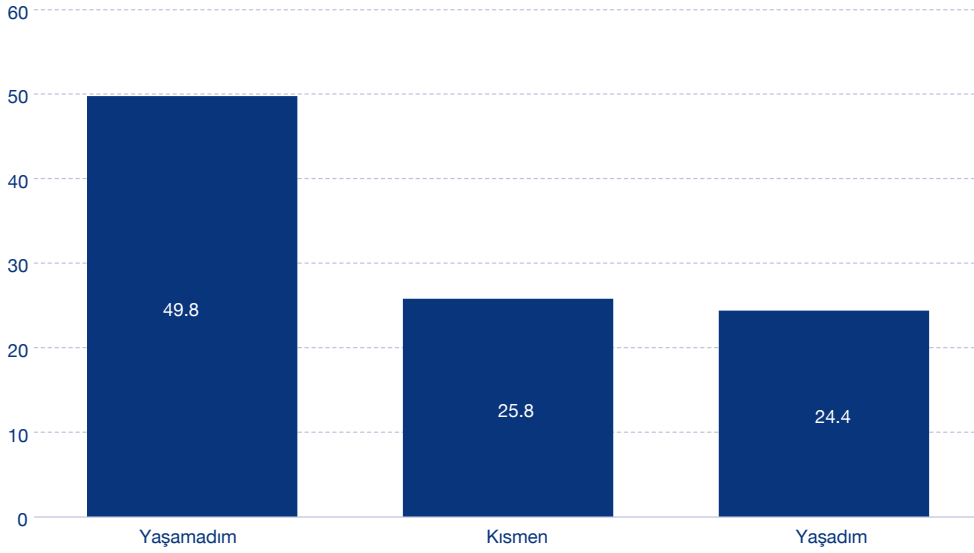
	Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan televizyon konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?			χ^2	sd	p
	Yaşamadım	Kismen	Yaşadım			
1 çocuk	72,6	13,8	13,5	28,26	6	,000*
2 çocuk	72,2	14,2	13,5			
3 çocuk	68,6	17,2	14,2			
4 ve üzeri çocuk	58,1	23,4	18,6			
İstanbul	70,6	14,6	14,8	148,04	22	,000*
Batı Marmara	77,0	11,3	11,7			
Ege	76,7	12,3	11,1			
Doğu Marmara	73,8	12,8	13,4			
Batı Anadolu	72,9	14,0	13,1			
Akdeniz	73,6	13,4	13,0			
Orta Anadolu	74,7	12,9	12,4			
Batı Karadeniz	78,0	11,3	10,6			
Doğu Karadeniz	77,8	11,8	10,4			
Kuzeydoğu Anadolu	68,1	17,3	14,6			
Ortadoğu Anadolu	65,4	16,6	18,0			
Güneydoğu Anadolu	67,2	17,5	15,4			

* $P < ,05$.

Şekil 19’da araştırmaya katılan velilerin uzaktan eğitim sürecinde çocuğunun/çocuklarının ihtiyaç duyduğu teknolojik araçlardan olan cep telefonu konusunda yaşadıkları durumlar gösterilmiştir. Buna göre, velilerin %49,8’i sorun yaşamadığını,

%25,8'i kısmen yaşadığını ve %24,4'ü cep telefonuna duyduğu ihtiyaçtan dolayı sorun yaşadığını belirtmiştir.

Şekil 19. Uzaktan eğitim için çocuğunuzun/çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan cep telefonu konusunda sorun(lar) yaşama durumu gösterilmiştir

Tablo 28'de velilerin uzaktan eğitim sürecinde çocuğun/çocuklarının ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan cep telefonu konusunda sorun yaşama durumu farklı değişkenlere göre ele alınmıştır. Tabloya göre, bir çocuk sahibi velilerin %51'i, iki çocuk sahibi velilerin %47,7'si, üç çocuk sahibi velilerin %46,3'ü ve dört ve üzeri çocuk sahibi olan velilerin ise %33,1'i uzaktan eğitim sürecinde çocuğunun/çocuklarının ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan cep telefonu ihtiyacı konusunda sorun yaşamadıkları cevabını vermiştir. Bölgelere göre tablo ele alındığında ise Ortadoğu Anadolu (%31,7), Güneydoğu Anadolu (%28,3) ve İstanbul (%25,7) bölgelerinde cep telefonu ihtiyacı konusunda sıkıntı yaşama oranlarının en yüksek oranda gerçekleştiği, Batı Marmara (%18,2), Batı Anadolu (%20,5) ve Batı Karadeniz (%21,2) bölgelerinde ise sıkıntı yaşama oranlarının en düşük oranda olduğu görülmektedir.

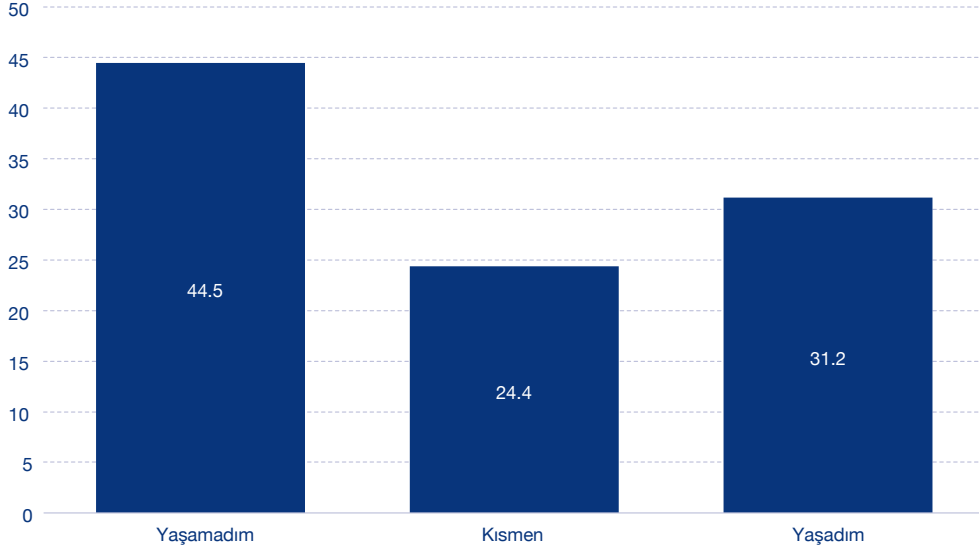
Tablo 28. “Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan cep telefonu konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan cep telefonu konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?			χ^2	sd	p
	Yaşamadım	Kısmen	Yaşadım			
1 çocuk	51,0	25,3	23,8	44,31	6	,000*
2 çocuk	47,7	27,2	25,0			
3 çocuk	46,3	25,8	27,9			
4 ve üzeri çocuk	33,1	31,3	35,5			
<i>İstanbul</i>	49,5	24,8	25,7	205,16	22	,000*
<i>Batı Marmara</i>	55,6	26,2	18,2			
<i>Ege</i>	52,1	26,0	21,9			
<i>Doğu Marmara</i>	48,2	26,1	25,7			
<i>Batı Anadolu</i>	53,6	25,8	20,5			
<i>Akdeniz</i>	52,2	26,0	21,8			
<i>Orta Anadolu</i>	52,8	24,4	22,8			
<i>Batı Karadeniz</i>	55,4	23,4	21,2			
<i>Doğu Karadeniz</i>	57,8	18,5	23,7			
<i>Kuzeydoğu Anadolu</i>	50,4	24,4	25,2			
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	43,5	24,8	31,7			
<i>Güneydoğu Anadolu</i>	42,0	29,6	28,3			

* $P < ,05$.

Şekil 20’de araştırmaya katılan velilerin uzaktan eğitim sürecinde çocuğunun/çocuklarının ihtiyaç duyduğu teknolojik araçlardan olan internet konusunda yaşadıkları durumlar gösterilmiştir. Şekle bakıldığında, araştırmaya katılan velilerin %44,5’i sorun yaşamadığını, %24,4’ü kısmen yaşadığını ve %31,2’si ise internete olan ihtiyaçtan dolayı sorun yaşadığını belirtmiştir.

Şekil 20. Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan internet konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?

Tablo 29’da velilerin uzaktan eğitim sürecinde çocuğun/çocuklarının ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan internet konusunda sorun yaşama durumu farklı değişkenlere göre ele alınarak analiz edilmiştir. Koronavirüs nedeniyle uzaktan eğitim sürecinde internet ihtiyacı konusunda sıkıntı yaşayanların %20,4’ünün interneti bulunmakta, %50,8’inin sadece cep telefonu bulunmakta ve %65,2’sinin ise interneti bulunmamaktadır. Bölgelere göre tablo incelendiği zaman Ortadoğu Anadolu (%40,4), Güneydoğu Anadolu (%39,6) ve Kuzeydoğu Anadolu (%34,2) bölgelerinde internet ihtiyacı konusunda sıkıntı yaşama oranları en yüksek oranda iken Batı Anadolu (%23,7), Batı Marmara (%25,2) ve Doğu Karadeniz (%25,6) bölgelerinde ise internet ihtiyacı konusunda sıkıntı yaşama oranları ise en düşük oranda gerçekleşmiştir.

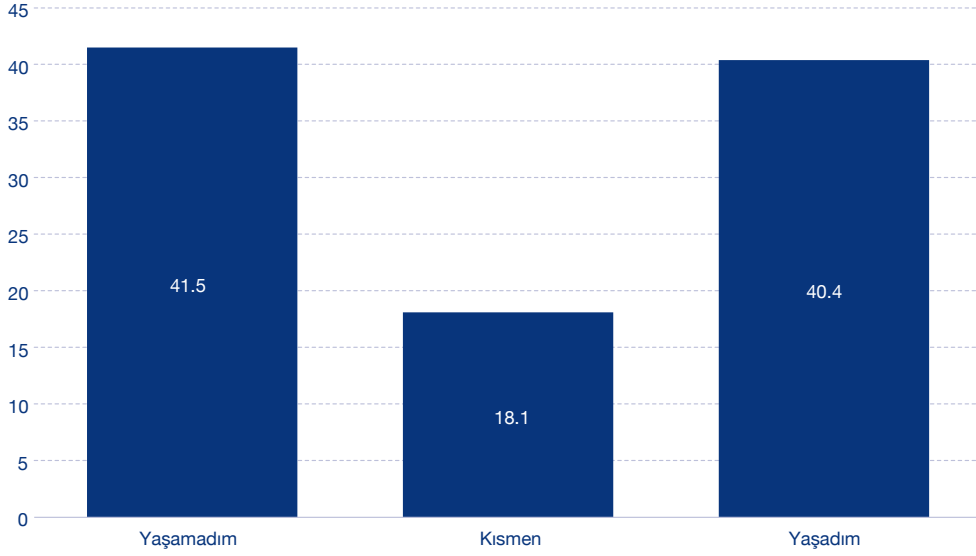
Tablo 29. “Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan internet konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan internet konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?			χ^2	sd	p
	Yaşamadım	Kısmen	Yaşadım			
İnternet yok	20,0	14,8	65,2	2942,9	4	,000*
Var	54,2	25,4	20,4			
Sadece cep telefonunda	22,9	26,3	50,8	305,33	22	,000*
İstanbul	45,6	24,0	30,4			
Batı Marmara	50,4	24,3	25,2			
Ege	47,6	25,3	27,1			
Doğu Marmara	45,9	24,2	30,0			
Batı Anadolu	50,5	25,8	23,7			
Akdeniz	44,8	24,6	30,6			
Orta Anadolu	46,4	23,9	29,7			
Batı Karadeniz	48,8	23,4	27,8			
Doğu Karadeniz	53,6	20,8	25,6			
Kuzeydoğu Anadolu	45,4	20,4	34,2			
Ortadoğu Anadolu	35,7	23,9	40,4			
Güneydoğu Anadolu	35,2	25,1	39,6			

* $p < 0,05$.

Şekil 21’de araştırmaya katılan velilerin uzaktan eğitim sürecinde çocuğunun/çocuklarının ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan bilgisayar konusunda yaşadıkları durumlar gösterilmiştir. Şekle göre, velilerin %41,5’i sorun yaşamadığını, %18,1’i kısmen yaşadığını ve %40,4’ü bilgisayara duyduğu ihtiyaçtan dolayı sorun yaşadığını ifade etmiştir.

Şekil 21. Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan bilgisayar konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?

Tablo 30'da velilerin uzaktan eğitim sürecinde çocuğun/çocuklarının ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan bilgisayar konusunda sorun yaşama durumu farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Tabloya bakıldığında, bir çocuk sahibi velilerin %42,6'sı, iki çocuk sahibi velilerin %39,2'si, üç çocuk sahibi velilerin %40,1'i ve dört ve üzeri çocuk sahibi olan velilerin ise %28,7'si bu süreçte ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan bilgisayar konusunda sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde bilgisayar ihtiyacı konusunda sıkıntı yaşayanların %21,1'inin bilgisayarı bulunurken %66,1'inin bilgisayarı bulunmamaktadır. Bölgelere göre verileri incelediğimizde ise Batı Marmara (%29,9), Batı Anadolu (%32,8) ve Ege (%37) bölgelerinde bilgisayar ihtiyacı konusunda sıkıntı yaşama oranları en düşük düzeyde; Ortadoğu Anadolu (%51,5), Kuzeydoğu Anadolu (%46,7) ve Güneydoğu Anadolu (%46,4) bölgelerinde ise bilgisayar ihtiyacı konusunda sıkıntı yaşama oranları en yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

Tablo 30. “Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan bilgisayar konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Uzaktan eğitim için çocuğunuzun / çocuklarınızın ihtiyaç duyduğu teknolojik araç olan bilgisayar konusunda sorun(lar) yaşadınız mı?			χ^2	sd	p
	Yaşamadım	Kısmen	Yaşadım			
1 çocuk	42,6	18,0	39,4	66,14	6	,000*
2 çocuk	39,2	19,6	41,2			
3 çocuk	40,1	14,8	45,1			
4 ve üzeri çocuk	28,7	9,6	61,7			
Bilgisayar var	54,6	24,3	21,1	4121,1	2	,000*
Yok	24,0	9,9	66,1			
İstanbul	42,2	19,5	38,3	238,73	22	,000*
Batı Marmara	48,3	21,8	29,9			
Ege	43,5	19,6	37,0			
Doğu Marmara	40,5	19,0	40,5			
Batı Anadolu	47,0	20,2	32,8			
Akdeniz	41,1	17,3	41,5			
Orta Anadolu	44,2	16,6	39,2			
Batı Karadeniz	44,9	17,3	37,8			
Doğu Karadeniz	47,8	15,1	37,1			
Kuzeydoğu Anadolu	39,5	13,8	46,7			
Ortadoğu Anadolu	32,5	16,0	51,5			
Güneydoğu Anadolu	36,6	17,0	46,4			

* $P < ,05$.

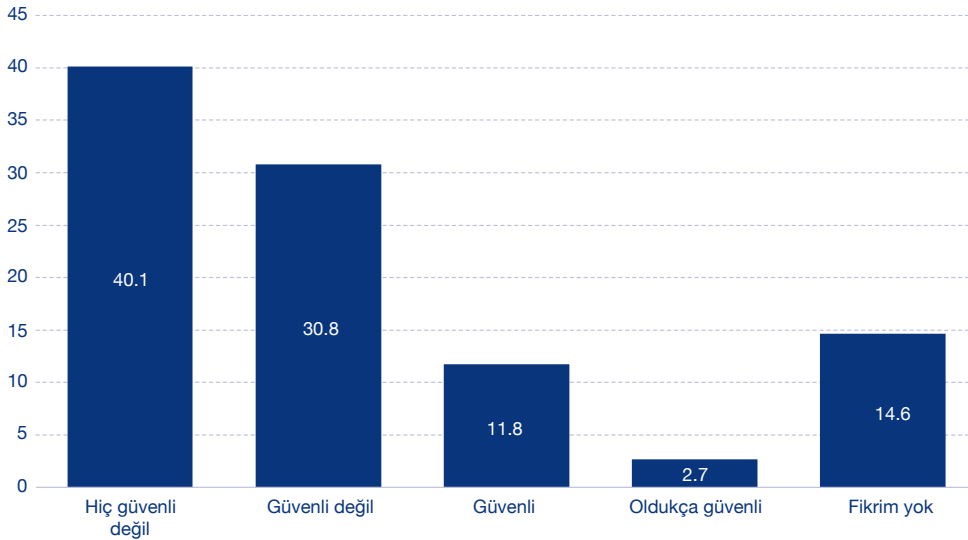
3.6. Koronavirüs Döneminde Velilerin Kaygıları ve Beklentileri

Bu bölümde koronavirüs döneminde velilerin eğitimin süreçlerine dair kaygı ve beklentileri öğrenilmeye çalışılmıştır. Yüz yüze eğitimin başlamasıyla birlikte alınan tedbirlerin yeterliliği, süreç içerisinde vaka sayılarının artacağı endişesi, okuldan ev halkına virüs taşınması endişesi, okulların açılmadığı durumda EBA TV'nin eğitim için yeterliliği, çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okulların açılış tarihine dair endişeleri gibi konular bu başlık altında ele alınmıştır.

Şekil 22'de araştırmaya katılan velilerin koronavirüs durumu göz önüne bulundurulduğunda, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olduğu konusundaki görüşleri verilmiştir. Şekle bakıldığında,

araştırmaya katılan velilerin %14,5'i bu sonbahar döneminde yüz yüze dersler için öğrencileri okula göndermeyi güvenli bulurken velilerin %70,9'u öğrencileri okula göndermeyi güvenli bulmadıklarını ve velilerin %14,6'sı ise bu konuda fikirlerinin olmadığını ifade etmektedirler. Genel olarak ifade edilecek olursa veliler çocuklarının sonbahar döneminde eğitime yüz yüze devam etmelerinin güvenli olmadığını düşünmektedirler.

Şekil 22. *Koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olacağını düşünüyorsunuz?*

Tablo 31'de velilerin koronavirüs durumu göz önüne alındığında çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olduğu konusundaki görüşleri farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Buna göre velilerin sahip oldukları çocuk sayısı, velilerin eğitim düzeyi, çocukların eğitim kademeleri, bilgisayar ve internet sahibi olma durumu ve yaşadıkları bölge değişkenlerine göre çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri gönderme konusundaki güven durumu farklılaşmaktadır. Tabloya göre kadın velilerin %72,1'i, erkek velilerin ise %68,5'i sonbaharda yüz yüze dersler için çocukların okula dönmesini güvenli bulmamaktadır. 30 yaş ve altı velilerin %69,3'ü, 31-40 yaş arası velilerin %72'si, 41-50 yaş arası velilerin %70,3'ü ve 51 yaş ve üstü velilerin ise %59,8'i çocukların okula dönmesinin güvenli olmadığını ifade etmişlerdir. Velilerin eğitim düzeylerine göre

tabloya baktığımızda ilkokul mezunu velilerin %65,7'si, ortaokul/ilköğretim mezunu velilerin %67,5'i, lise mezunu velilerin %72,9'u, üniversite mezunu velilerin %75,3'ü ve yüksek lisans/doktora mezunlarının %76,7'si çocukların okula dönmesinin güvenli olmadığını ifade etmişlerdir. Eğitim kademeleri göz önünde bulundurulduğunda çocuğu ilkokula giden velilerin %75'i, ortaokula giden velilerin %70,5'i ve çocuğu ortaöğretimde olan velilerin ise %68'i çocuklarının okula dönmesini güvenli bulmaktadır. Bölgesel olarak bakıldığında ise Güneydoğu Anadolu %65,4, Kuzeydoğu Anadolu %66,7 ve Ortadoğu Anadolu bölgesi %68,4 ile en düşük oranda, Ege %75,5, Batı Anadolu %75,3 ve İstanbul %73,2 ile en yüksek oranda koronavirüs sürecinde çocukların okula dönmesinin güvenli olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 31. “Koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olacağını düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

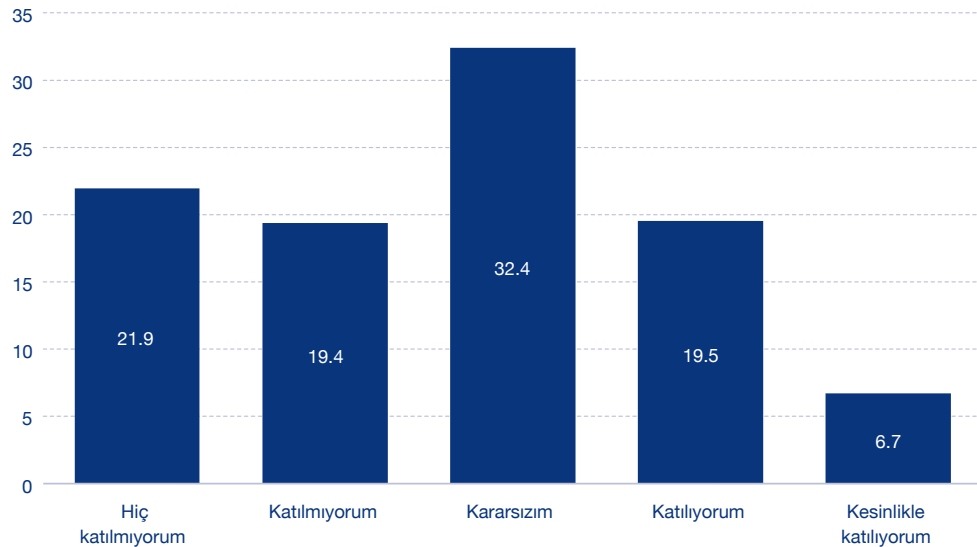
	Koronavirüs durumu göz önüne alındığında, çocukları bu sonbaharda yüz yüze dersler için okullara geri göndermenin ne kadar güvenli olacağını düşünüyorsunuz?					χ^2	sd	p
	Hiç güvenli değil	Güvenli değil	Güvenli	Oldukça güvenli	Fikrim yok			
Kadın	40,9	31,2	10,1	2,2	15,7	179,34	4	,000*
Erkek	38,5	30,0	15,3	3,7	12,5			
30 yaş ve altı	42,6	26,7	8,9	2,4	19,4	189,27	12	,000*
31-40 yaş	41,4	30,6	10,8	2,2	15,0			
41-50 yaş	37,3	33,0	13,7	3,4	12,6			
51 yaş ve üstü	37,8	27,0	17,5	4,1	13,6			
1 çocuk	41,2	30,7	11,5	2,5	14,1	79,64	12	,000*
2 çocuk	38,4	31,8	11,6	2,7	15,5			
3 çocuk	34,0	28,2	15,8	5,3	16,7			
4 ve üzeri çocuk	38,6	28,3	15,7	1,8	15,7			
İlkokulu	37,4	28,3	11,1	3,0	20,2	528,86	16	,000*
Ortaokul / İlköğretim	39,1	28,4	9,9	2,8	19,7			
Lise	42,0	30,9	10,6	2,2	14,4			
Üniversite (önlisans/lisans)	41,3	34,0	14,6	2,7	7,4			
Yüksek lisans / doktora	40,8	35,9	14,6	3,8	4,9			
İlkokul	44,8	30,2	10,0	1,7	13,3			
Ortaokul	39,1	31,4	11,3	2,5	15,6			
Ortaöğretim	37,0	31,0	14,1	3,7	14,2			

<i>İstanbul</i>	41,4	31,8	9,0	2,6	15,2	
<i>Batı Marmara</i>	39,0	34,0	12,2	2,4	12,5	
<i>Ege</i>	44,4	31,1	9,3	1,7	13,5	
<i>Doğu Marmara</i>	43,2	30,6	9,8	2,1	14,2	
<i>Batı Anadolu</i>	46,5	28,8	9,0	2,2	13,4	
<i>Akdeniz</i>	36,9	31,4	13,1	2,9	15,7	
<i>Orta Anadolu</i>	37,2	32,4	13,6	2,3	14,5	248,91 44 ,000*
<i>Batı Karadeniz</i>	36,0	33,8	14,7	2,3	13,2	
<i>Doğu Karadeniz</i>	40,0	32,3	9,7	2,7	15,3	
<i>Kuzeydoğu Anadolu</i>	36,8	29,9	12,6	1,9	18,8	
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	38,3	30,1	14,0	2,8	14,7	
<i>Güneydoğu Anadolu</i>	37,2	28,2	15,5	4,4	14,7	

* $p < 0,05$.

Şekil 23'te araştırmaya katılan velilerin okulların yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınması konusundaki düşünceleri verilmiştir. Şekle göre, araştırmaya katılan velilerin %41,3'ü yüz yüze eğitimin başlamasıyla birlikte koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınmayacağını düşünürken %26,2'si yüz yüze eğitimle birlikte gerekli tedbirlerin alınacağını düşünmektedir. Araştırmaya katılan velilerin %32,4'ü ise bu konuda kararsız olduklarını ifade etmiştir.

Şekil 23. “Okullar yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?

Tablo 32’de velilerin okulların yüz yüze açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınması konusundaki düşünceleri farklı değişkenlere göre ele alınmıştır. Tabloya göre yaşa, çocuk sayısına, mezuniyet durumuna, okula giderken servis/toplu taşıma kullanma durumuna, kademe ve bölgeye göre okullar açıldığında virüsün yayılımını engellemek için yeterli önlem alınacağına dair yanıtlar farklılaşmaktadır. Ayrıca 31-40 yaş arası veliler (%41,9) diğer yaş gruplarındaki velilere göre, bir çocuk sahibi veliler (%42,5) diğer çocuk sahibi velilere göre, yüksek lisans/doktora mezunu veliler (%48) diğer mezuniyet durumuna sahip velilere göre, çocuğu/çocukları okula servis ya da toplu taşıma ile gelen veliler (%52,1) gelmeyenlere göre, ilkokul kademesinde çocuğu/çocukları olan veliler (%45,3) diğer kademe de çocuğu/çocukları olan velilere göre, Ege (%46,5) ve Ortadoğu Anadolu (%44,6) bölgesindeki veliler diğer bölgelere göre gerekli tedbirlerin alınacağı konusunda daha fazla olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Tablo 32. “Okullar yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınacağını düşünüyorum” ifadesine ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

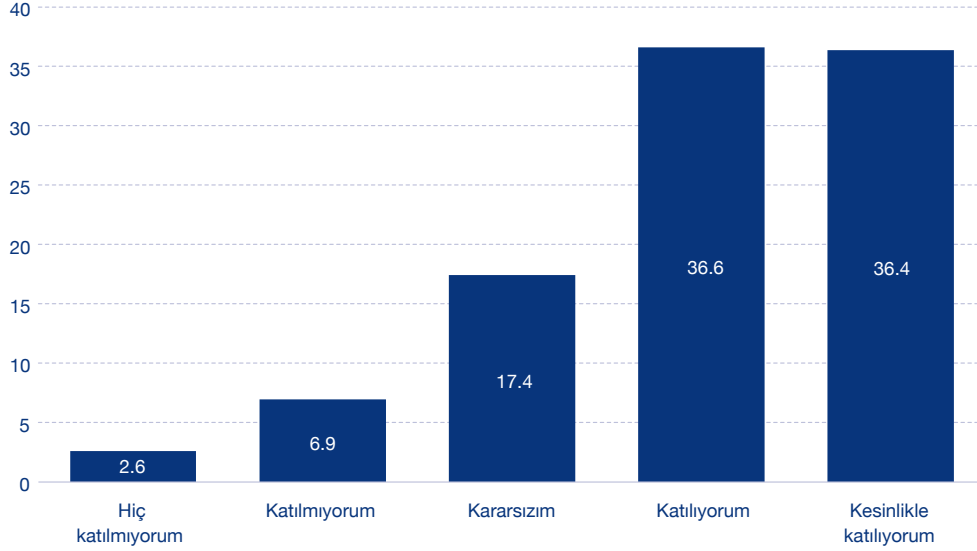
	“Okullar yüz yüze eğitime açıldığında koronavirüsün yayılmasını engellemeye yönelik gerekli tedbirlerin alınacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?					χ^2	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum			
30 yaş ve altı	22,3	17,9	35,6	16,7	7,4	66,24	12	,000*
31-40 yaş	22,3	19,6	33,0	18,5	6,5			
41-50 yaş	21,3	19,6	30,8	21,6	6,8			
51 yaş ve üstü	20,9	19,1	28,0	25,1	6,8			
1 çocuk	22,8	19,7	32,5	18,8	6,3	79,38	12	,000*
2 çocuk	20,4	19,5	32,0	20,9	7,2			
3 çocuk	19,0	15,8	32,6	21,9	10,6			
4 ve üzeri çocuk	14,5	15,2	40,0	26,1	4,2			
İlkokulu	18,5	15,4	36,7	20,4	9,0	364,83	16	,000*
Ortaokul / İlköğretim	19,8	16,5	35,3	19,8	8,6			
Lise	23,2	21,4	32,5	17,5	5,4			
Üniversite (önlisans/lisans)	24,9	22,6	27,0	20,4	5,1			
Yüksek lisans/doktora	25,6	22,4	27,4	20,5	4,1			

<i>Okula servis/toplu taşıma kullanıyor</i>	20,3	31,8	19,1	5,8	20,3	29,13	4	,000*
<i>Kullanmıyor</i>	18,9	32,8	19,8	7,3	18,9			
<i>İlkokul</i>	25,0	20,3	32,2	16,9	5,5			
<i>Ortaokul</i>	21,8	19,5	33,0	18,8	6,9	115,19	8	,000*
<i>Ortaöğretim</i>	19,0	18,8	31,8	22,8	7,6			
<i>İstanbul</i>	22,1	19,8	34,6	16,7	6,8			
<i>Batı Marmara</i>	21,0	22,1	33,6	18,4	4,9			
<i>Ege</i>	25,8	20,7	32,2	16,7	4,6			
<i>Doğu Marmara</i>	23,6	19,1	33,9	17,6	5,7			
<i>Batı Anadolu</i>	23,6	20,1	35,4	16,1	4,9			
<i>Akdeniz</i>	18,7	18,7	31,8	22,9	7,8	240,36	44	,000*
<i>Orta Anadolu</i>	19,7	18,4	33,9	20,5	7,4			
<i>Batı Karadeniz</i>	18,5	16,6	35,6	22,2	7,1			
<i>Doğu Karadeniz</i>	16,3	18,3	34,6	24,4	6,5			
<i>Kuzeydoğu Anadolu</i>	20,4	16,2	31,9	24,3	7,2			
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	25,5	19,1	28,0	19,1	8,4			
<i>Güneydoğu Anadolu</i>	22,2	20,0	28,1	21,7	8,0			

* $p < 0,05$.

Şekil 24'te araştırmaya katılan velilerin okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artışından endişe etme durumları verilmiştir. Şekle bakıldığı zaman velilerin %73'ü okulların açılması ile birlikte vaka sayısının artacağı yönünde endişeli olduğunu ifade ederken %9,5'inin ise okulların açılması konusunda endişeli olmadığını ve %17,4'ü ise bu konuda kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler bize araştırmaya katılan velilerin okulların açılmasıyla birlikte koronavirüs vaka sayısının artacağı konusunda endişeli olduklarını açık bir şekilde göstermektedir.

Şekil 24. “Okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?

Tablo 33'te velilerin okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artışından endişe etme durumu farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Yapılan analizde cinsiyete, yaşa, çocuk sayısına, mezuniyet durumuna, kademeye ve bölgeye göre okullar açıldığında virüsün yayılımını engellemek için yeterli önlem alınacağına dair cevapların farklılık gösterdiği görülmektedir. Kadın veliler (%74,8) erkek velilere göre, 31-40 yaş arası (%73,6) veliler diğer yaş gruplarındaki velilere göre, bir çocuk sahibi veliler (%73,8) diğer çocuk sahibi velilere göre, yüksek lisans/doktora mezunu veliler (%77,6) diğer mezuniyet durumuna sahip velilere göre, ilkökul kademesinde çocuğu/çocukları olan veliler (%75,2) diğer kademe de çocuğu/çocukları olan velilere göre, Ege (%76,7) ve Batı Anadolu (%75,9) bölgesindeki veliler diğer bölgelere göre okullar açıldığında koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ettiklerini ifade etmiştir.

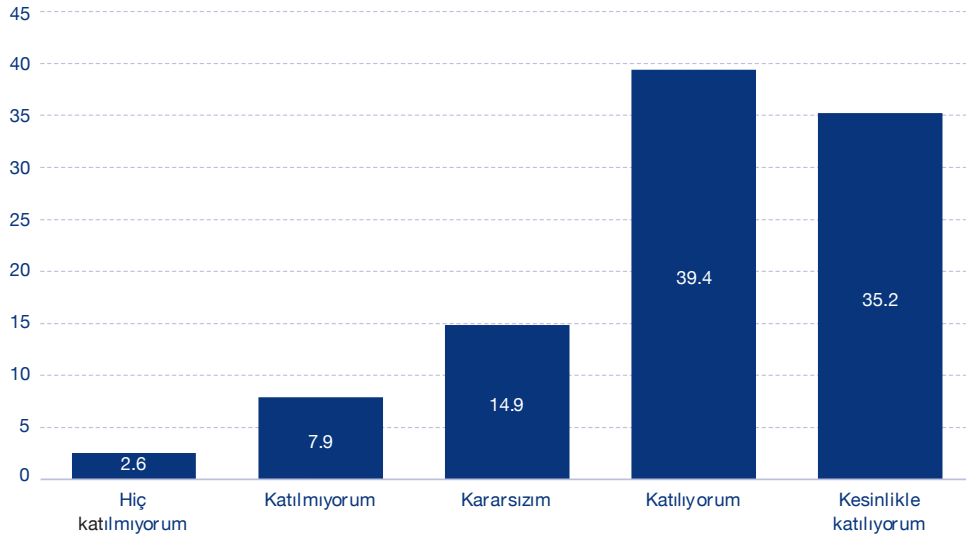
Tablo 33. “Okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ediyorum” ifadesi-ne ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	“Okullar açıldığında, koronavirüs vaka sayısının artacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?					χ^2	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum			
Kadın	1,8	5,5	17,8	36,9	37,9	245,74	4	,000*
Erkek	4,2	9,8	16,8	36,0	33,2			
30 yaş ve altı	2,2	5,7	21,5	35,2	35,4	86,61	12	,000*
31-40 yaş	2,3	6,6	17,5	36,0	37,6			
41-50 yaş	3,3	7,4	16,3	38,4	34,6			
51 yaş ve üstü	2,9	10,8	15,1	35,6	35,6			
1 çocuk	2,4	6,8	17,0	36,5	37,3	74,21	12	,000*
2 çocuk	3,0	7,1	17,7	37,5	34,7			
3 çocuk	4,2	8,4	21,0	35,7	30,7			
4 ve üzeri çocuk	1,8	1,8	28,9	25,3	42,2			
İlkokulu	2,3	5,9	20,7	36,8	34,3	186,92	16	,000*
Ortaokul / İlköğretim	2,6	7,0	20,6	35,5	34,2			
Lise	2,4	6,2	17,3	37,5	36,6			
Üniversite (önlisans/lisans)	3,1	8,5	13,0	36,6	38,8			
Yüksek lisans/doktora	2,6	6,9	12,9	35,6	42,0			
İlkokul	1,8	6,4	16,5	36,0	39,2			
Ortaokul	2,6	7,2	17,4	37,2	35,6			
Ortaöğretim	3,2	7,2	18,0	36,8	34,7			
İstanbul	2,1	6,0	16,8	36,5	38,7	222,35	44	,000*
Batı Marmara	1,3	7,6	16,9	38,1	36,1			
Ege	1,5	5,6	16,2	35,4	41,3			
Doğu Marmara	2,2	5,5	16,9	36,2	39,2			
Batı Anadolu	1,3	6,3	16,4	36,2	39,7			
Akdeniz	2,8	7,6	17,3	39,4	32,9			
Orta Anadolu	3,5	6,3	17,8	38,3	34,2			
Batı Karadeniz	2,7	7,8	20,2	37,8	31,5			
Doğu Karadeniz	2,7	7,0	18,1	40,0	32,3			
Kuzeydoğu Anadolu	2,8	7,6	22,4	36,4	30,7			
Ortadoğu Anadolu	2,3	7,6	20,2	32,9	37,0			
Güneydoğu Anadolu	4,7	8,7	17,1	35,2	34,2			

*P<,05.

Şekil 25'te araştırmaya katılan velilerin okullar açıldığında çocukların ev halkına koronavirüs bulaştırma endişesine ilişkin görüşleri bulunmaktadır. Buna göre araştırmaya katılan velilerin %74,6'sı okullar açıldığında öğrencilerin ev halkına koronavirüs taşıyacağını, %9,5'i ise okullar açıldığında öğrencilerin ev halkına koronavirüs taşımayacağını ifade etmişlerdir. Bu veriler, velilerin açık bir şekilde okullar açıldığında çocukların ev halkına koronavirüs bulaştırma konusunda oldukça endişeli olduklarını göstermektedir.

Şekil 25. “Okullar açıldığında, çocukların ev halkına koronavirüs taşıyacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?

Tablo 34'te okullar açıldığında çocukların ev halkına koronavirüs bulaştırma endişesine ilişkin velilerin görüşleri farklı değişkenlere göre ele alınmıştır. Tabloya göre çocukların ev halkına virüs bulaştırmasından endişe duyan velilerin oranı cinsiyete, yaşa, çocuk sayısına, mezuniyet durumlarına, kademeye ve bölgelere göre farklılaşmaktadır. Kadın veliler (%76,3) erkek velilere göre, 31-40 yaş arası (%75,1) veliler diğer yaş gruplarındaki velilere göre, dört ve üzeri çocuk sahibi veliler (%80) diğer çocuk sahibi velilere göre, yüksek lisans/doktora mezunu veliler (%77,6) diğer mezuniyet durumuna sahip velilere, ilkokul kademesinde çocuğu/çocukları olan veliler (%77,5) diğer kademe de çocuğu/çocukları olan velilere göre, Batı Anadolu (%79) ve Ege (%77,6) bölgesindeki velilerin diğer bölgelere göre okullar açıldığında çocukların ev halkına koronavirüs bulaştırma endişesi en yüksektir.

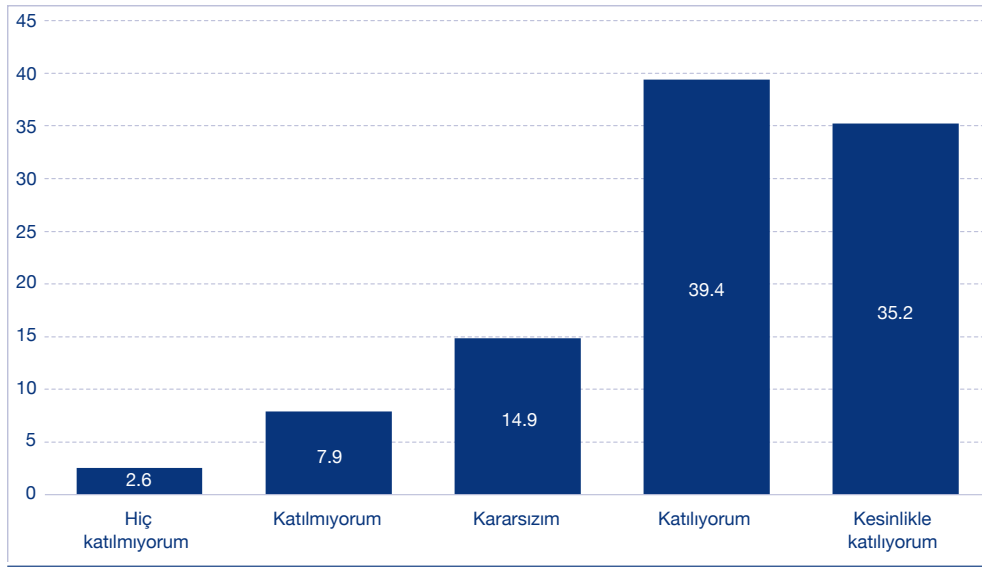
Tablo 34. “Okullar açıldığında, çocukların ev halkına koronavirüs taşıyacağından endişe ediyorum” ifadesine ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	“Okullar açıldığında, çocukların ev halkına koronavirüs taşıyacağından endişe ediyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?					χ^2	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum			
Kadın	1,9	6,6	15,2	39,9	36,4	173,36	4	,000*
Erkek	3,9	10,6	14,3	38,6	32,7			
30 yaş ve altı	2,2	7,1	16,0	41,0	33,8	55,18	12	,000*
31-40 yaş	2,5	7,2	15,3	38,8	36,3			
41-50 yaş	2,9	9,2	14,0	40,2	33,7			
51 yaş ve üstü	1,9	10,7	13,5	37,9	36,0			
1 çocuk	2,4	7,8	14,3	39,2	36,2	61,51	12	,000*
2 çocuk	2,5	8,0	15,7	40,3	33,6			
3 çocuk	4,7	9,3	17,7	37,5	30,7			
4 ve üzeri çocuk	3,0	2,4	14,5	48,5	31,5			
İlkokulu	2,7	7,2	16,2	41,0	33,0	118,95	16	,000*
Ortaokul / ilköğretim	2,4	8,3	17,2	39,1	33,0			
Lise	2,4	7,2	15,2	40,5	34,6			
Üniversite (önlisans/lisans)	2,7	8,8	12,2	37,6	38,7			
Yüksek lisans/doktora	2,8	9,0	10,6	35,8	41,8	40,42	8	,000*
İlkokul	2,0	7,0	13,6	40,0	37,5			
Ortaokul	2,6	8,3	15,2	39,1	34,8			
Ortaöğretim	2,9	8,2	15,9	39,1	33,9			
İstanbul	2,2	6,5	15,4	38,4	37,6	262,75	44	,000*
Batı Marmara	1,6	8,8	14,7	38,9	36,1			
Ege	1,8	6,4	14,3	38,6	38,9			
Doğu Marmara	2,0	7,1	14,4	39,5	37,0			
Batı Anadolu	1,2	6,0	13,8	39,4	39,6			
Akdeniz	2,7	8,2	15,0	43,4	30,7			
Orta Anadolu	2,6	7,5	17,4	38,1	34,4			
Batı Karadeniz	2,3	9,2	17,9	41,0	29,6			
Doğu Karadeniz	2,2	5,0	16,5	44,3	32,1			
Kuzeydoğu Anadolu	2,6	9,5	17,4	40,4	30,0			
Ortadoğu Anadolu	2,7	9,3	13,5	38,3	36,2			
Güneydoğu Anadolu	4,8	10,8	13,4	37,0	34,0			

*Pp<0,05.

Şekil 26’da araştırmaya katılan velilerin, okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim yapılırsa çocukların eğitimlerinden geri kalma durumu hakkındaki ifadeleri verilmiştir. Şekle göre velilerin %70,6’sı okullar açılmadığında ve uzaktan eğitim yapıldığında öğrencilerin eğitimlerinden geri kalacağını ifade ederken, %13,8’i ise öğrencilerin eğitimlerinden geri kalacakları ifadesine katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Şekil 26. “Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğumun/çocuklarının eğitimlerinden geri kalacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?

Tablo 35’te velilerin, okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim yapılırsa çocukların eğitimlerinden geri kalma durumu hakkındaki görüşleri farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Buna göre çocukların ev halkına virüs bulaştırmasından endişe duyan veliler çocuk sayısına, mezuniyet durumlarına, kademeye ve bölgelere göre farklılık göstermektedir. Dört ve üzeri çocuk sahibi veliler (%83,8) diğer çocuk sahibi velilere göre, ilkokul mezunu veliler (%72,7) diğer mezuniyet durumuna sahip velilere, ortaöğretim kademesinde çocuğu/çocukları olan veliler (%72,3) diğer kademe de çocuğu/çocukları olan velilere göre, Ortadoğu Anadolu (%75) ve Güneydoğu Anadolu (%74,2) bölgesindeki velilerin diğer bölgelere göre okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim yapılırsa çocukların eğitimlerinden geri kalma durumu endişesi en yüksektir.

Tablo 35. “Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğumun/çocuklarımların eğitimlerinden geri kalacağını düşünüyorum” ifadesine ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

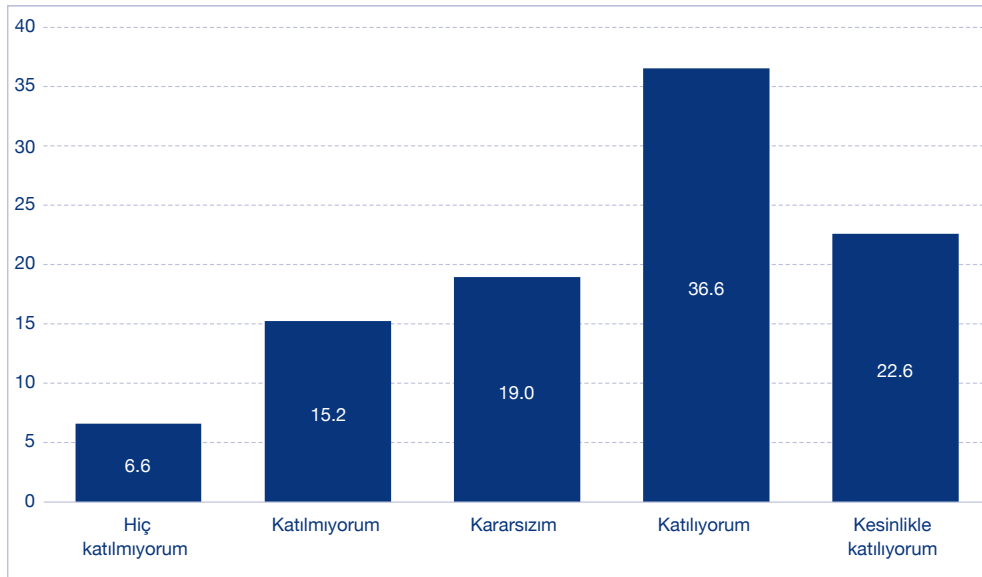
	“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğumun/çocuklarımların eğitimlerinden geri kalacağını düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?					χ^2	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum			
1 çocuk	4,4	10,7	15,9	35,6	33,4	91,14	12	,000*
2 çocuk	3,6	8,0	14,8	39,4	34,2			
3 çocuk	2,2	7,8	13,7	40,1	36,2			
4 ve üzeri çocuk	1,2	3,6	11,4	40,4	43,4			
İlkokulu	3,5	8,1	15,7	35,6	37,1	201,57	16	,000*
Ortaokul / İlköğretim	3,8	8,4	16,9	37,0	33,8			
Lise	3,3	8,9	15,3	36,8	35,6			
Üniversite (önlisans/ lisans)	5,0	12,7	14,5	37,3	30,4			
Yüksek lisans/doktora	7,1	14,9	15,0	39,7	23,3			
İlkokul	4,6	11,5	16,7	34,9	32,3			
Ortaokul	3,8	9,5	14,8	37,6	34,3	52,45	8	,000*
Ortaöğretim	3,6	8,7	15,5	37,6	34,7			
İstanbul	3,7	10,2	17,5	34,7	33,8	137,69	44	,000*
Batı Marmara	5,8	10,5	15,0	33,3	35,4			
Ege	4,9	11,0	17,0	35,0	32,1			
Doğu Marmara	3,6	9,5	17,5	36,4	32,9			
Batı Anadolu	4,7	11,0	18,8	34,7	30,8			
Akdeniz	3,5	9,9	13,1	38,0	35,5			
Orta Anadolu	3,9	9,0	14,7	35,8	36,6			
Batı Karadeniz	4,0	10,5	16,5	38,6	30,4			
Doğu Karadeniz	3,2	11,6	12,9	40,7	31,5			
Kuzeydoğu Anadolu	3,3	8,6	15,9	37,7	34,6			
Ortadoğu Anadolu	4,3	8,7	12,0	39,3	35,7			
Güneydoğu Anadolu	3,9	8,5	13,3	39,0	35,2			

*P<,05.

Şekil 27’de araştırmaya katılan velilerin okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocukların duygusal olarak olumsuz etkilenme durumuna ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre velilerin %59,2’si okulların açılmadığı ve uzaktan eğitim yapıldığı süreçte çocukların duygusal açıdan olumsuz olarak etkileneceğini belirtirken velilerin %21,8’i ise çocukların duygusal açıdan olumsuz olarak etkileneceği fikrine katılmadıklarını ve velilerin %19’u ise kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

Şekil 27. “Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğumun/çocuklarımin duygusal olarak olumsuz etkileneceğini düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?

Tablo 36’da velilerin okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğunun/çocuklarının duygusal olarak olumsuz etkilenme durumuna ilişkin görüşleri çocuk sayısı ve bölge değişkenlerine göre incelenmiştir. Buna göre dört ve üzeri çocuk sahibi olan velilerin (%77,1) diğer çocuk sahibi velilere göre, Kuzeydoğu Anadolu (%66,4) ve Güneydoğu Anadolu (%65,2) bölgesinin diğer bölgelere göre okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğunun/çocuklarının duygusal olarak olumsuz etkileneceğini düşünmektedir.

Tablo 36. “Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğumun/çocuklarımların duygusal olarak olumsuz etkileneceğini düşünüyorum” ifadesine ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	“Okullar açılmazsa ve uzaktan eğitim (EBA TV) yapılırsa, çocuğumun/çocuklarımların duygusal olarak olumsuz etkileneceğini düşünüyorum.” ifadesi hakkında kanaatiniz nedir?					χ^2	sd	p
	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum			
1 çocuk	7,0	15,7	19,1	36,0	22,2	66,33	12	,000*
2 çocuk	5,9	15,4	18,3	36,9	23,4			
3 çocuk	5,2	10,3	21,5	40,1	22,9			
4 ve üzeri çocuk	5,4	4,2	13,3	47,0	30,1			
İstanbul	6,8	17,0	22,0	33,5	20,7	183,41	44	,000*
Batı Marmara	8,3	18,2	16,3	34,1	23,0			
Ege	8,0	16,2	19,8	34,7	21,4			
Doğu Marmara	6,8	16,0	20,8	35,0	21,5			
Batı Anadolu	7,0	18,2	20,3	33,0	21,5			
Akdeniz	6,0	12,9	18,8	38,0	24,3			
Orta Anadolu	6,5	14,0	18,4	37,8	23,3			
Batı Karadeniz	6,8	13,8	19,8	39,5	20,1			
Doğu Karadeniz	6,1	16,5	15,1	40,3	22,0			
Kuzeydoğu Anadolu	5,3	11,7	16,6	41,2	25,2			
Ortadoğu Anadolu	6,3	16,3	17,1	37,6	22,7			
Güneydoğu Anadolu	5,6	13,1	16,1	39,8	25,4			

*P<,05.

Kaygı Puanı

Bu başlık altında velilerin kaygı durumlarını ifade eden araştırma sorularının analizlerinden yola çıkarak velilerin kaygı puanları oluşturulmuştur. Tablo 37’de cinsiyet ve okula giderken servis/toplu taşıma kullanıp kullanma değişkenlerine göre araştırmaya katılan velilerin kaygı puanı ortalamaları verilmiştir. Araştırmaya katılan velilerin cinsiyet değişkenine göre kaygı düzeylerine bakıldığında; kadın velilerin kaygı puanları erkek velilere göre yüksektir. Ayrıca veliler arasında çocuğu/çocukları okula giderken servis/toplu taşıma kullananların kaygı düzeyi servis/toplu taşıma kullanmayan öğrencilerin velilerine göre daha yüksektir.

Tablo 37. Velilerin kaygı puanının cinsiyet ve okula giderken servis/toplu taşıma kullanma değişkenlerine ilişkin bağımsız örnekler testi sonuçları

Veliler	n	Ort.	Std.S.	t	sd	p
Kadın	13.445	3,7997	,56510	11,936	11967,1	,000*
Erkek	6.607	3,6906	,62862			
Okul servis/toplu taşıma kullanıyor	7510	3,7798	,58181	2,981	20.050	,003*
Okul servis/toplu taşıma kullanmıyor	12542	3,7541	,59309			

*p<0,05.

Tablo 38'de velilerin eğitim düzeyi, çocuk sayısı ve kademeye göre velilerin kaygı puanı ortalamalarının en az bir veya daha fazla grupta anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Burada Scheffe Testi kaygı puanı ortalamasının hangi grup ya da gruplarda farklılık gösterdiğini ortaya koyabilmek adına uygulanmıştır. Analiz sonucunda velilerin, eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir. Ortaokul/ilköğretim mezunu velilerin kaygı düzeyleri lise ve üniversite (önlisans/lisans) mezunu velilere göre düşüktür. Lise mezunu velilerin kaygı düzeyi ise ilköğretim, ortaokul/ilköğretim ve üniversite (önlisans/lisans) mezunu velilere göre daha yüksektir. Çocuk sayısı değişkenine göre araştırmaya katılan üç çocuk sahibi velilerin kaygı düzeyi diğer çocuk sayısına sahip velilerin kaygı düzeyinden daha düşüktür. Öğrencilerin eğitim kademesi değişkenine bakıldığında ise velilerin kaygı düzeyleri ilköğretim, ortaokul ve ortaöğretim düzeylerinin üçünde de birbirinden farklılaşmaktadır.

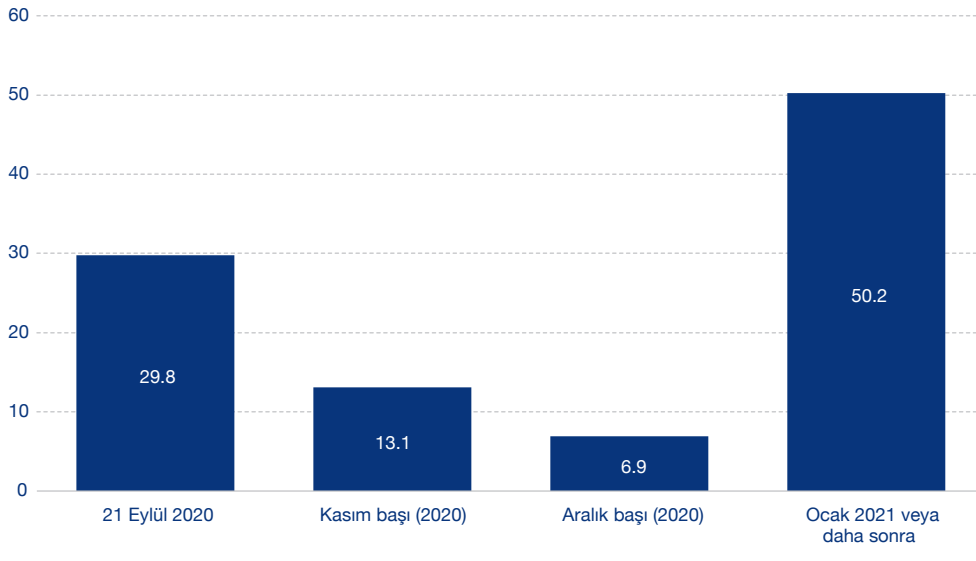
Tablo 38. Velilerin kaygı puanının yaş, toplam çalışma süresi ve okul türü değişkenlerine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Veliler	n	Ort.	Std.S.	Var.K.	KT	sd	KO	F	p
İlkokulu	4846	3,7391	,58602	G.rası	20,415	4	5,104		
Ortaokul / İlköğretim	3822	3,7251	,58898	G.İçi	6935,904	20047	,346		
Lise	5362	3,8104	,57628		6956,319	20051		14,752	,000*
Üniversite (önlisans/lisans)	5370	3,7673	,59836	Toplam					
Yüksek lisans / doktora	652	3,7608	,61199						
Toplam	20052	3,7637	,58901						
1 çocuk	13854	3,7719	,58546	G.Arası	10,698	3	3,566		
2 çocuk	4936	3,7567	,58962	G.İçi	6945,622	20048	,346		
3 çocuk	1095	3,6779	,62266	Toplam	6956,319	20051		10,293	,000*
4 ve üzeri çocuk	166	3,8578	,58844						
Toplam	20052	3,7637	,58901						
İlkokul	5495	3,8165	,57076	G.rası	24,994	2	12,497		
Ortaokul	8507	3,7615	,59150	G.İçi	6615,761	19182	,345	36,235	,000*
Ortaöğretim	5183	3,7204	,59745	Toplam	6640,755	19184			
Toplam	19186	3,7662	,58834						

*p<0,05.

Şekil 28’de çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okulların ne zaman açılması gerektiği konusunda velilerin görüşlerine yer verilmiştir. Şekle bakıldığı zaman araştırmaya katılan velilerin yarısının (%50,2) çocukların okullara daha güvenli bir şekilde gidebilmeleri için Ocak 2021 veya daha sonrası bir tarihte okulların açılması gerektiğini ifade ettiği, velilerin %29,8’inin 21 Eylül 2020’de, %13,1’inin Kasım 2020’de ve %6,9’unun ise Aralık 2020 başında okulların açılmasının gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür.

Şekil 28. Sizce çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okullar ne zaman açılmalıdır?

Tablo 39’da çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okulların ne zaman açılması gerektiği konusundaki velilerin görüşlerinin farklı değişkenlere göre nasıl değiştiği incelenmiştir. Bir çocuk sahibi olan velilerin %28,5’i, iki çocuk sahibi olan velilerin %31,3’ü, üç çocuk sahibi olan velilerin %37,4’ü ve dört ve üzeri çocuk sahibi olan velilerin %40,7’si okulların güvenli bir şekilde açılacağı tarih olarak 21 Eylül’ü belirtmişlerdir. Dört ve üzeri çocuk sahibi olan velilerin %37,7’si, üç çocuk sahibi olan velilerin %41,6’sı, iki çocuk sahibi olan velilerin %47,8’i ve bir çocuk sahibi olan velilerin %51,9’u Ocak 2021 veya daha sonrasında okulları açmanın güvenli olacağını ifade etmişlerdir. Mezuniyet durumuna göre ilkokul mezunu veliler (%33,9) diğer mezuniyet durumuna sahip velilere göre, çocuğu/çocukları ortaöğretimde olan veliler (%32,5) diğer kademedeki çocuğu/çocukları olan velilere göre, evinde bilgisayar olmayan veliler (%33,7) evinde bilgisayar olan velilere göre, evinde internete

ti olmayan veliler (%34,5) evinde interneti olan velilere göre, Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki veliler (%35,5) diğer bölgelerdeki velilere göre çok daha yüksek bir oranda 21 Eylül tarihinde okulları açmanın güvenli olduğunu ifade ederken, yüksek lisans/doktora mezunu veliler (%59) diğer mezuniyet durumuna sahip velilere göre, çocuğu/çocukları ilkokulda olan veliler (%56,9) diğer kademedeki çocuğu/çocukları olan velilere göre, evinde bilgisayarı olan veliler (%53,2) evinde bilgisayarı olmayan velilere göre, evinde interneti olan veliler (%52,4) interneti olmayan velilere göre, Batı Anadolu Bölgesindeki veliler (%58) diğer bölgelerdeki velilere göre daha yüksek oranda Ocak 2021 ve sonrasında okulları açmanın güvenli olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 39. “Sizce çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okullar ne zaman açılmalıdır?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

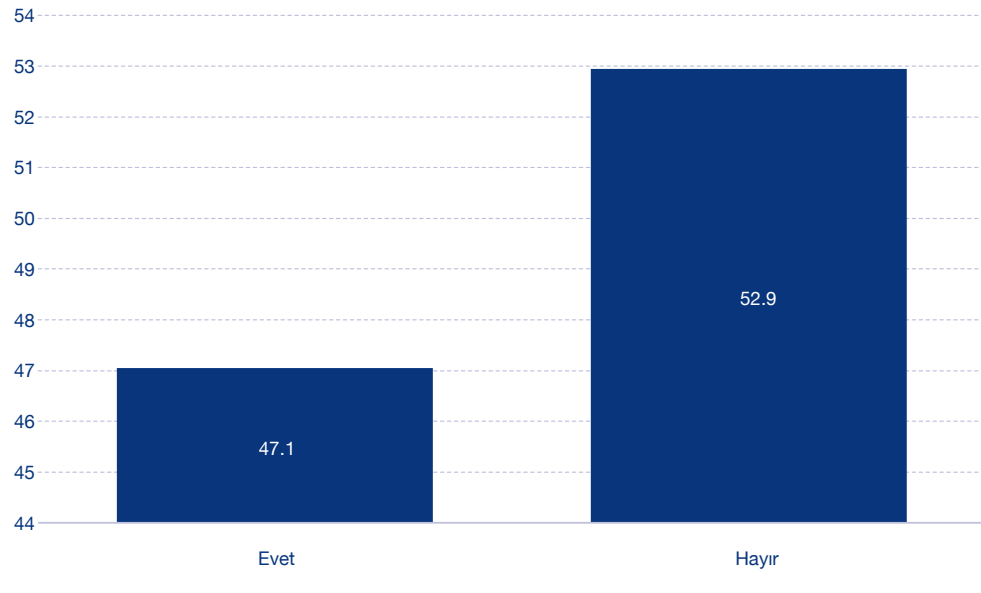
	Sizce çocukların okullara güvenli bir şekilde gidebilmeleri için okullar ne zaman açılmalıdır?				χ^2	sd	p
	21 Eylül 2020	Kasım başı (2020)	Aralık başı (2020)	Ocak 2021 veya daha sonra			
1 çocuk	28,5	12,8	6,8	51,9	97,07	9	,000*
2 çocuk	31,3	13,7	7,2	47,8			
3 çocuk	37,4	14,2	6,7	41,6			
4 ve üzeri çocuk	40,7	7,2	14,4	37,7			
İlkokulu	33,9	13,9	8,1	44,1	200,87	12	,000*
Ortaokul / İlköğretim	32,0	13,2	8,2	46,6			
Lise	27,5	13,6	6,6	52,2			
Üniversite (önlisans/lisans)	27,7	11,6	5,5	55,2			
Yüksek lisans / doktora	22,5	13,2	5,4	59,0	162,08	6	,000*
İlkokul	25,0	12,0	6,0	56,9			
Ortaokul	30,6	13,0	7,3	49,2			
Ortaöğretim	32,5	14,7	7,6	45,1			
Bilgisayar var	26,8	13,3	6,6	53,2	131,83	3	,000*
Bilgisayar yok	33,7	12,7	7,4	46,2			
İnternet yok	34,5	11,1	6,6	47,8	132,66	6	,000*
Var	27,9	13,1	6,6	52,4			
Sadece cep telefonunda	34,0	14,2	8,4	43,4			

İstanbul	27,5	13,3	7,5	51,7	
Batı Marmara	30,1	11,9	5,8	52,2	
Ege	23,8	12,6	5,8	57,8	
Doğu Marmara	25,7	12,7	7,2	54,4	
Batı Anadolu	23,5	10,5	8,0	58,0	
Akdeniz	33,8	13,3	7,0	46,0	
Orta Anadolu	31,1	14,5	6,6	47,9	265,55 33 ,000*
Batı Karadeniz	31,5	14,0	6,7	47,9	
Doğu Karadeniz	28,7	15,6	7,2	48,6	
Kuzeydoğu Anadolu	33,2	18,4	6,2	42,2	
Ortadoğu Anadolu	33,6	13,5	5,9	47,0	
Güneydoğu Anadolu	35,5	12,4	7,3	44,8	

*P<,05.

Şekil 29'da Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB'in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağı konusunda velilerin görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan veliler %52,9'u MEB'in Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunmayacağını düşünürken velilerin %47,1'i ise MEB'in bu tür bir eğitim sunacağını düşünmektedir.

Şekil 29. "Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB'in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünüyor musunuz?"

Tablo 40’da Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB’in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağı konusundaki velilerin görüşlerinin eğitim düzeyi, bölge ve okul türü değişkenlerine göre farklılaşma durumu incelenmiştir. Buna göre ilkokul mezunu velilerin %50,1’i, ortaokul/ilköğretim ve üniversite mezunu velilerin %47,8’i, lise mezunlarının %43,7’si ve yüksek lisans/doktora mezunlarının %41,9’u; eğitim kademelerine göre bakıldığında ise ilkokulda çocuğu/çocukları olan velilerin %44,8’i, ortaokulda çocuğu/çocukları olan velilerin %47,4’ü ve ortaöğretimde çocuğu/çocukları olan velilerin %48,3’ü 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitime geçileceğini düşünmektedir. Bölgesel olarak ele alındığında ise Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi %54,4, Güneydoğu Anadolu Bölgesi %52,5 ve Akdeniz Bölgesi %50,9 ile 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitime geçileceğini düşünürken Ege Bölgesi %41,7, Batı Anadolu Bölgesi %42 ve Ortadoğu Anadolu Bölgesi ise %44,6 ile en düşük oranda eğitime geçilmesine evet cevabını vermişlerdir.

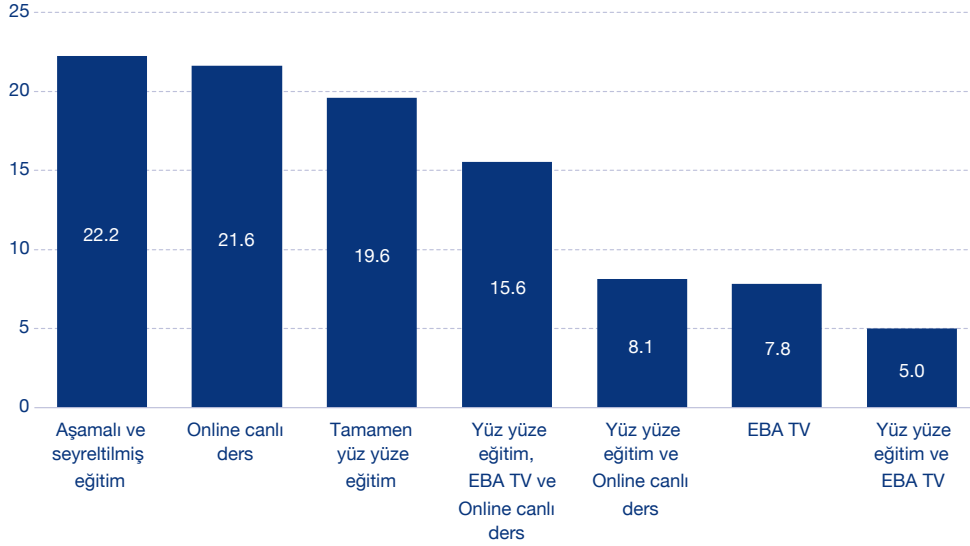
Tablo 40. “Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB’in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin velilerin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre dağılımı (%) ve ki-kare analizi sonuçları

	Bilim Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda, MEB’in devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yüz yüze eğitim sunacağını düşünüyor musunuz?		χ^2	sd	p
	Evet	Hayır			
<i>İlkokulu</i>	50,1	49,9			
<i>Ortaokul / İlköğretim</i>	47,8	52,2			
<i>Lise</i>	43,7	56,3	50,98	4	,000*
<i>Üniversite (önlisans/lisans)</i>	47,8	52,2			
<i>Yüksek lisans / doktora</i>	41,9	58,1			
<i>İlkokul</i>	44,8	55,2			
<i>Ortaokul</i>	47,4	52,6	14,74	2	,001*
<i>Ortaöğretim</i>	48,3	51,7			
<i>İstanbul</i>	44,4	55,6			
<i>Batı Marmara</i>	44,7	55,3			
<i>Ege</i>	41,7	58,3			
<i>Doğu Marmara</i>	44,3	55,7			
<i>Batı Anadolu</i>	42,0	58,0			
<i>Akdeniz</i>	50,9	49,1	136,63	11	,000*
<i>Orta Anadolu</i>	50,1	49,9			
<i>Batı Karadeniz</i>	50,1	49,9			
<i>Doğu Karadeniz</i>	45,4	54,6			
<i>Kuzeydoğu Anadolu</i>	54,4	45,6			
<i>Ortadoğu Anadolu</i>	44,6	55,4			
<i>Güneydoğu Anadolu</i>	52,5	47,5			

* $P < ,05$.

Şekil 30'da MEB'e bağlı devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren öğrencilere nasıl bir eğitim sunulması gerektiği konusunda velilerin görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre öğretmenlerin %22,2'si MEB'e bağlı devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren öğrencilere aşamalı ve seyreltilmiş eğitim, %21,6'sı online canlı ders, %19,6'sı tamamen yüz yüze eğitim, %15,6'sı yüz yüze eğitim, EBA TV ve online canlı dersin birlikte sunulmasını, %8,1'i yüz yüze eğitim ve online canlı ders, %7,8'i EBA TV ve %5'i ise yüz yüze eğitim ve EBA TV ile ders verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Şekil 30. MEB'e bağlı devlet okullarında 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren öğrencilere sizce nasıl bir eğitim sunulmalıdır?

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç ve Öneriler

Koronavirüs salgını nedeniyle mart ayının ortasından itibaren Türkiye’de okullar yüz yüze eğitime kapanmış ve uzaktan eğitim yöntemi ile eğitimler sürdürülmüştür. Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan güncel açıklamaya göre 21 Eylül tarihinde ana sınıfı ve birinci sınıf öğrencileri için okullar sadece iki günlüğüne açılacaktır. Sonrasında yapılan değerlendirmeye göre diğer sınıfların okula başlaması kararı verilecektir. Bu planlama dikkate alındığında çocukların çoğunun okullarda yüz yüze eğitime dönmesi için epey bir zaman olduğu görülmektedir. Bundan dolayı, özellikle mart ayından sonra uzaktan eğitim süreçlerinin nasıl gerçekleştirildiğinin ve öğretmen ile öğrencilerin uzaktan eğitime katılma düzeylerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu veriler ile mevcut uzaktan eğitim süreçlerindeki eksikliklere yönelik öneriler geliştirme imkânı ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan okulların açılması sürecinde öğretmen ve velilerin kaygılarının tespit edilmesi alınacak önlemleri tanımlamak açısından önemlidir.

Salgın nedeniyle okulların kapatılması ve uzaktan eğitimin başlamasıyla birlikte UNESCO ve Dünya Bankası gibi kuruluşlar, uzaktan eğitim sürecinin çocukların eğitimlerini sürdürmesi için bir fırsat olarak değerlendirirken, diğer taraftan uzaktan eğitimlerin, eğitimde var olan eşitsizlikleri daha da büyütme ve derinleştirme riski taşıdığını vurgulamışlardır. Bunun en temel nedeni ise uzaktan eğitim sürecinde hanelerin fiziki ve teknolojik imkânı ile ebeveynlerin eğitim düzeyi, çocuklarının eğitimlerine zaman ayırması gibi hususlardır (Saavedra, 2020a, 2020b, UNESCO, 2020b; World Bank, 2020a). Açıkçası UNESCO ve Dünya Bankası gibi kuruluşların çocukların önemli bir öğrenme kaybı ile karşılaşması ve eğitimsel eşitsizliğin büyümesi konusundaki endişelerinin öğretmen ve velilere yönelik yapılan bu çalışmada da açık bir şekilde görülmektedir. Çalışmada öğrencilerin hangi araçlarla uzaktan eğitimlerini sürdürdüğü, öğretmenlerin hangi sıklıkla canlı ders yaptığı ve öğrencilerin bu derslere hangi sıklıkla katıldığına bakıldığında Türkiye’deki öğrencilerin muhtemel öğrenme kayıp düzeyleri ile eğitimsel eşitsizliğin büyüme düzeyi görülebilmektedir.

Araştırmaya katılan velilerin yaklaşık üçte biri EBA TV, EBA ve öğretmenleriyle canlı dersler yaparak, %19’u çocuklarının EBA TV ve öğretmenleriyle canlı dersler ile çocuklarının eğitimlerinin devam ettiğini ifade etmişlerdir. Velilerin yaklaşık yarısı ise çocuklarının öğretmenleri ile canlı derslere katılmadığını, ya sadece EBA TV ve EBA üzerinden ya da ikisini birlikte kullanarak eğitimlerini sürdürdüklerini ifade etmişlerdir. Velilerin söylediği bu husus öğretmenlerin verdikleri cevaplarda da görülmektedir.

Dahası, uzaktan eğitim sürecinde canlı ders yapan öğretmenlerin dörtte üçü, çocukların yarısından azının canlı derslere katıldığını, sadece çocukların %1'inin canlı derslerin tümüne katıldığını ifade etmiştir. Velilerin %40'ı çocuklarının yapılan canlı derslere tamamen katıldığını ve %20'si ise canlı derslerin yarısından azına katıldığını ifade etmişlerdir.

Derslere katılmayan öğrenci oranının büyüklüğü dikkate alındığında önemli sayıdaki öğrencilerin aylardır okul ile bir bağ kurmadığı görülmektedir. Dahası zaten canlı ders yapan öğretmenlerin %3 gibi bir kesimi canlı derslere katılmayan öğrencilere yönelik ek canlı ders yaptığını %80'e yakını ise öğrencilere ödev ya da ders ile ilgili doküman gönderdiğini belirtmiştir. Bu veriler, iki temel hususu göstermektedir. İlk olarak öğrencilerin önemli bir kesimi okul ile aylardır bağ kurmadığından önemli bir öğrenme kaybı içinde olduğudur. Diğer bir husus ise öğrencilerin belirli bir kesimi derslere düzenli bir şekilde katılırken, belirli bir kesimi ise derslere ya katılmamış ya da düşük oranda katılmıştır. Bu ise öğrenciler arasındaki eşitsizliğin uzaktan eğitim sürecindeki durumunu göstermektedir. Eşitsizlik açısından bakıldığında evinde bilgisayar ve interneti olan çocuklar olmayanlara göre çok daha yüksek oranda canlı derslere katılmışlardır. Buna ilaveten, bölgesel olarak bakıldığında Türkiye'nin Batı bölgelerinde öğrencilerin canlı derslere katılım oranı Doğu bölgelerine göre çok daha yüksektir. Zaten dezavantajlılar iken canlı derse katılma oranlarının daha düşük ve hiç derse katılmama oranlarının daha yüksek olması var olan eşitsizlikleri daha da derinleştirecektir.

Velilerin uzaktan eğitime erişim konusunda kullandıkları teknolojik araçlar açısından sorun yaşama durumlarına bakıldığında %28'i televizyon konusunda %50'si cep telefonu konusunda %56'sı internet konusunda %59'u ise bilgisayar konusunda kısmen ya da tamamen sorunlar yaşadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin ise üçte ikisi canlı derslerin verildiği platform olan EBA'ya girme konusunda sorun yaşadığını ve yine üçte ikisi uzaktan eğitim konusunda MEB'den herhangi bir destek almadığını ifade etmişlerdir. Bu veriler ise zaten uzaktan eğitim sürecinde canlı derslere erişim ya da diğer uzaktan eğitim araçlarını kullanma konusunda önemli sorunların yaşandığını göstermektedir.

Salgının yayılım hızının yüksek olduğu süreçte okulların açılması konusunda velilerin ve öğretmenlerin kaygı düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Sonbaharda çocukları okula yüz yüze eğitime gönderme konusunda veliler %71 oranında öğretmenler ise %79 oranında okulların güvenli olmadığını ifade etmişlerdir. Veliler (%40) ve öğretmenler (%42) okulların yüz yüze eğitime açıldığında virüsün yayılımını engellemek için yeterince önlem alınmayacağını düşünmektedir. Dahası velilerin %73'ü öğretmenlerin %81'i okullar açıldığında koronavirüs vaka sayısının artmasını-

dan endişelidirler. Buna ilaveten, velilerin %75'i öğretmenlerin %76'sı okullardaki eğitimden sonra ev halkına virüs bulaşma konusunda kaygı içindedirler. Velilerin ve öğretmenlerin okullar açıldıktan sonra yeterince sağlık ve güvenlik önlemi alınmayacağı yönündeki kaygıları ile okuldan kaynaklı olarak virüsün bulaşacağı endişesi, okulların ne zaman açılacağı konusundaki düşüncelerini etkilediği görülmektedir. Velilerin yarısı, öğretmenlerin ise %57'si okulların Ocak 2021 ve sonrasında açılması gerektiğini belirtirken velilerin %30'u öğretmenlerin %21'i okulların 21 Eylül'de açılması gerektiğini ifade etmektedir. Zaten velilerin yarısından fazlası, öğretmenlerin ise yarısından biraz azı okulların 21 Eylül tarihinde açılmayacağını, eğitimlerin farklı türde uzaktan eğitim ile gerçekleştireceği kanaatindedir. Velilerin ve öğretmenlerin okulların açılması ile birlikte virüsün yayılacağı konusundaki kaygıları gerçekçi kaygılardır. Bu kaygıların yönetilmesi gerekmektedir. Zaten UNESCO, UNICEF ve Dünya Bankası gibi kuruluşlar hazırladıkları raporlarda okulların açılırken mutlaka sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinden sonra okulların açılması gerekmektedir (UNESCO, 2020b, 2020e; UNESCO, UNICEF, World Bank, WFP, 2020; World Bank, 2020a). Bakanlığın okulları açma sürecinde öğretmen ve velilerin kaygılarını dikkate alarak yaptıkları çalışmaları ve düzenlemeleri toplum ile daha etkin bir şekilde paylaşması, bu kaygıları yönetmek açısından önemlidir.

Okulların kapalı kalması ve uzaktan eğitimin devam etmesi durumunda öğrenme kaybı en önemli sorun olarak ortaya çıkmaktadır (Reimers & Schleicher, 2020; UNESCO, 2020b, 2020e; World Bank, 2020a). Velilerin ve öğretmenlerin bir diğer önemli endişesi ise çocukların yaşayacağı öğrenme kayıplardır. Velilerin yaklaşık dörtte üçü, öğretmenlerin ise üçte ikisi, okullar açılmazsa ve uzakta eğitim yapılırsa çocukların eğitimlerinden geri kalacaklarını ifade etmişlerdir. Buna ilaveten uzaktan eğitim sürecinde velilerin ve öğretmenlerin beşte üçü çocuklarının duygusal olarak olumsuz etkileneceğini ifade etmişlerdir.

Öneriler

- **Öğrenme kayıpları tespit edilmeli ve öğrencilerin bilgi ve beceri durumlarına uygun telafi eğitimi programı uygulanmalıdır.** Öğrencilerin önemli bir kısmının yapılan canlı derslere katılmadığı dikkate alındığında, öğrenme kayıpları hem okullara göre, hemde aynı okul içinde farklılaşmaktadır. Bazı öğrencilerin hiç, bazı öğrencilerin oldukça az, uzaktan derslere katıldığı dikkate alınarak öncelikli olarak öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyi tespit edilmelidir.

Öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygun olarak telafi eğitimi programı hazırlanmalıdır. Ülke genelinde herkesin takip edeceği ortak telafi eğitimi programı yerine öğrenci seviyesini dikkate alan okul bazlı telafi eğitim programları hazırlanmalıdır.

- **Öğretmenler, öğrencileri ile canlı dersler yapması konusunda motive edilmeli ve desteklenmelidir.** Uzaktan eğitime bir süre daha devam edileceği dikkate alındığında öğretmenlere yönelik uzaktan eğitimde etkin öğretim yapmaya yönelik destekleyici çalışmalar yapılmalıdır. Buna ilaveten, öğretmenlerin öğrencileri ile canlı dersler yapılması teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.
- **Öğrenciler canlı derslere katılım konusunda motive edilmeli ve desteklenmelidir.** Öğrencilerin birçoğunun uzaktan eğitimdeki canlı derslere katılmadığı ve uzaktan eğitimin bir süre devam edeceği dikkate alınarak öğrencilerin canlı derslere katılımı konusunda ailelerin çocuklarını motive etmesi ve teşvik etmesi gerekmektedir. Bunun için öğretmenler ve aileler arasında etkin bir iletişim kurulmalı, çocuklarını derslere yönlendirme konusunda desteklenmelidirler.
- **Öğrencilerin uzaktan eğitime daha etkin bir şekilde katılımlarını sağlamak için ihtiyaç sahibi öğrencilere tablet ve bilgisayar gibi gerekli dijital araçlar ile internet bağlantısı sağlanmalıdır.** Öğrencilerin önemli bir oranının evinde bilgisayar olmadığı ve bilgisayar ve internet bağlantısı olmayan çocukların derslere katılım oranlarının azlığı dikkate alınarak ihtiyaç sahibi ailelere tablet, bilgisayar ve internet bağlantısı sağlanmalıdır.
- **Okulların açılma sürecinde sağlık ve güvenlik konusunda gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.** Öğretmenler ve veliler haklı olarak okulların açılması ile birlikte virüsün bulaşması konusunda kaygılı oldukları görülmektedir. Burada yapılması gereken kaygı nedeniyle okulların kapalı kalması değil, virüsün yayılımını engelleyici önlemlerin katı bir şekilde alınmasıdır. Bunun için öncelikli olarak okulların ihtiyaç duyduğu hijyen malzemeleri ve ek temizlik personeli okullara sağlanmalıdır.
- **Uzaktan eğitim süreci en kısa sürede sonlandırılmalı ve yüz yüze eğitime başlanmalıdır.** Veliler ve öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde çocukların önemli bir öğrenme kaybı yaşayacağını ve duygusal olarak olumsuz etkileneceğini belirtmişlerdir. Bundan dolayı en kısa sürede, gerekli sağlık ve güvenlik önlemleri alınarak yüz yüze eğitim sürecinin başlatılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Altaş, Z. & Yıldızalp Özmen, M. (2020, Mart). İbrahim Kalın “koronavirüs toplantısında alınan tedbirleri açıkladı. *Anadolu Ajansı*. Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/ibrahim-kalin-koronavirus-toplantisinde-alinan-tedbirleri-acikladi/1763918>
- Arıkan, R. (2011) *Araştırma yöntem ve teknikleri*. Nobel Yayıncılık.
- Cobo, C., Hawkins, R. & Rovner, H. (2020, 31 March). How countries across Latin America use technology during COVID19 driven school closures. <https://blogs.worldbank.org/education/how-countries-across-latin-america-use-technology-during-covid19-driven-school-closures>
- Çelik, Z. (2020, Ağustos). *Covid-19 salgınının gölgesinde eğitim: Riskler ve öneriler*. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate data analysis*. Pearson Education Limited.
- Hawkins, R. (2020, 7 May). The blending of space and time during Covid-19. <https://blogs.worldbank.org/education/blending-space-and-time-during-covid-19>
- MEB. (2020a). “Okulları birlikte açacağız”. <http://www.meb.gov.tr/okullari-birlikte-acacagiz/haber/21424/tr>
- Reimers, F.M. & Schleicher, A. (2020). *A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020*. OECD.
- Saavedra, J. (2020a). Educational challenges and opportunities of the Coronavirus (COVID-19) pandemic. <https://blogs.worldbank.org/education/educational-challenges-and-opportunities-covid-19-pandemic>
- Saavedra, J. (2020b). A lesson on the pandemic – the lesson we didn’t learn about inequality. <https://blogs.worldbank.org/education/lesson-pandemic-lesson-we-didnt-learn-about-inequality>
- Theachers Thematic Group & World Bank. (2020). Three principles to support teacher effectiveness during Covid-19. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33775>
- UNESCO. (2020a). *Global monitoring of school closures caused by covid 19*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- UNESCO. (2020b). *School reopening*. (UNESCO Covid-19 education response education sector issue notes. Issue note: 4.2.) <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373275>

- UNESCO. (2020c). Supporting teachers and education personnel during times of crisis. (UNESCO Covid-19education response education Sector issue notes. Issue note: 2.2)
- UNESCO. (2020d). *Adverse consequences of school closures*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/consequences>
- UNESCO. (2020e). *School reopening: Ensuring learning community*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373610>
- UNESCO, UNICEF, World Bank, & WFP. (2020). *Framework for reopening schools*. <https://www.unicef.org/sites/default/files/2020-06/Framework-for-reopening-schools-2020.pdf>
- World Bank. (2020a). *The Covid-19 Pandemic: Shocks to education and policy responses*. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/33696/148198.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- World Bank. (2020b). *Rapid Response Briefing Note: Remote Learning and COVID-19 Outbreak*. <http://documents1.worldbank.org/curated/en/266811584657843186/pdf/Rapid->

PANDEMİ SÜRECİNDE OKULLARI GÜVENLE AÇMAK

ÖĞRETMEN VE VELİ ARAŞTIRMASI

Mart ayının ortasından itibaren okulların kapanmış olması ve uzaktan/online eğitime devam edilmiş olması, bu sürecin incelenmesinin gerekliliğini arz etmektedir. Özellikle Mart ayı sonrası eğitimin nasıl gerçekleştirildiği, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitime katılma düzeylerinin tespit edilmesi konusu oldukça önemlidir. Bu araştırmayla birlikte salgın sürecinde gerçekleştirilen online/uzaktan eğitimin eksikliklerine yönelik öneriler ile öğretmen ve velilerin kaygılarına yönelik alınacak önlemlerin tespitleri sunulacaktır.

EĞİTİM-BİR-SEN (EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI) GENEL MERKEZİ

www.ebs.org.tr